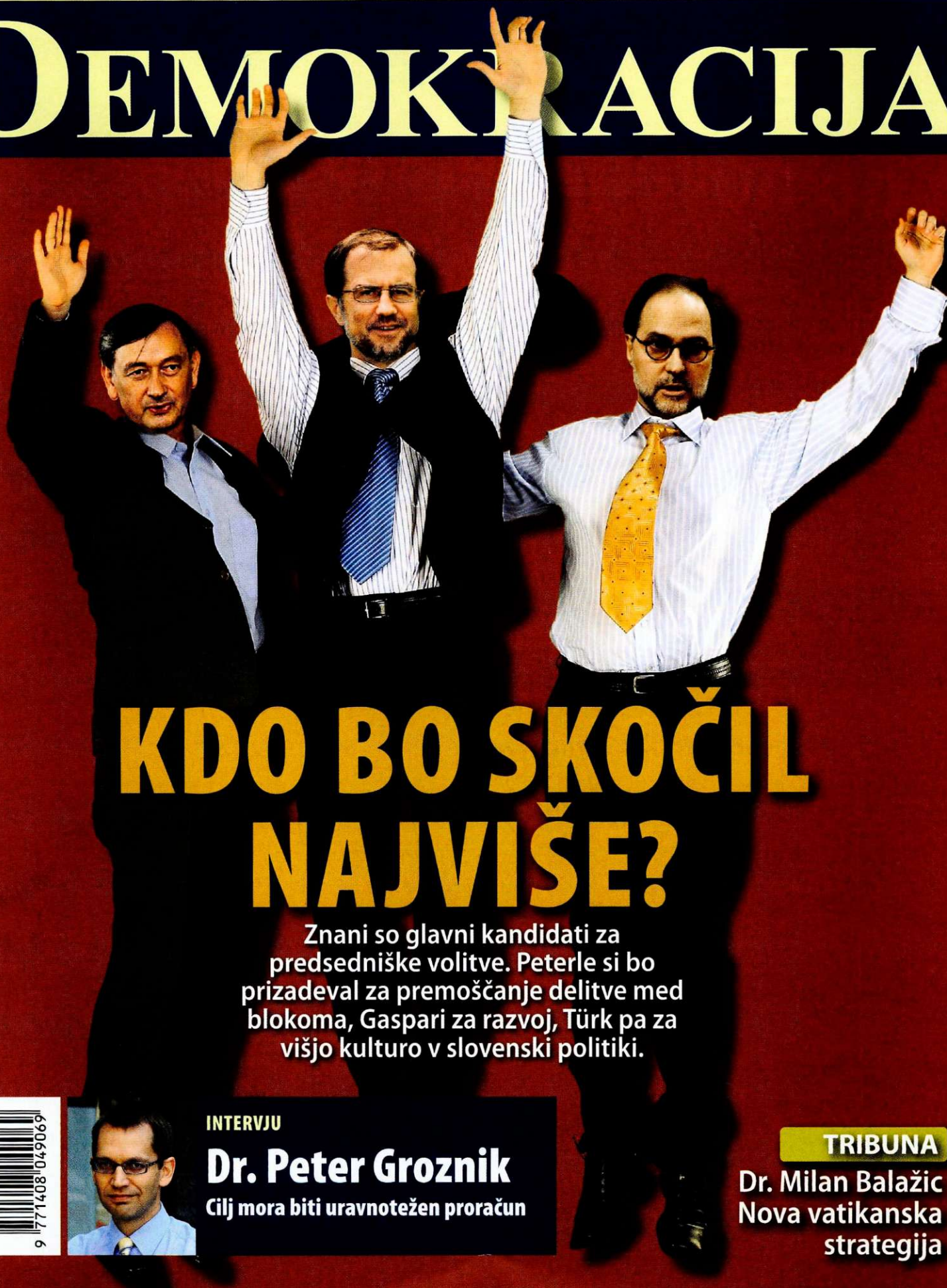

DEMOKRACIJA

KDO BO SKOČIL NAJVIŠE?

Znani so glavni kandidati za predsedniške volitve. Peterle si bo prizadeval za premoščanje delitve med blokoma, Gaspari za razvoj, Türk pa za višjo kulturo v slovenski politiki.

INTERVJU

Dr. Peter Groznik

Cilj mora biti uravnotežen proračun

TRIBUNA

Dr. Milan Balažic
Nova vatikanska strategija

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim
naročnikom¹ vsak mesec podarja
23 aparatov GSM Motorola F3.

Vsi dosedanja naročniki² tednika
Demokracija pa sodelujete v žrebanju za
20 dodatnih aparatov GSM. Nagradna igra
traja do 31. avgusta 2007.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani
www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena
tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.

2. Naročniki do 1. 9. 2006.

Motorola F3:

- teža: 70 g
- velikost: 114x47x9 mm
- čas pripravljenosti: do 300 ur
- čas pogovora: do 500 minut
- glasovna pomoč v menijih
- privlačen tanek design
- visoko-kontrasten zaslon z odlično
vidljivostjo na dnevni svetlobi in soncu
- velike črke in številke za lažjo berljivost
- SMS
- budilka

Glas: te. svetbo. čna

tednik
DEMOKRACIJA

☐ Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- ☐ mesečno* ☐ 4 x letno ☐ 2 x letno ☐ 1 x letno
(9 % popusta) (10 % popusta) (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- ☐ upokojenec ☐ invalid ☐ brezposeln ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec:

☐ NE

☐ DA

ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite
na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

*Podpisani/a se zavežujem, da bom
naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj
eno leto od datuma naročila.*

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša
2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so
preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT.
Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Predsedniške fanfare

Metod Berlec

Stem ko je predsednik državnega zbora France Cukjati podpisal odlok o razpisu volitev za predsednika republike, je bitka za predsedniško mesto prešla v novo, odločilnejšo fazo. Mnenja o tem, kako (ne)pomembna je funkcija predsednika republike, so v javnosti deljena. Nekateri jo imajo za samo protokolarno funkcijo, drugi jo vidijo kot pomembno simbolno funkcijo, s katere je mogoče vplivati na politično vrednostno smer v družbi. Po slovenski ustavi predsednik republike razpisuje volitve v državni zbor, razglša zakone, imenuje državne funkcionarje, kadar je to določeno z zakonom, postavlja in odpoklicuje veleposlanike in poslanike republike ter sprejema poverilna pisma tujih diplomatskih predstavnikov, izdaja listine o ratifikaciji, odloča o pomilostitvah, podeljuje odlikovanja in častne naslove, opravlja druge zadeve, določene z ustavo. Na zahtevo državnega zbora mora predsednik republike izreči mnenje o posameznem vprašanju. Slovenska ustava tudi predvideva, da lahko predsednik republike, kadar se državni zbor zaradi izrednega stanja ali vojne ne more sniti, na predlog vlade izdaja uredbe z zakonsko močjo. Poleg pristojnosti predsednika republike, ki so določene v ustavi, so tudi tiste, ki jih urejajo zakoni neposredno na podlagi ustave. Ustavni strokovnjak Peter Jambrek je v začetku maja v naši reviji opozoril tudi na ustavno sporne ozioroma z ustavo neskladne pristojnosti in ob tem podal predloge za njihovo odpravo. Vsekakor bodo o tem razprave potekale tudi v prihodnje.

No, veliko prej naštetih stvari predsednik republike opravlja samo formalno, saj zakone sprejema državni zbor, številna imenovanja pa opravi na predlog vlade. Seveda se lahko zaplete kot v primeru imenovanja guvernerja Banke Slovenije, ko je hotel predsednik republike Janez Drnovšek parlamentarni večini vsiliti svoje kandidate. Šele kompromisni tretji kandidat je nato dobil podporo v državnem zboru. Kot kažejo zadnja dogajanja na relaciji med predsednikom republike in vlado, zna predsednik kar nekoliko zagreniti delovanje vlade, še posebej če je tak, da se praktično

ne zaveda več posledic svojih nekonistentnih dejanj in politično nima kaj izgubiti. Hkrati lahko s svojimi napadi na vlado v precejšnji meri vpliva na javnomnenjsko podobo vlade. Vpliv in moč predsedniške funkcije sta odvisna tudi od osebnosti, ki to funkcijo zaseda. Do konca leta 2002 je bil pri nas predsednik republike Milan Kučan, ki je bil zadnji predsednik Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. Kot tak je obdržal številne neformalne vzvode oblasti tudi po demokratičnih spremembah. Njegov vpliv na politiko, gospodarstvo, medije je bil daleč nad njegovimi ustavnimi in zakonskimi pristojnostmi. Tudi njegov naslednik Janez Drnovšek je imel kot dolgoletni predsednik slovenske vlade ob nastopu predsedniške funkcije velik vpliv. Ko je zasedel predsedniško funkcijo, pa se je precej samoomejil. Ni se spuščal v strankarsko dogajanje niti v spore znotraj svoje nekdane stranke. Za nekatere je bil celo preveč pasiven. Kljub vsemu je večina menila, da s svojo umirjeno držo, politično distanco funkcijo predsednika republike opravlja tako, kot se spodobi za zahodnoevropsko demokracijo. No, pred približno dvema letoma pa je doživel nekakšno preobrazbo, se dvignil na »višjo stopnjo zavedanja«, kot sam pravi, in pričel smo povsem spremenjenemu predsedniku republike. Njegova nenavadna ravnanja so funkcijo predsednika republike v veliki meri razvrednotila. Kaj sploh še reči o predsedniku, ki ne bere časopisov in ne gleda televizije? Na podlagi česa se odloča? Morda svetovalcev, ki jih je enkrat že vrgel iz službe in spet vzel nazaj, ko so se dvignili na višjo stopnjo zavedanja? Skratka, ravnanje, ki ni v čast funkciji predsednika republike.

Zato je pričakovati, da bodo ljudje na prihodnjih predsedniških volitvah na ta položaj izvolili človeka, ki se bo obnašal, kot je za najvišjega predstavnika mlade, a hitro razvijajoče se članice Evropske unije primerno, in bo funkciji vrnil verodostojnost. V sedanji vladni koaliciji hkrati upajo, da bo izvoljen kandidat, ki jih ne bo skupaj z opozicijo sistematično napadal pred državnoborskiimi volitvami prihodnje leto. **D**

Pričakovati je, da bodo ljudje na predsedniških volitvah na ta položaj izvolili človeka, ki se bo obnašal, kot je za najvišjega predstavnika mlade, a hitro razvijajoče se članice Evropske unije primerno.

UVODNE STRANI

- 9 Novi dokazi o nepravilnostih
10 Pogledi: Igra na srečo?
11 Kolumna: Skregani z lepoto

POLITIKA

- 12 Spopad siamskih trojčkov
16 V DZ delali s polno paro
19 Sodni zaostanki se zmanjšujejo
20 Nova vatikanska strategija

SLOVENIJA

- 22 Nad vsakršnimi pričakovanji
26 Šolske novosti in razhajanja
28 Osrednja regija presežnikov
30 Slovenska duša Gorice

TUJINA

- 34 V znamenju kitajskega zmaja
36 **Globus:** Finci delajo dlje
37 **Tuji tisk:** Starostna licenca

INTERVJU

- 38 Dr. Peter Groznik

DOMOZNANSTVO

- 42 Grobišča Hrvatov pri nas
44 Iz zgodovine Goriške
46 Starosta socialdemokracije
48 Vikinški črni tolmun
54 Nagrada Mitji Okornu

OGLEDALO

- 56 **Film:** Nenačrtovana ljubezen
58 **Avtomobilizem:** Nissan qashqai
60 **Zdravje:** Stranski učinki
62 **Šport:** Pojoči kiji in trde žogice
64 **Črna kronika:** Nekdanji funkcionar na begu
67 **Rumeno:** Hollywood v Bovcu
68 **TV Kuloar:** Vera in strpnost
74 Pisatelj v birokratskih mlinih

38 Intervju: dr. Peter Groznik

Strateški svet je imel zadnjo sejo junija, naslednja pa je predvidena v septembru. Do takrat bom s člani sveta poskušal oblikovati program dela za naslednjega pol leta.

12 Spopad siamskih trojčkov

S tem ko so postali znani vsi glavni kandidati za letošnje predsedniške volitve, se predvolilni boj zares začneja. Peterle se bo zavzemal za premoščanje delitve med blokoma, Gaspari za razvoj, Türk pa za višjo kulturo v slovenski politiki.

20 Nova vatikanska strategija

Poteze novega papeža počasi sestavljajo novo vatikansko strategijo vrnitve h kontinuiteti: da bi se Cerkev notranje utrdila, se podaja v boj proti sekulariziranemu relativizmu zahodnega sveta in njegovi znanosti, »sestrskim« krščanskim cerkvam ...

22 Nad vsakršnimi pričakovanji

Letošnje leto zaznamuje visoka gospodarska rast, ugodna mednarodna menjava, visoke investicije, manj brezposelnih, visoka dodana vrednost, večje plače in večji ugled države v tujini.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat,
Petra Janša, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan,
Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust,
Mitja Volčanšek

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Metod Benedik, dr. Andrej
Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos,
dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik,
dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga,
Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik),
Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR / 599,10 SIT

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova
banka d. d., Maribor

Poštnina plačana pri pošti 1102 Nenaročenih
člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščitena blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelk: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo polno prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT.

Fotografija na naslovnici: iStockphoto, fotomontaža

Mu grozi medijski umor?

Ivan Simič razmišlja, da bo jeseni najverjetneje odstopil s funkcije generalnega direktorja Davčne uprave Republike Slovenije. Vzrok za to naj bi bile afere, ki so se zgodile v zadnjih mesecih.

Odločitev naj bi sprejel do konca septembra, in sicer po pogovoru s finančnim ministrom Andrejem Bajukom. Za eno od komercialnih televizij, ki dnevno priliva olje na ogenj, naj bi bil dejal, da o odstopu razmišlja vsak dan, in sicer zaradi medijskih afer, povezanih z davčnima inšpektorjema Đorđem Perićem in Dušanom Gakom. Obema je Simič očital nekatere napake pri delu, Periću je odpovedal delovno razmerje, vendar ga je moral nato znova zaposliti. Posebno Perić je zelo agresiven pri dokazovanju svojih domnevnih pravic; proti Simiču je celo vložil kazensko ovadbo zaradi suma obrekovanja. Pri tem mu zelo pomagajo nekateri novinarji, saj na primer na komercialni televiziji POP TV dnevno v slogu rumenega tiska javnost obveščajo o Perićevi resnici. Zaradi tega ni čudno, da je Simiču, izredno dobremu poznavalcu davčne zakonodaje in dolgoletnemu samostojnemu davčnemu svetovalcu, prekipelo. Ob vsej tej gonji zoper njega pa se je razkrila še druga plat medalje. Potihoma se je o tem sicer veliko govorilo, javno pa

šele zdaj. Gre za domnevne podkupnine in podkupljive davčne inšpektorje. Nekateri so o tem že govorili, drugi so pripravljeni javno spregovoriti. Zato se ne čudimo, da so se na nekaterih spletnih forumih pojavili zapisi, da bi državna uprava na splošno potrebovala še več takšnih ljudi, kot je Simič, ker naj bi bil nekaterim ljudem, ki so v DURS že celo večnost, stopil na prste, ga zdaj blatijo na vse mogoče načine. Prebrali smo tudi, da nobeden od očitkov nima nobene veze z njegovim delom ali poslovanjem davčnega urada, ki ga vodi. Da je v času vodenja DURS veliko postoril (to občutimo tudi navadni državljani pri dohodnini), je potrdil tudi minister Bajuk in poudaril, da Simiča zelo ceni in bi mu bilo zelo žal, če bi odstopil. Dodajmo, da je že pred njegovim nastopom več strokovnjakov potrdilo, »da so stvari v DURS tako narobe, da bi ekipa dobro usposobljenih vodilnih ljudi potrebovala zelo veliko časa, da bi vse uredila tako, kot mora biti«. Simič je ta izziv sprejel in si po najboljših močeh prizadeva, da bi stvari izboljšal. V. K.

Ivan Simič, generalni direktor DURS

Zlato odličje 2007

GRAJSKE PEKARNE

Vonj po domu

Družina Zlatih hlebcev za vso družino!

Iz Grajskih pekarn prihaja cela družina Zlatih hlebcev. Priljubljenemu belemu Zlatemu hlebcu sta se pridružila še Zlati hlebec črni in Zlati hlebec s semeni. Zlati hlebec črni je vrhunski predstavnik črnih kruhov, saj ga odlikuje večja vsebnost vlaknin in mineralov, pri Zlatem hlebcu s semeni pa boste užili še obilo blagodejnih lastnosti naravnih lanenih in sončničnih semen.

Pečemo jih v vseh pekarnah Skupine Žito:
v Dolenjskih pekarnah, Kruh pecivu Maribor, Žitu Gorenjka, Pekarni Vrhnika in Žitu.

Zakladni minister (1)

Aleksander Škorc

Bilo je v času, ko je bila naša dežela še pod cesarjem. Cesarstva blagajna je bila obupno prazna in cesar se je odločil, da bi bilo pametno ukrepati. Odstavil je torej zakladnega ministra in ga zamenjal z njegovim nadobudnim pomočnikom. Razložil mu je težave in pričakovanja združenega cesarstva, nato pa se z zadnjimi soldi v žepu odpravil po zdravje v belgijske toplice, kar je pravzaprav pomenilo večmesečno čezmerno hranjenje, popivanje in nebrzdano zabavo z izbranimi mladenkami ruskega rodu ter seveda občasno valjanje v zdravilnem blatu.

Minister se je nemudoma lotil poglobljene razmišljanja in se domislil imenitnih stvari. Pravilno je ugotovil, da je denar treba vzeti tam, kjer ga je največ. Toda največ denarja je imela gosposka in tako je nastal manjši problem, saj se je tudi sam skromno uvrščal med gosposko in res bi bilo čudno, če bi človek samemu sebi iz žepa jemal.

Konec koncev je gosposke tako malo, da se preprosto ne izplača ukvarjati z njo, je modro ugotovil in se osredinil na trgovce. Tudi ti so bogatini, pa še več jih je kot gosposke, je zadovoljno ugotovil, a zadovoljstvo je splahnelo, ko se je domislil, kako pristen je cesar s trgovci in kako so ga le-ti izdatno podpirali v času neusmiljenih družinskih preprirov okoli zasedbe prestola. Ugotovil je, da obdavčenje trgovcev ni v interesu cesarja, in ker tudi njegov lastni interes ni imel nič proti, so trgovce nadomestili rokodelci.

Ti bodo pravi, kar veliko jih je in njihovo skupno premoženje je vsaj tolikšno kot premoženje trgovcev, je ugotovil, potem pa se je spomnil na cesarico, ki so jo rokodelci redno in bogato obdarovali. Res je bila že vse leto v toplih južnih deželah, saj je domača klima pregroba za njeno krhko telesce, a jo je bilo kljub temu pametno upoštevati. Še posebno ker ji je bil cesar, odkar mu je poklonila naslednika, močno naklonjen. To, da je bil naslednik nekam južnjaških potez, v tem primeru pač ni moglo biti odločilno in rokodelci so sledili trgovcem, ki so že prej sledili gosposki.

Ostali so še kmetje. Čudna bitja, ki pa imajo to srečo, da pridelujejo hrano, sicer bi jih bilo treba po ministrovem mnenju preprosto ukiniti, saj s svojo neurejenostjo, neolikano-stjo, da vonjav niti ne omenjamo, močno kvarijo videz cesarstva. A njihova korist se je zdela večja od njihove nedvomne odvečnosti in minister je to sklenil izkoristiti.

Se nadaljuje

H-umor

»V slovenski kulturi vlada jo butalske razmere.«

(Poslanki iz vrst nepovezanih poslancev Majdi Širca se prikažejo Butale vsakokrat, ko zagleda ministra za kulturo.)

»Če je mogoče, kljub dopustom in vročini, spoštovanega kolega Petana prosim za manj sprenevedanja in polresnic.«

(Vodja poslanske skupine SD Miran Potrč je v maratonskem dopisovanju s poslancom SDS Rudolfom Petanom skoraj obupal. Morda ni kriva samo vročina.)

»Če pogledate vodilne ljudi v slovenski strankarski politiki, so se skoraj vsi šolali kot podmladek nekdanje partije. Očitno so v nekatera svoja ravnanja prenesli najslabše vzorce tedanjega enopartijskega sistema.«

(Nekdanji predsednik države in pred tem zveze komunistov Milan Kučan je vendarle moral pljuniti tudi v lastno skledo.)

»Ljudje so že zelo razočarani nad določenimi obrazy, ki so se kazali na različnih

pozicijah v visokih državnih organih ali na političnih funkcijah, tako da sem jaz edini neomadeževani kandidat, ki mu volivci ne morejo očitati ničesar slabega, lahko pa ga obkrožijo kot alternativo.«

(Predsednik SNS in kandidat za predsednika države Zmago Jelinčič je prepričan, da na volitvah lahko zmaga že zato, ker še nikoli ni bil na oblasti.)

»Vsaka hiša ima nekoga za zabavo in tu pri nas je za to očitno zadolžen gospod Jazbinšek.«

(Ljubljanski župan Zoran Janković si je med mestnimi svetniki za dvornega norca izbral ravno tistega, kateri ga je kazensko ovadil.)

»Če danes pravijo, da se mi bojimo tega, ne vem, česa so se oni takrat bali.«

(Poslanec SDS Rudolf Petan se sprašuje, kdo je prestrašil poslance SD, da leta 2003 niso podprli predloga, da bi opozicija imela večino v nadzornih komisijah.)

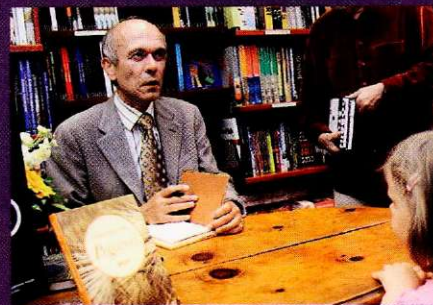
»Na eni strani se je odprla 'levim' eldeesovcem, na drugi 'desnim' liberalcem.«

(Politični analitik dr. Dejan Verčič iz agencije Pristop ugotavlja, da Pahorjevi socialni demokrati postajajo čedalje bolj podobni OF.)

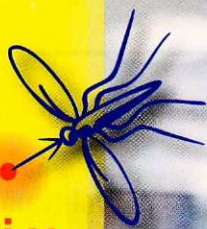
»Najboljši« berejo Drnovška

Predsednik države Janez Drnovšek v zadnjem času izdaja knjige kot po tekočem traku. Ker gre do vse po vrsti, kot zatrjujejo v Mladinski knjigi, za med, smo želeli preveriti, kdo so njihovi kupci. Na spletni strani www.bolha.com smo objavili oglas, v katerem smo za pol nižjo ceno kot v knjigarni potencialnim kupcem ponudili Drnovškovo knjigo Pogovori s pristnim Drnovškovim podpisom. V desetih dneh, kolikor je bil oglas na spletni strani, se je oglasilo kar sedem kupcev, od katerih so trije posebej zanimivi, saj so, če sodimo po elektronskem naslovu, novinarji oziroma sodelavci časopisne hiše Dnevnik. Zakaj so na Dnevniku Drnovškove knjige tako priljubljene, ne vemo, smo pa mogoče zdaj odkrili, zakaj imajo tam, kot se radi hvalijo, najboljše novinarje. Ker vsi berejo Drnovška, so v stanju višjega zavedanja, zaradi česar so domnevno boljši tudi njihovi članki.

Drnovškove knjige so na Dnevniku očitno vroče blago.

Vas je pičilo, da bi odpotovali v tujino?

Sklenite zavarovanje z medicinsko asistenco v tujini VzajemnaTujina, ter brezskrbno uživajte na počitnicah.

Vas je pičilo v tujini?

Za ublažitev posledic pikov insektov skleniteljem zavarovanja podarjamo* **Hansaplast®** izdelek, ki pomirja nadležno srbenje.

* Velja za sklenitve do 31. 8. 2007 v poslovalnicah Vzajemne, preko www.vzajemna.si in na brezplačni telefonski številki 080 20 60. Količina izdelkov je omejena.

Brezskrbno v tujini

Zdravstveno zavarovanje z medicinsko asistenco v tujini vam omogoča:

- ✓ osebna, družinska in skupinska zavarovanja,
- ✓ ugodne zavarovalne premije,
- ✓ organizacijo zdravniške pomoči,
- ✓ 24-urno pomoč,
- ✓ mrežo izvajalcev po vsem svetu,
- ✓ dodatna kritja za svojce,
- ✓ pravno pomoč.

Zavarovanje lahko sklenete na vseh poslovalnicah Vzajemne, pooblaščenih turističnih agencijah ali preprosto preko spletne strani **www.vzajemna.si** in na ostalih lokacijah.

www.vzajemna.si

VZAJEMNA

Jaz zate, ti zame.

Vzajemna d.v.z., Veščjakova 2, 1000 Ljubljana

Odpotujte v tujino brez vseh skrbi, ker za vas VzajemnaTujina poskrbi

Komu je pravzaprav namenjeno zavarovanje VzajemnaTujina?

Zavarovanje VzajemnaTujina je namenjeno vsem popotnikom, poslovnežem in družinam, ki jih delo in zabava vodita v bližnje in daljne kraje. Pripravljamo ga v sodelovanju s pogodbenim partnerjem **Elvia** oziroma **Mondial Assistance** in zagotavlja **popolno zdravstveno zavarovanje z medicinsko asistenco po vsem svetu**. Nudimo zelo široko izbiro **sezonskih, letnih in družinskih programov za Evropo ali svet**. Zelo priljubljeno je tudi naše družinsko zavarovanje za **Hrvaško in sezonsko** zavarovanje, če se poleti večkrat odpravljate v tujino.

Katere stroške krije zavarovanje VzajemnaTujina?

Zavarovanje VzajemnaTujina krije stroške:

- nujnih zdravstvenih storitev,
- nujnih zdravstvenih prevozov do bolnišnic ali klinik,
- zdravljenja v bolnišnicah ali klinikah,
- nujnih zobozdravstvenih storitev, prevozov obolelega, poškodovanega ali umrlega zavarovanca v Slovenijo,
- pomoči svojcem obolelega,

- poškodovanega ali umrlega zavarovanca,
- odvetniških storitev,
- iskanja in reševanja zavarovanca,
- številnih drugih oblik pomoči.

Kaj pa evropska kartica zdravstvenega zavarovanja?

Krije le stroške **nujnih zdravstvenih storitev**, in sicer le do višine, ki jih v tisti državi krije obvezno zdravstveno zavarovanje oziroma sistem javnega zdravstvenega zavarovanja. Višina tega kritja je lahko zelo omejena, cene zdravstvenih storitev pa so v tujini lahko zelo visoke. Poleg tega je za številne storitve potrebno tudi doplačilo s strani zavarovanca. Določen del stroškov zdravstvenih storitev mora torej zavarovanec kriti sam. Zavarovanci so deležni **le nujne pomoči** v okviru **javne mreže izvajalcev zdravstvenih storitev**, ne pa tudi pri zasebnikih. To v tujini velikokrat predstavlja težavo, saj ni nujno, da je v primeru bolezni ali poškodb na voljo izvajalec zdravstvenih storitev iz javne mreže. Prav tako evropska kartica ne nudi asistenc, kar pomeni, da je zavarovanec v primeru, ko potrebuje medicinsko pomoč pri iskanju zdravnika ali ustrezne ustanove prepuščen sam sebi. Evropska kartica pa tudi ne krije

stroškov nujnih prevozov v domovino.

Predmet kritja in obseg storitev pri zavarovanju VzajemnaTujina se torej **bistveno razlikujeta** od storitev, ki jih krije obvezno zdravstveno zavarovanje bodisi s konvencijskim potrdilom ali evropsko kartico zdravstvenega zavarovanja.

Ali nudi zavarovanje VzajemnaTujina tudi asistenco?

Tako je. Nudimo **24-urno pomoč** oziroma **svetovanje zavarovancu** pri iskanju ustreznega zdravnika, bolnišnice, lekarne ali druge zdravstvene ustanove na mestu, kjer se trenutno nahaja. Obenem zavarovancu pomagamo pri sporazumevanju, če ne razume jezika države v kateri se nahaja. **Asistenca** na zahtevo zavarovanca omogoča tudi posredovanje informacij njegovim svojcem.

Ali otroci ravno tako potrebujejo zavarovanje za tujino?

Tudi **otroci** potrebujejo zdravstveno zavarovanje z medicinsko asistenco na potovanjih v tujini. Priporočamo, da sklenete družinsko zavarovanje, kjer so premije cenovno ugodnejše.

Česa se boji Pavel Gantar?

Potem ko aferi, povezani z namigi Antona Ropa, naj bi se bila Janez Janša in Ivo Sanader pred volitvami leta 2004 dogovarjala za incidente v Piranskem zalivu, ni videti konca, želijo zadevi priti do dna v največji vladni stranki SDS.

Tako so trije njeni poslanci, ki so hkrati člani parlamentarne komisije za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb, na predsednika komisije Pavla Gantarja naslovili poziv, naj pooblaščen skupini komisije omogoči pregled posnetkov pogovorov in prepisov Sove, v katerih naj bi bili podatki, ki jih je v času incidentov zbrala Sova. Iz pregleda teh dokumentov bi se razkrilo, ali je Sova leta 2004 res prisluškovala Sanaderju in Janši in ali je med temi pogovori ujela tudi dogovarjanje o incidentih, zato so poslanci v pozivu Gantarju zapisali, da bi se s pregledom teh dokumentov zadevi lahko prišlo do dna. Ker Gantar novinarjem v zvezi s pozivom poslancev SDS ne daje izjav, nismo mogli preveriti, ali jim bo omogočil vpogled v zahtevano dokumentacijo. V poslanski skupini SDS pa so nam v ponedeljek dejali, da Gantarjevega odgovora še niso prejeli. Postavlja se vprašanje, čemu oziroma komu se izogiba. Naj spomnimo, da je prav omenjeno dokumentacijo Gantar v javnosti iz-

Se Gantar boji, da bi z vpogledom v dokumentacijo resnica prehitro prišla na dan?

postavljaj kot vir, kjer bi se našli dokazi za sporne Ropove trditve. Ali se boji, da bi se razkrilo, da dogovarjanja med Janšo in Sa-

naderjem ni bilo? To bi vsekakor pomenilo konec tovrstnih manipulacij.

Eden od tednikov je pretekli teden objavil vladne podatke o tem, da je takratni direktor Sove Izток Podbregar pred volitvami leta 2004 dvakrat obiskal vladne prostore na Gregorčičevi 20 v Ljubljani – prvič 16., drugič pa 19. septembra, štiri dni pred parlamentarnimi volitvami torej. Čeprav slednje na tedniku vidijo kot prvi posredni dokaz, da je Podbregar Ropu res povedal za dogovarjanje o incidentih med Janšo in Sanaderjem (Rop pravi, da mu je to povedal na vladi pet dni pred volitvami), pa to seveda še ni dejanski dokaz. Vhod, pri katerem je avtomat zabeležil Podbregarjev vstop, vodi tako v prostore vlade kot prostore predsednika države, kar pomeni, da bi lahko Podbregar obiskal tudi Drnovška, s katerim sta prijatelja. Prav tako podatek ne dokazuje, da je Podbregar Ropu (četudi bi ga obiskal) povedal karkoli zanimivega. Na glavni dokaz, da je šlo za sporno dogovarjanje, tako še čakamo, do takrat pa velja, da ga ni bilo. A. K.

Desetletna želja

Minister za kulturo Vasko Simoniti je minuli ponedeljek predstavil predloga zakonov o varstvu kulturne dediščine in o Javni agenciji RS za knjigo. Prvi naj bi nadomestil zakon iz leta 1999, po besedah ministra Simonitija pa gre za dograjen in posodobljen obstoječi sistem, ki daje pravno podlago za celovito ohranjanje dediščine in njenega razvojnega potenciala. Državna sekretarka Jelka Pirkovič dodaja, da zakon "pokriva obširno področje kulturne dediščine, tako klasične kot tudi žive, nematerialne dediščine, kar je novost". Novost v okviru zakona je tudi sistemsko urejanje financiranja muzejev, katerih ustanoviteljice so občine. Drugi zakon, ki ga je na tiskovni konferenci predstavil minister, je zakon o Javni agenciji RS za knjigo. Agencijo bodo sestavljali direktor, svet in področne komisije, njena naloga pa bo načrtovanje knjižne politike in nekatere druge dejavnosti, ki pod okriljem ministrstva niso bile izvedljive; denimo pridobivanje neproračunskih virov financiranja področja knjige. Vlada je predloga sprejela 19.

julija in sta tako pripravljena za obravnavo v državnem zboru. Po Simonitijevem mnenju sta oba že "desetletna želja", saj težita k preglednejšim določilom. P. A.

Minister Vasko Simoniti

Oškodovanja ni bilo

Poslanka SDS Polonca Dobrajc se je odzvala na odzive na revizijsko poročilo Računskega sodišča RS o pravilnosti in smotrnosti poslovanja Kada in Soda pri prodaji delnic družbe PS Mercator v letu 2005. Poročilo o reviziji glede pravilnosti in smotrnosti poslovanja Kada in Soda pri prodaji Mercatorjevih delnic Istrabenzu in Pivovarni Laško, je sodišče objavilo 21. junija. Dobrajčeva je zanikala, da je pri prodaji delnic Mercatorja s strani Soda in Kada prišlo do oškodovanja v višini 200 milijonov evrov oziroma 48 milijard tolarjev. Poudarila je, da revizijsko poročilo tega ne vsebuje niti ne daje nobene podlage za takšne trditve. Revizorji so sicer ugotovili, da obstaja tveganje, da sklada nista iztržila najvišje kupnine in nista ravnala učinkovito, saj nista preverila interesa potencialnih investorjev niti možnosti skupne prodaje. Dobrajčeva je ob tem spomnila, da je računsko sodišče podalo mnenje s pridržkom v zvezi s pravilnostjo poslovanja Soda in Kada, hkrati pa tudi ugotovilo, da poleg ugotovljenih nepravilnosti, ki se v veliki meri nanašajo na spoštovanje internih aktov ali pisarniškega poslovanja obeh družb, ni zadostnega temelja, da pogodba o prodaji ne bi bila veljavna. Glede na to, da sodišče pravi, da glede smotrnosti prodaje obstaja tveganje, da Sod ni iztržila najvišje kupnine za delnice družbe, Dobrajčeva opozarja, da je pojem »obstaja tveganje« neopredelljiv. Izkazana mora biti vsaj gotovost ali verjetnost. Napovedala je, da bo preiskovalna komisija DZ za prodajo deležev Kada in Soda, ki jo vodi, pri svojem delu upoštevala tudi omenjeno revizijsko poročilo, in dodala, da bi bilo v pomoč komisiji, če bi računsko sodišče naredilo še kakšno revizijo v 82 drugih primerih prodaje delnic podjetij, ki jih preiskuje komisija, denimo Pivovarne Union ali Leka. V. K.

Poslanka Polonca Dobrajc

Novi dokazi o nepravilnostih

Gašper Blažič, foto: arhiv Demokracije

Šesto poročilo o Sovi Vlada je na svoji seji 19. julija med drugim obravnavala šesto vmesno poročilo delovne skupine za oceno dela Slovenske obveščevalno-varnostne agencije (Sova), pri čemer je bila skupina pozorna predvsem na organiziranost agencije, upravljanje s človeškimi viri ter gospodarjenje z nepremičninami in posebnimi operativnimi sredstvi. Delovna skupina je ugotovila, da je prejšnje vodstvo Sove opustilo vrsto ukrepov in mehanizmov, s pomočjo katerih bi lahko preprečilo ugotovljene nepravilnosti. Od leta 1999 namreč ni bilo opravljenega zunanjega nadzora nad finančno-materialnim poslovanjem, zaradi česar je prišlo do številnih nepravilnosti, na primer negospodarnega upravljanja z viri, pomanjkljiv pa je bil, kot je sporočila vlada, tudi notranji nadzor. Poleg tega naj bi bilo problematično gospodarjenje z nepremičninami vključno z oddajanjem nepremičnin v najem med letoma 2000 in 2006. Najbolj problematično naj bi bilo kršenje 48. člena zakona o Sovi in odsotnost nadzora s strani proračunske inšpekcije ter računskega sodišča.

Številni ukrepi Zaradi ugotovljenih nepravilnosti je vlada vodstvu Sove naložila več nalog, in sicer, da v okviru organizacijske prenovе Sove v 30 dneh pripravi nov akt o organizaciji in sistematizaciji delovnih mest, s čimer bodo opredeljena delovna mesta uradnih in drugih oseb. Ob tem je vodstvu naložila tudi dogovor z uslužbenci, ki jim je bila izplačana višja plača, kot bi jim pripadala, o načinu vrnitve preveč izplačanih sredstev v skladu z zakonom o sistemu plač v javnem sektorju. Poleg tega je vlada zadolžila upravno inšpekcijo pri ministrstvu za javno upravo, naj opravi nadzor nad izvajanjem zakona o javnih uslužbencih, predvsem v primerih uslužbencev Sove v tujini, pa tudi na področju racionalnosti in preglednosti poslovanja z nepremičninami v lasti Sove. Kot je še zapisano v poročilu, bo morala Sova v prihodnje vse postopke zaposlovanja voditi v skladu z zakonom, da ne bo več prihajalo do novih nepreglednosti glede zaposlovanja v obveščevalni službi. Med ukrepi, ki jih zahteva vlada, je tudi popis vse specialne operative tehnike, priprava seznama nepremičnin, ki niso potrebne za osnovno in podporno dejavnost Sove, ter pregled zakonitosti poslovanja in upravljanja s stanovanjskim fondom v lasti agencije. Vlada je odredila, naj na Sovi ne uničujejo dokumentacije s finančno-računovodskega področja, ki jo je treba hraniti pet let.

Kdo je odgovoren? Kot je v sporočilu za javnost zapisala vlada, bo tudi šesto vmesno poročilo delovne skupine posredovano vrhovnemu državnemu tožilstvu s prošnjo, da preuči morebitno individualno kazensko odgovornost posameznikov v zvezi s sumom nezakonite dejavnosti Sove in sumom pridobitve protipravne premoženjske koristi posameznikov. Tovrstna zahteva bo prav gotovo znova vznemirila zlasti opozicijo, ki je vladni nadzor nad Sovo ves čas ocenjevala kot poskus uničenja obveščevalne

Dokazov o nepravilnosti na Sovi je čedalje več.

Videti je, da opoziciji od Ropovih izjav naprej pogrevanje afere Sova ni več v interesu.

službe, pri tem pa kot glavni problem navedla vstop nepooblaščenih oseb, katerih glavna značilnost naj bi bila predvsem povezava s SDS, v Sovo. SDS pa se zavzema, da bi v parlamentarni komisiji na nadzor nad obveščevalnimi in varnostnimi službami pregledali posnetke in prepise pogovorov v zvezi s Piranskim zalivom, s čimer bi se dokončno razjasnil zaplet, ki so ga povzročile izjave Antona Ropa (SD), da sta se Janez Janša in Ivo Sanader leta 2004 dogovarjala o incidentih v Piranskem zalivu. Videti pa je, da opoziciji od Ropovih izjav naprej pogrevanje afere Sova ni več v interesu, o čemer je prejšnji teden za Demokracijo govoril tudi minister za pravosodje Lovro Šturm, ko je dejal, da je Anton Rop vladni delovni skupini »podaril« peto vmesno poročilo, v katerem so pomembne ugotovitve, vendar ne take, kot jih je predstavil poslanec SD Anton Rop. Kot je še zatrdil minister Šturm, »opozicijski del parlamentarne komisije ni želel razkriti nezakonitosti, ker je del Sove očitno bolj naklonjen določenim strankam in ne državi«. Bržkone pa tistim, ki sedaj vladi odrekajo nadzor nad Sovo, ne bo prijetno, ko bodo preiskavo prevzeli organi pregona, saj bo preiskava s tem nedvomno izgubila dnevopolitični prizvok, s tem pa bo tudi konec ribarjenja v kalnem. **1**

Igra na srečo?

Peter Avsenik

Pojavlja se čedalje več opozoril o morebitnih negativnih posledicah širitve igralniške dejavnosti na Goriškem.

Projekt megazabavišča na Goriškem postaja čedalje realnejši, saj vlada v zvezi s tem že pripravlja spremembe zakonodaje. Tako je ministrstvo za finance pred dnevi na svojih spletnih straneh objavilo predlog novel zakona o igrah na srečo in zakona o davku od iger na srečo. Na objavljene predloge zainteresirana javnost lahko poda svoje mnenje.

S spremembo zakonodaje želi vlada omogočiti izvedbo skupnega projekta družbe Hit in ameriške družbe Harrah's Entertainment za graditev turistično-zabavišnega centra na Goriškem. Glede na spodbudne napovedi o številu gostov, novih delovnih mestih in gospodarskem razcvetu tega območja na eni ter glede na vse več opozoril, ki jih projektu poleg cerkvenih krogov namenja tudi lokalno prebivalstvo in celo varuhinja človekovih pravic, na drugi strani lahko sklepamo, da bo javna razprava o projektu še vroča.

Je graditev megazabavišča in celo spreminjanje področne zakonodaje v ta namen smotrno? Po mnenju predstavnikov vlade bi imela postavitve centra pomembne pozitivne ekonomske učinke na državni in regionalni ravni; tudi analiza, ki jo je za ministrstvo izdelala ljubljanska ekonomska fakulteta, temu pritruje. Toda ob spodbudnih številkah je treba dodati, da socialno okolje prav gotovo ne deluje vedno le na ekonomskih načelih. "Širitev igralniške dejavnosti brez resnih ekonomskih, okoljskih, socioloških in epidemioloških raziskav je zelo tvegano početje," je nedavno opozorila varuhinja Zdenka Čebašek Travnik. Po njenih besedah bi lahko megazabavišče vplivalo tudi na pravice lokalnega prebivalstva do zdravega, svobodnega in varnega življenjskega okolja. Kot kaže, se tega zavedajo tudi prebivalci Goriškega in so pripravljeni v ta namen zbrati celo potrebne podpise, da bi o graditvi zabavišnega centra odločali na referendumu. Verjetno ni treba posebej poudarjati že znanega stališča cerkvenih predstavnikov, da ima igralništvo lahko resne družbene posledice.

Različne oblike iger na srečo oziroma igralništva človeka spremljajo skozi vso zgodovino. Ker pa jih zlasti v današnjem času mnogokrat spremljajo škodljive in celo kriminalne dejavnosti, je logično, da je do pojava večina držav zadržana, če ga že ne more preprečiti. Kljub nespornim kratkoročnim ekonomskim koristim za državo se torej zdi, da bi bilo bolje, če bi ameriško ponudbo Slovenci tokrat zajeli z manjšo žlico.

Odločen nastop

Gašper Blažič

Poslanci NSi so presenetili javnost s predlogom, da bi v Sloveniji uvedli šest pokrajin in ne 14, kot predlaga vlada.

Kot je bilo mogoče razbrati iz nastopa poslanca omenjene stranke Jožeta Horvata, je NSi razmeroma zadržana do uvajanja pokrajin, čeprav jim načeloma ne nasprotuje, razlog za to pa naj bi bila nevarnost razraščanja birokracije, s tem pa tudi večja davčna obremenitev državljanov. Bodimo iskreni – tovrstni pomisleki niso od včeraj in so se pojavljali že pred leti, ko so se sploh začele razprave o uvedbi pokrajin. Zagotovo pomisleki druge največje koalicijske stranke niso brez podlage, čeprav bi lahko ob tem predstavili tudi svojo vizijo uvajanja pokrajin – na primer da bi pokrajine postopoma prevzele funkcije upravnih enot, čeprav je mogoče znotraj vlade slišati tudi mnenja, da uvedba pokrajin ne bi smela odpraviti upravnih enot.

Precej na mestu pa je predlog NSi o manjšem številu pokrajin, saj bi njihovo preveliko število pomenilo predvsem popuščanje lokalnim interesom in strastem. To bi privedlo do prevelikega drobljenja lokalne samouprave, s čimer bi se znova izkazalo že pregovorno slovensko »vrtičkarstvo«, ki ga poznamo pri občinah; v Sloveniji si namreč že vsaka malo večja vas želi svojo občino. Vendar se tu pojavi vprašanje, kakšen status naj bi imela slovenska prestolnica. Če upoštevamo, da je v Avstriji, ki je razdeljena na dežele, Dunaj kot prestolnica samostojna dežela, bi morala tudi Ljubljana imeti lastno pokrajino (najverjetneje Mestna občina Ljubljana skupaj s primestnimi občinami), kar pa pomeni, da bi bilo število pokrajin večje od predlaganih šest. Vse torej kaže, da bo glede pokrajin potrebnega še precej dogovarjanja in sklepanja kompromisov.

Bržkone pa nastop poslancev NSi ni pomemben le zaradi pokrajin, ampak tudi zaradi identitete same stranke, ki zadnje čase daje vtis, da deluje bolj samostojno kot prej. Tudi projektu megagigantice na Goriškem odločno nasprotuje, čeprav po drugi strani poudarja, da ne želi iztrebiti igralništva na Slovenskem. Poleg tega je pozvala k strpnemu sožitju v času slovenskega predsedovanja Evropski uniji. S tem se bo zagotovo otresla zlobnih očitkov, da je stranka brez hrbtnice in načel ali da je celo nekakšno klerikalno krilo SDS. Takšna drža bo bržkone koristila prepoznavnosti stranke, druga zgodba pa je, kako bo to vplivalo na delovanje koalicije.

Skregani z lepoto

Dr. Andrej Capuder

Zadnji beneški bienale umetnosti je bil za močne živce. Človek se potika skozi paviljone in strmi nad domislicami sodobnih umetnikov, ki jim nič človeškega ni tuje. Pred navpičnimi črnimi sulicami poskuša uganiti, kaj se skriva zadaj, izogne se razmesarjenim gumam, ki so očitno preživele voznika, pade med plastične zelene krokodile, ki točijo solze okoli oranžnega pudlja iz iste snovi, in se končno ustavi ob peskovniku, kjer naj bi zložene opeke ponazarjale sodobno vlemesto, kot neke vrste orjaške jaslice, kjer pa je manjkalo novorojeno dete.

Moram reči, da sem si to umetnino še posebej zapomnil. Ko sem se s težavo prebil skozi množico razstavljenih platen, bolan od nemogočih barv in čudnih skulptur, ki so namigovala na bližnje ali daljno Freudovo sorodstvo, se me je lotil dvom. Dobro, sem rekel, ne upam si reči na glas, da je ta cesar nag. A na tihem bi se dalo vendarle ugotoviti, kje in kdaj se je ta nagota spočela. In znova sem se napotil proti izhodu, k orjaškim jaslicam, kjer je še vedno manjkal otrok, *Jesu bambino*. O Mariji in Jožefu ne govorim. Ona je odšla za vogal, da pokadi cigareto, njega pa sem videl, kako se naslanja na šank in počasi cedi točeno pivo. Vročina je bila za ta konec junija pošastna, zaletavali smo se drug v drugega in za povrh so mi ukradli denarnico. Prav mi je, zakaj pa sanjam in mislim po svoje!

Ali je imel prav tudi poročevalec uglednega časopisa *Le Monde*, ki je zapisal, da so »Benetke v žalovanju«? Ker je Francoz, bi se lahko spomnil, da ta zadeva ni od včeraj. Lahko da je v mladosti šprical šolsko uro, kjer so brali »Eno sezono v peklu« pesnika Arthura Rimbauda, enega od očetov modernizmov dvajsetega stoletja. Genialni fant, ki je pri osemnajstih popustil poezijo, odšel v Afriko in postal trgovec z orožjem (kakšna napoved našega stoletja!), takole začne svoj spust v pekel: »Nekega večera sem si posadil Lepoto na kolena. – In videl sem, da je žalostna. – In sem jo preklel.« Arthur Rimbaud! In vsa plejada za njim, ki si poskuša lepoto posaditi na kolena kot poulično candro (beri: partnerico) in jo nato prekolne, ker jim ni dovolj ugodna ... Da je moderna lepota neke vrste kletev, si ne upamo zapisati, lahko pa si na tihem mislimo. In kaj ostane? Nekakšno nemarno, ohlapno druženje, domačnost, mežikanje samemu sebi, izpostavljanje lastnega jaza, ki smo ga pripravljani pri priči zavreči in si zanj poiskati boljši položaj.

Sodobna umetnost je poceni, morda zato, ker je niti njeni ustvarjalci ne jemljejo zares. Če bi jo, bi se ob lastni sliki obesili, kar se tuintam komu celo zgodi. Pravi *happening* – a takih resnicoljubov je malo. Morda zato, ker je lepota danes skregana s svojima sestrama – z resnico in dobroto. Že stari Grki so prisegali na par lepega in dobrega: *kalos kai agathos*. Krščanstvo je temu dodalo še kriterij resnice, ki se je stari svet ni upal izreči. A dokler je re-

snica počivala na temelju vere, je bilo še vse v redu. Srednjeveški umetniki niso šteli ur, dni, mesecev in let, ko so upodabljali svoje Madone ali slikali Vesoljno sodbo. Lepota je bila izraz večnosti ali njen nadomestek. Slikar ali kipar sta s čopičem in dletom skušala ustaviti čas, s tem pa tudi tistega, ki je prišel mimo in občudoval njun umotvor. Ustavi se, poglej, kako sem lep!, je vzkliknil Goethejev Faust in s tem priznal svoj poraz: Takrat boš zmagal nad menoj! Vsa romantika je vztrajala na tem čustvu, na kriteriju lepote, »ki te porazi«. V tem smislu je modernizem dosleden, le da gre še dlje. Svojega občudovalca ubije, ga zakoplje in prekoplje in mu na grobu poje smešnice – dokler je še zmožen občudovati. A obiskovalci, moderni kulturni esteti, smo presenetljivo trpežni in se ne damo. Na naši strani, tako se nam zdi, je čas, begotni, strahotno izmuzljivi čas, ki smo si ga napravili za zaveznika, a pri tem ne vemo, kakšnega hudiča gojimo v sebi. Morda je to bolje vedel Stendhal, ki si je za svoje »Rimske sprehode« vzel leto dni, tako da je ob njih zapisal marsikaj veljavnega. Takole pravi znameniti Francoz, ateist in svobodomislec, ki se je resnično potrudil, da bi prišel do dna umetnosti, ki nam jo je zapustila vesoljna Cerkev: »Stoletje budžeta in svobode ne bo rodilo umetniških sadov. Železna cesta in kotiček za prosjačenje (bankomat?) sta stokrat bolj cenjena kot bazilika svetega Pavla. Priznati je treba, da vsi ti, še tako koristni predmeti ne dajejo vtisa lepega, iz česar sklepam, da je svoboda sovražnica umetnosti. Meščan iz New Yorka nima časa, da bi začutil lepoto, čeprav si to morda domišlja. A iz domišljavosti se rodita kvečjemu jeza in nesreča. Ali ne opazite nekakšnega *napornega gibanja*, ki skuša nadomestiti naš občutek lepote, s tem da nam je do svobode še vedno več kot do vseh bazilik sveta?«

Te besede, zapisane leta 1828, do danes niso izgubile nič, le da so pomnožene z milijoni podobnih izkušenj, ki pa ostajajo neizrečene. Svobodi se še naprej nismo pripravljani odreči, četudi za ceno lepote, za katero v svoji domišljavosti menimo, da nas nič ne stane. Oziroma smo jo pripravljani plačati drugače. S tem, da smo si za valuto izbrali svoj zasebni, turistični in potrošniški čas, ne da bi opazili, kako se nam pri tem utrjuje zlata podlaga večnosti. Občudovanje smo menjali za čudenje. **D**

Spopad siamskih trojčkov

Aleš Kocjan, foto: iStockphoto, Gregor Pohleven, Bor Slana

S tem ko so postali znani vsi glavni kandidati za letošnje predsedniške volitve, se predvolilni boj zares začne. Peterle se bo zavzemal za premoščanje delitve med blokoma, Gaspari za razvoj, Türk pa za višjo kulturo v slovenski politiki.

Prednosti in slabosti kandidatov

Lojze Peterle

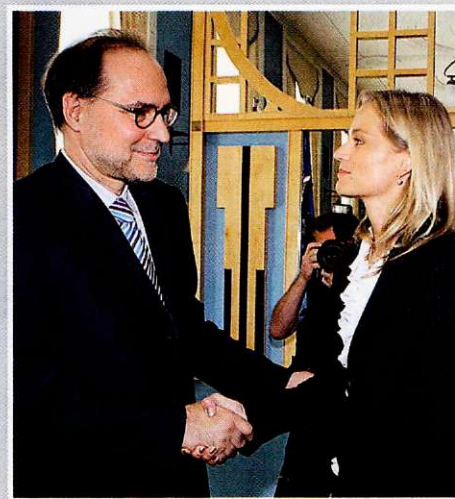
Prednosti: ugled v tujini, politične izkušnje, dober poznavalec slovenske politike, dober govorec, zna nagovarjati ljudi

Slabosti: premedli odgovori v dosedanji predvolilni tekmi

Danilo Türk

Prednosti: svetovljanstvo, bogata mednarodna kariera, uglašen javni nastop

Slabosti: slaba prepoznavnost v Sloveniji, slabo poznavanje slovenskega političnega prostora, omahovanje med različnimi političnimi opcijami, za širše množice mogoče preveč akademski

Mitja Gaspari

Prednosti: strokovnost, bogata domača kariera, prepoznavnost med ljudmi

Slabosti: prevelika umirjenost, na trenutke celo nezainteresiranost, preveč preračunljivo odločanje o tem, ali bi vstopil v predsedniško tekmo ali ne

Letošnje predsedniške volitve bodo že četrte v Sloveniji. Prve, ki jih formalno ne moremo uvrstiti v poosamosvojitveno Slovenijo, so bile leta 1990. Na njih sta se kot favorita za zmago pomerila takratni predsednik Zveze komunistov Slovenije Milan Kučan in predsednik Demosa Jože Pučnik. Po trdem boju, v katerem ni manjkalo nizkih udarcev predvsem s strani medijev, ki so Pučnika razglašali za revanšista, je v drugem krogu zmagal Kučan, kar mu je nato zagotovilo zmago tudi na naslednjih dvojih volitvah. Z zmago si je namreč Kučan pridobil čas, v katerem je lahko v naslednjih letih javnost s pomočjo večinskih levici naklonjenih medijev prepričal, da je ne glede na svojo nedemokratsko preteklost pravzaprav idealen predsednik: umirjen, topel in ljudski. Takšna podoba, ki pa je bila precej daleč od realnosti, saj je Kučan rad vlekel niti iz ozadja in tako obračunal s svojimi političnimi nasprotniki, mu je na volitvah leta 1992 omogočila vnovično več kot prepričljivo zmago. Med osmimi kandidati, ki so se potegovali za

predsedniški položaj (naj naštejem le bolj znane: Ivo Bizjak, Jelko Kacin, Darja Lavtižar Bebler, Ljubo Sirc in France Tomšič), je zmagal že v prvem krogu, dobil pa je zavidljivih 64 odstotkov glasov. Podobno se je zgodilo na predsedniških volitvah leta 1997. Njegova zmaga je bila sicer nekoliko manj prepričljiva, vendar še vedno precej gladka. Tudi takrat je z zmagal že v prvem krogu. Dobil je 56 odstotkov glasov oziroma 30 odstotkov več kot njegov glavni prvi protikandidat Janez Podobnik.

Drnovškovo razsvetljenje

Čeprav so za volitve leta 2002 nekateri napovedovali, da bo Kučan poskušal vnovič kandidirati za predsednika, kar naj bi mu s spremembo ustave (zdajšnja ustava določa, da lahko nekdo za predsednika države kandidira le dvakrat zaporedoma) in ob pomoči Slovenske ljudske stranke omogočila levica, ki je imela takrat v parlamentu prepričljivo večino, se to ni zgodilo. Menda predvsem zato ne, ker so na levici ugotovili, da bi bila lahko to vendarle prevelika politična

sramota. Tako so volitve prvič potekale brez Kučana, a vseeno z njegovim nekdanjim tesnim sodelavcem iz socialističnih časov in slovenske poosamosvojitvene tranzicije Janezom Drnovškom. Čeprav je sprva kazalo, da se bo Drnovšek, ki si je v času vodenja treh vlad pridobil veliko političnega kapitala, na predsedniški položaj bolj ali manj sprehodil (posebej se je to zdelo po tem, ko je po znamenitem medijskem umoru pomladnega kandidata

Franceta Arharja, ki ga je izvedel predsednik Društva novinarjev Slovenije Grega Repovž), se slednje ni zgodilo. Pomladna stran je v predvolilno tekmo poslala Barbaro Brezigar, za katero se je kljub nekaterim začetnim pomislekom izkazalo, da je zelo močna kandidatka. Brezigarjeva je bila tako s svojo svežino in suverenim nastopom Drnovškova dostojna tekmica. Nekaj časa so nekatere ankete celo kazale, da bi ga lahko premagala, če se seveda levica ne ►

Volitve 21. oktobra

Volitve predsednika republike bodo potekale v nedeljo, 21. oktobra, je v petek po slovesnem podpisu odloka o razpisu volitev razglasil predsednik državnega zbora France Cukjati. Kandidature na predsedniških volitvah je doslej napovedalo osem kandidatov, vendar so za zdaj še neuradne. Roki za volilna opravila bodo namreč začeli teči šele 20. avgusta, kandidature za predsednika republike pa bodo morale biti vložene najpozneje 26. septembra do polnoči.

Predsednik DZ France Cukjati

► bi v drugem krogu združila in Drnovšku izrekla enotne podpore. Brezigarjeva je tekmo za vsega nekaj odstotkov glasov izgubila, vendar je bil njen dosežek vseeno fantastičen. V tekmo se je vključila precej pozno, bila je skoraj popolna politična amaterka, za povrh pa je bila še ženska, ki jih Slovenci že tradicionalno ne volijo radi. Kot taka bi kmalu premagala Drnovška, dolgoletnega politika, ki mu je bila naklonjena tudi večina medijev.

No, nekateri se danes sprašujejo, kaj bi bilo drugače, če bi Brezigarjeva takrat zmagala. Mnenja o tem so deljena, še posebej zanimivo pa se zdi tisto, ki pravi, da je, gledano z današnjega vidika, mogoče celo bolje, da Brezigarjeva takrat ni zmagala. Zagovorniki tega mnenja namreč trdijo, da bi se v primeru zmage Brezigarjeve Drnovšek, ki je takrat igral dvojno igro in je s položaja premiera odstopil, šele ko so bile volitve končane, vrnil na premiersko mesto, kar bi pomenilo, da pomladna opcija na volitvah 2004 najverjetneje ne bi mogla zmagati, LDS pa najbrž ne bi začela razpadati.

ANKETA

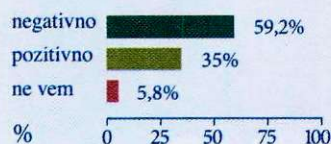
Koga boste volili na predsedniških volitvah?

- a) Mitja Gaspari
- b) Lojze Peterle
- c) Danilo Türk
- d) Zmago Jelinčič

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Kako ocenjujete zadnja dejanja Adrijane Starine Kosem?

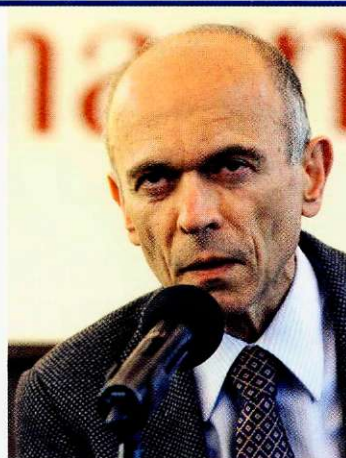
Glasovalo: 103

DEMOKRACIJA spletna

Nekdanji predsednik Milan Kučan

Nihče ne izstopa Če je Kučan dajal vtis umirjenosti in modrosti, je Drnovšek njegovo pravo nasprotuje. Še največkrat deluje nepredvidljivo, konfliktno in žaljivo, ne ozirajoč se na zakonodajo in neformalna pravila, ki veljajo za njegovo funkcijo. Tudi zato je verjetno, da bodo volivci v prihodnjem mandatu na tem mestu želeli videti razumnejšega in spravljenjšega kandidata. Če sodimo po kandidatih, ki so do zdaj napovedali predsedniško kandidaturu, bi imeli največ možnosti za izvolitev Lojze Peterle, Danilo Türk in Mitja Gaspari (Zmago Jelinčič, ki mu nekatere ankete sicer dobro kažejo, v tej tekmi najverjetneje nima posebnih možnosti in kandidira bolj zaradi uveljavljanja lastne stranke), vendar bo tekma precej izenačena. Vsi so si namreč precej podobni: večinoma se predstavljajo kot nestranskarski, dajejo videz spravljivosti in sredinskosti, poudarjajo preseganje političnih delitev in ne izključujejo nikogar. No, kljub temu so med njimi rahle razlike. Peterle deluje (morda nekoliko preveč) ljudsko. Ima dobre zveze v Evropski uniji, je dober govorec in ima bogato domačo politično kariero (med drugim je bil predsednik prve slovenske vlade), njegova slabost pa je, da se je v preteklosti zameril nekaterim na pomladni strani. Na drugi strani ima Türk kot razmeroma neznan kandidat bogato mednarodno kariero (med drugim je bil pomočnik nekdanjega ge-

Predsednik države Janez Drnovšek

neralnega sekretarja OZN Kofija Anana) in navzven deluje, kot da si položaj zares želi. Po drugi strani pa je precej zadržan in morda nekoliko preveč akademski. In kot so pokazali nekateri primeri v preteklosti, bi ga lahko uvrstitve v drugi krog lahko stalo prav to. Gasparija, ki je dolgo časa preračunljivo čakal, da ga bo podprla katera od političnih strank, šele nato pa je objavil svojo kandidaturu, Slovenci poznajo po njegovih zaslugah za razmeroma stabilen tečaj slovenske tolarja v zadnjih letih in prevzem evra, vendar na drugi strani deluje dokaj pasivno in nekoliko preveč umirjeno, kar bi ga lahko stalo nekaj odstotkov glasov.

Če bi torej morali napovedati, kdo bo zmagal na jesenskih predsedniških volitvah, bi se le težko odločili. Po javnomnenjskih anketah ima za zdaj rahlo prednost Peterle, čeprav to najverjetneje ne bo dovolj za zmago. Tega se zaveda tudi Peterle. Kot je dejal na nedavni tiskovni konferenci, na kateri je njegovo kandidaturu uradno podprl tudi predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Boštjan Žekš, mu javnomnenjske ankete še ne zagotavljajo avtomatične zmage. Večina anket je bila delana v času, ko še niso bili

znani vsi kandidati, zato se bo v prihodnje ta slika nekoliko spremenila. Tudi zato se namerava v prihodnje še bolj udeleževati najrazličnejših srečanj, je dejal Peterle. Pri svoji kandidaturi stavi na pristen stik z volivci in na to, da ga ljudje v Sloveniji poznajo. »Zavedam se, kako pomemben je stik z volivci, zato poskušam čim več potovati po državi. Vabijo me v različne kraje in poskušam se odzvati na čim več vabil. V prihodnje bom te aktivnosti še povečal,« je dejal. Sicer pa se bo kot predsednik zavzemal za preseganje blokovske delitve v politiki.

Gaspari si želi vsebine Če je način, s katerim se je Peterle lotil predvolilne kampanje, bolj ali manj znan, pa je kampanja Danila Türka in Mitje Gasparija, ki sta v predsedniško tekmo vstopila kot zadnja, še precejšnja skrivnost. Gaspari, ki se je za predsedniško tekmo odločil šele pretekli teden, je na tiskovni konferenci, na kateri je napovedal svojo kandidaturu, dejal, da prave strategije še nima, saj vse do zadnjega ni vedel, ali bo kandidiral ali ne. Dejalo je tudi, da se bo volivcem predstaviti takšen, kot je. Želi si voditi umirjeno in skromno kampanjo, ki bo usmerjena k ciljem in vsebini, ne pa toliko k sami obliki. Po njegovem mnenju mora biti predsednik republike »človek, ki s svojo osebnostjo poskuša najti tiste stične točke v družbi in državi, ki omogočajo takšni družbi in državi napredek, z zavedanjem tega, da je predsednik samo ena od funkcij, ki v državi odločajo«. »Uspeh predsednika je, če uspe čim širši krog ljudi, tudi tiste, ki politično odločajo, nagovoriti, da gredo za cilji, ki jih država ima,« je dejal.

Podobno kot Gaspari svoje predvolilne strategije ni razkril niti Türk. Iz njegovih dosedanjih nastopov lahko razberemo le to, da bo v slogu svojega predlagatelja, SD in njenega predsednika Boruta Pahorja, stavil predvsem na dvig kulture v slovenski politiki.

Pravih razlik med predsedniškimi kandidati torej še ni, saj še niso razkrili vseh svojih kart. Te bodo razkrili v nadaljevanju, ko se bodo soočili s konkretnimi vprašanji. Jesen bo še zanimiva. **D**

Zmago Jelinčiča v predsedniški tekmi nima možnosti, bo pa verjetno vsaj malo poživil kampanjo.

Na Dragonji spet vroče

Mitja Volčanšek; foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Ko smo že pošteno zakorakali v poletne mesce in se je že zdelo, da letos ne bo prišlo do incidentov na meji s Hrvaško, so se stvari obrnile drugače. Tokrat si Hrvati lastijo (in prodajajo) kmetijska zemljišča na levem bregu Dragonje.

Na nedopustna dejanja hrvaške strani je pred dnevi opozorilo slovensko zunanje ministrstvo (MZZ), ki je dobilo informacije, da občina Buje nepooblaščen in nezakonito razpolaga z zemljišči, ki ležijo na državnem ozemlju Republike Slovenije in so v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije. Med tem so v Bujah že končali razpis za nakup zemljišč, interesentov pa naj med Hrvati ne bi manjkalo. Po nekaterih informacijah naj bi na omenjenih zemljiščih v skupni izmeri 1,3 hektarja utegnil celo nastati športno-rekreacijski center. No, MZZ je že 13. julija pripravilo protestno noto.

Hrvaški posli nični V noti MZZ ugotavlja, da so omenjena zemljišča vpisana v zemljiško knjigo, ki se od prvotne nastavitve vodi pri slovenskih organih. Od tod opozorilo oblastem v Zagrebu, da Slovenija »šteje za nične vse pravne posle, ki bi jih hrvaški

organi morebiti enostransko in nezakonito sklenili v zvezi z omenjenimi zemljišči«. Hrvati bi torej zemljišča prodali na podlagi prikrojenih podatkov v svoji zemljiški knjigi. MZZ je še enkrat izpostavilo načelo spoštovanja stanja na dan 25. 6. 1991, o katerem sta se obe vladi na znamenitem srečanju na Brionih strinjali ter v zvezi s tem podpisali posebno izjavo o izogibanju incidentom. Kot so poudarili na ministrstvu, na ta dan hrvaški organi »za omenjena zemljišča niso vodili zemljiške knjige,« ampak je Hrvaška »svojo zemljiško knjigo za omenjena

zemljišča enostransko in nezakonito nastavila kasneje«. Ob ugotavljanju stanja je Ljubljana tudi pozvala Hrvaško, naj nemudoma vzpostavi prvotno stanje ter se vzdrži enostranskih posegov.

Kot je med drugim dejal državni sekretar na MZZ Andrej Šter, je slovenska stran v zvezi z omenjenimi zemljišči večkrat uradno posredovala v Zagrebu, nazadnje konec maja z izročitvijo uradne note. Zadnja ravnanja hrvaške strani pa po Šterovo zbudijo močan dvom o tem, ali in kako hrvaška stran zares prevzema evropske standarde ravnanja v politiki in dobrih sosedskih odnosih.

Državni sekretar Andrej Šter

Hrvaško sprenevedanje Prejšnji teden je sledil pričakovan odgovor Zagreba v obliki diplomatske note, v kateri njihovo zunanje ministrstvo zavrača vse očitke. V noti Zagreb trdi, da gre nesporno za državno ozemlje Republike Hrvaške, na katerem so imeli tudi pred osamosvojitvijo obeh držav jurisdikcijo hrvaški organi.

Slovenski protest naj bi bil zato »neutemeljen in protipraven«. Vrh tega naj bi bila stališča slovenskega državnega sekretarja »še en poskus politiziranja in enostranskega poseganja slovenske strani po državnem območju Republike Hrvaške«.

Neposredno po objavi hrvaške note sta se oglasili tudi najbolj »domoljubni« slovenski stranki SLS in SNS. Po mnenju ljudske stranke razpis občine Buje za prodajo zemljišč ob Dragonji »dokazuje, da Hrvaška nadaljuje z odkritim poseganjem po slovenskem ozemlju«, kar je isti vzorec, s katerim si po mnenju stranke tudi prisvaja čedalje večji del Piranskega zaliva. V SLS zato ocenjujejo, da bi morala Slovenija izkoristiti vse vzvode v okviru EU in Nata. V stranki tudi pričakujejo, da bodo pristojni seznanili evropske ustanove, da ob nadaljnjem poseganju po slovenskem ozemlju in morju Hrvaška ne izpolnjuje pogojev za vstop v Unijo.

Poziv poslanske skupine SNS je bil podoben. Pričakovano pa v nacionalni stranki naglašajo tudi potrebo po ostrejšem delovanju, ki je po njihovo edini način za zavarovanje nacionalnih interesov naše države. SNS je o protipravnih dejavnostih kandidatke za članstvo v EU obvestila tudi evropskega komisarja za širitev Ollija Rehna.

Pri zadnjem v vrsti enostranskih dejanj Zagreba gre za preverjen vzorec, po katerem Hrvaška negira vse tisto, česar ne more prikrojiti svojemu videnju resnice, hkrati pa s politiko izvršenih dejstev vznemirja Slovenijo. Morda je razlog v tem, da želi Zagreb na ta način pripraviti Ljubljano do arbitraže, s čimer bi lahko zaprla najtežje rešljivo vprašanje na poti Hrvaške v članstvo v EU – sporno mejo s sosedo, članico povezave. **D**

Delali s polno paro

Mitja Volčanšek; foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Prejšnjo sredo je generalni sekretar državnega zbora Lovro Lončar ob koncu spomladanskega dela parlamenta predstavil minulo delo in načrte za prihodnost, ki vključujejo pomembno predsedovanje Slovenije Evropski uniji.

Lončar je na tiskovni konferenci skupaj s sodelavci podrobno opisal delovanje 384 uslužbencev državnega zbora (DZ) v prvem letošnjem polletju. Tako je bilo poleg rednih nalog podpore delovanja in spremljanja dela DZ na dnevnem redu še več drugih aktivnosti. Sekretariat DZ je v okviru rednega dela poskrbel za pripravo in izvedbo sedmih rednih in ene izredne seje DZ ter kar 198 sej (od tega jih je bilo 62 sklicanih kot nujnih) njegovih delovnih teles.

Obilica gradiva Poslancem je bilo posredovanih v obravnavo 238 mnenj o predlogih aktov, 71 pravnih mnenj ter mnenje k pobudi za zbiranje podpisov za

Neobhoden vir informacij za delo parlamenta je spletna stran www.dz-rs.si.

vložitev zahteve za naknadni zakonodajni referendum.

Tudi na področju dokumentacijskih raziskav v DZ niso sedeli križem rok; naročenih je bilo 53 raziskovalnih nalog, ki so bile večinoma že uporabljene pri delu parlamenta; pripravljeno je bilo poročilo o delu DZ v letu 2006, ki je bilo natisnjeno v slovenščini in angleščini. Ob tem, kot dodajajo na sekretariatu, se nenehno povečuje interes zunanjih uporabnikov za informacije s področja slovenskega pravnega reda.

Da bi šli v korak z zahtevami časa, so bili poleg vzdrževanja

in obnove informacijske opreme dejavni pri pripravi spletnih strani DZ v luči skorajšnjega predsedovanja Svetu EU ter pri pripravi tehnološke in komunikacijske opreme, potrebne za pokrivanje dogodkov v času omenjenega predsedovanja. Z logističnega vidika so potekale dejavnosti tudi pri postavitvi strukturnega omrežja in pripravi načrta siste-

ma informacijske varnosti. Končno je DZ v prvem letošnjem polletju podpisal dogovor z javnim zavodom RTVS o sodelovanju pri prenosih sej DZ in njegovih delovnih teles, kot predvideva zakon o RTV Slovenija. DZ bo svoj del aktivnosti v tem oziru končal predvidoma do oktobra.

Prostorska stiska in investicije

Ena od pogosto prezrtih problematik pri delu DZ je nedvomno prostorska stiska. Na tem področju so bili dani v uporabo prostori za arhiv in ravnanje s tajnimi podatki v kletnih prostorih, kjer potekajo seje delovnih teles, kadar obravnavajo gradiva zaupne narave (teh primerov je bilo v zadnjem času kar precej). Zara-

Veliko dela bo prineslo predsedovanje Svetu EU 2008.

di omenjene prostorske stiske pa je DZ najel in opremil dodatnih 168 kvadratnih metrov v poslopiju na Beethovnovi 2.

Službe DZ ponujajo nujen in dragocen vir informacij za novinarje, poleg rednega obveščanja medijev in drugih javnosti (v šestih mesecih so med drugim izdali 65 števil Poročevalca v elektronski obliki) je bilo za laično javnost organiziranih kar 181 obiskov oziroma ogledov skupin s skupaj 6.707 udeleženci. Enkrat mesečno potekajo dnevi odprtih vrat, kar je od januarja

tošnjimi investicijami je zagotovo prenova velike in male dvorane ter avle in vhoda na Tomšičevi ulici, ki so se je lotili tudi zaradi prej omenjenega dogovora z RTV Slovenija. Tej investiciji je namenjenih približno 1,6 milijona evrov. Dela, ki so se začela že junija, naj bi končali v prvih oktobrskih dneh. Omenjena investicija bo zagotovila dve dodatni sodobno opremljeni sejni sobi.

Prenovitevna in vzdrževalna dela bodo stala 309.487 evrov. V pripravi je še posodobitev tehničnega varovanja poslopja DZ.

Pred predsedovanjem Kot smo že omenili, so v polnem teku priprave na predsedovanje sedemindvajseterici v prvi polovici leta 2008. Kolegij predsednika DZ je na sejah 20. aprila in 13. julija v ta namen določil odbore parlamenta, ki bodo gostili srečanja odborov nacionalnih parlamentov držav članic EU v okviru predsedovanja Slovenije EU. Januarja naj bi zasedala odbora za gospodarstvo ter za okolje in prostor, februarja in maja bo na vrsti odbor za zadeve EU, marca obrambni odbor, mesec zatem odbor za kulturo, šolstvo in šport, junija pa bo odbor za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano gostil srečanje odborov nacionalnih parlamentov.

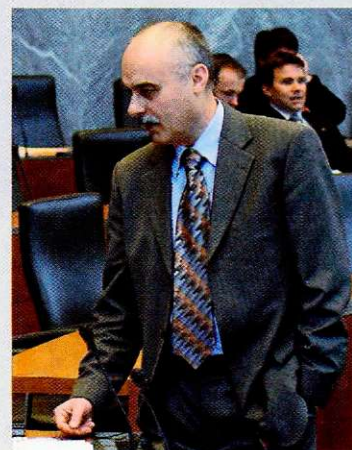
Kolegij predsednika DZ je organ, ki ob posvetovanju z generalnim sekretarjem in projektno skupino sprejema ključne odločitve glede dejavnosti DZ na področju priprav na predsedovanje. Da so to delo resno zastavili, priča podatek, da so v okviru DZ ustanovili osem ločenih delovnih skupin. Poleg tega je v načrtu 10 novih za-

Potrč povzroča preplah

Da se novinarji tudi po koncu zadnje predpočitniške seje državnega zbora ne bi dolgočasil, je kot že večkrat poskrbel vodja poslanske skupine SD Miran Potrč, ko je na tiskovni konferenci prejšnji teden izrazil nezadovoljstvo, ker naj bi bil predsednik parlamenta France Cukjati na kolegiju 13. julija onemogočil uredništev dogovora, po katerem bi opozicijski poslanci dobili večino v parlamentarnih nadzornih telesih. Kršitev dogovora naj bi bila sestava komisij za nadzor proračuna in za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb, saj ima v njih večino koalicija. Potrč je prepričan, da bi Cukjati razmerje sil lahko na hitro uskladal že s sklicem kolegija, na katerem bi potrdili nova razmerja. Po Potrčevu pa je Cukjati prav na zadnji seji kolegija "našel vse mogoče poslovnike zvižaje, da bi onemogočil, da bi bila odločitev o sestavi dveh nadzornih delovnih teles sprejeta". Zato je po mnenju vodje Socialnih demokratov v parlamentu koalicija v tem pogledu "neverodostojna", saj naj ne bi držala obljub, ampak naj bi nasprotno skrbela za ohranitev večine v omenjenih telesih in s tem možnosti, "da resnico prilagaja svojim političnim ciljem". V ozadju naj bi bila želja prikriti podatke v aferi Sova.

Na tako hude obtožbe se je odzval poslanec Rudolf Petan (SDS). Potrčeve izjave je označil za neresnične in zavajajoče in naj ne bi ustrezale dejanskemu stanju. Za spremembo sestave delovnih teles namreč ne zadostuje sklep kolegija, ampak je potreben še sklep DZ, je pojasnil. Tako bo treba na novo sestavo delovnih teles počakati do septembra. Hkrati, meni Petan, je treba omenjeno vprašanje, ki se nanaša na 9. člen poslovnika DZ, urediti v celoti in ne parcialno.

Poleg tega je po Petanovem mnenju večina tista, ki si želi spremembe sestave delovnih teles. Ne nazadnje so tako sporno ureditev izsilile stranke sedanje opozicije. Petan je spomnil, da sta tedaj opozicijski SDS in NSi leta 2002 med sprejemanjem novega poslovnika DZ predlagali, da bi imela opozicija večino v nadzornih komisijah, pa je temu nasprotovala prav SD. Poleg tega poslanec SDS meni, da so Potrčeve izjave zlonamerne in da je njihovo tempiranje dokaz, da se želi s tem pozornost z nedokazljivih izjav Antona Ropa, ki je prestopil v vrste SD, glede incidentov v Piranskem zalivu preusmeriti na druge teme.

Rudolf Petan (SDS)

Generalni sekretar DZ Lovro Lončar

do junija izkoristilo 768 ljudi. Bogata je bila tudi mednarodna dejavnost slovenskega parlamenta. Njegove različne delegacije so se v tem okviru udeležile 70 dogodkov, v Sloveniji je bilo organiziranih 18 dvostranskih in 36 protokolarnih obiskov.

Medtem so se že začela tudi redna vzdrževalna in obnovitvena dela v času parlamentarnih počitnic, ki bodo potekala vse do konca avgusta. Največja med le-

poslitev (tri so bile že realizirane) ter še ena do dve zaposlitvi na področju administrativno-tehnične podpore pripravi in izvedbi aktivnosti. Prihodnje leto naj bi DZ za priprave na predsedovanje namenil dodatnih 385.000 evrov. Med drugim bodo poskrbeli za brezplačno delovanje spletnih strani, delali bodo na področju tehnološke in komunikacijske opreme za pokrivanje dogodkov med slovenskim polletjem, prenovili bodo

predstavitve delovnih teles, ki bodo organizirala medparlamentarna srečanja, in nekatere prostore (predvidoma tudi novinarsko sobo) ter izvedli tematska izobraževanja za zaposlene.

Poleg naštetega bo DZ v sodelovanju z evropskim parlamentom organiziral in vodil predvidoma dve medparlamentarni srečanju v Bruslju na ravni predsednikov ter dve srečanju na ravni pododborov. ■

Biblična elita v Ljubljani

Aleš Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Ljubljana je za osem dni postala biblično središče sveta. V njej je od 12. do 20. julija potekal 19. kongres mednarodne organizacije za študij testamentov Stare zaveze (IOSOT), ki ga večina označuje za osrednji dogodek v letu Svetega pisma.

Na kongresu, ki se mu je pridružilo še šest kongresov drugih povezanih mednarodnih organizacij za starozavezne študije, je okoli 420 udeležencev, večinoma največjih svetovnih avtoritet s področja preučevanja Stare zaveze, raziskovalo zgodovino bibličnih tekstov v izvirnih jezikih – antičnih (grški, latinski) in semitskih (hebrejski, aramejski, ugaritski in feničanski) –, hkrati pa je preučevalo izvirni pomen in sporočilnost bibličnih besedil v njihovih lastnih literarnih vrstah ter v odnosu do duhovne literature in civilizacije. Posebnost kongresa je bila, da je letos prvič v 57-letni zgodovini potekal v slovanskem svetu. IOSOT pripravi kongres vsaka tri leta, vsakokrat v drugi državi, tokrat pa prvič poteka v državi nekdanje Vzhodne Evrope. Ponudba predavanj na kongresu je bila izredna, saj je bilo v enem tednu predstavljenih blizu 300 strokovnih prispevkov. Samo s področja znamenitih Kumranskih rokopisov se je denimo zvr-

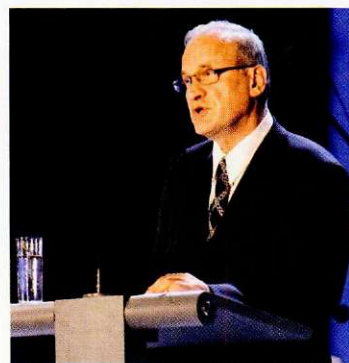
stilo skoraj šestdeset predavanj vrhunskih svetovnih strokovnjakov. Največ predavateljev na kongresu je prišlo iz protestantskih Cerkva (evangeliki in luterani), sledili so jim katoliški in judovski referenti (večinoma iz ZDA), prvič pa so bili na kongresu zastopani tudi pravoslavni raziskovalci Biblije iz Rusije, Bolgarije, Grčije in Libanona.

Kot je na uvodni tiskovni konferenci na začetku kongresa dejal predsednik organizacijskega odbora kongresa, ki je hkrati tudi predsednik IOSOT, akademik dr. Jože Krašovec, je kongres simboliziral vrhunec biblične znanosti in prizadevanja za sodelovanje v najširšem globalnem obsegu na področju duhovne kulture. Srečanje po njegovih besedah izraža prizadevanja za sožitje med nami, za ozaveščanje o temeljih naše kulture, o temeljih civilizacije, ki določa tok zgodovine po vsem svetu. »Na neki način vpliva na vsa področja znanosti, umetnosti, gospodarstva, na naj-

različnejše oblike prizadevanja za izboljšanje družbenih odnosov, ne nazadnje na različne deklaracije, ki jih določajo Združeni narodi,« je dejal Krašovec.

Kongres se je začel z velikim koncertom klasične glasbe na Pogačarjevem trgu v Ljubljani, imenovanem Biblični festival, na katerem je zbrane nagovoril tudi premier Janez Janša. Janša je v svojem nastopu poudaril moč svetopisemske besede in pomen prevođa Biblije za slovenski narod. »Pot za preži-

vetje predstavlja dialog in skupno iskanje tistega, kar je resnično in pristno človeško. Simpozij, kot je ta, je način, kako komuniciramo in iščemo tista spoznanja in rešitve, ki lahko pomagajo pri medsebojnem sporazumevanju ter pri odpravljanju kulturnih ali civilizacijskih konfliktov,« je dejal Janša. Po njegovih besedah si sodobna Evropa prizadeva za medkulturni in medverski dialog, ker se zaveda, da je človekovo duhovno področje eden od konstitutivnih elementov sleherne družbe, kongres pa je lahko eden od načinov za uresničevanje takšnih prizadevanj. Po njegovih besedah smo Slovenci tesno povezani z Biblijo. »Tako kot je nastanek Stare zaveze pomemben za izraelski narod, tako je Dalmatinov prevod Biblije leta 1584 ključen za nastanek slovenskega naroda. Svetopisemska beseda je ostala tudi takrat, ko so propadale dinastije preteklosti. Moč besede je namreč neprecenljiva, veliko bolj trajna kot moč nasilja,« je še dejal premier. **D**

Dr. Jože Krašovec

Sodni zaostanki se zmanjšujejo

Gašper Blažič, foto: arhiv NSI

S poslanko Nove Slovenije Mojco Kucler Dolinar smo se pogovarjali o aktualnem dogajanju v državnem zboru zlasti na področju zakonov o kazenju, o zdravilstvu in o sodiščih. Spregovorila je tudi o odnosih v vladni koaliciji.

V zadnjem času ste izrazili zadovoljstvo, da je ljubljansko okrožno sodišče končno dobilo novega predsednika. Kaj kot predstavnica zakonodajne veje oblasti pričakujete od njega?

Spodbudno je, da je največje sodišče dobilo predsednika, ki je v svojih uvodnih predstavitvah jasno povedal, da se zaveda pomena odprave sodnih zaostankov in pomena kakovostne izdelave sodb s strani sodnikov. To pričakujejo tisti, ki čakajo na odločitve sodišč. Glede na mnenja o njegovem dosedanjem strokovnem delu upravičeno pričakujemo, da ne gre le za prazne besede. Seveda so za vodenje sodišča potrebne širše izkušnje in gotovo mu bo njegovo delo, ki ga je opravljal pred imenovanjem na funkcijo predsednika sodišča, prišlo prav. Novi pogledi, ideje, rešitve so potrebni tudi v tej veji oblasti.

Kako lahko po vašem mnenju državni zbor pripomore k zmanjšanju sodnih zaostankov?

Naša vloga je, da prisluhnemo, razpravljamo in odločimo o spremembah posameznih določb zakonov, za katere je praksa pokazala, da niso ustrezne, da so toge. Pomembno je tudi, da za delovanje sodišč oziroma pravosodja v širšem pomenu v proračunu zagotovimo ustrezno višino finančnih sredstev. Sprejeli smo nekatere pomembne spremembe zakonov; npr. na zadnjih dveh sejah državnega zbora zakona o sodniški službi in zakona o sodiščih. Prinašata bolj prožno dodelitev sodnikov na tisto sodišče, kjer je potreba večja. Pomembno je bilo sprejetje zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja ter odobritev sredstev za nove sodnike in sodno osebje za leto 2006 in 2007. Sodelujem tudi pri strateškem svetu za pravosodje, ki ga sestavlja-

mo predstavniki različnih institucij. Od začetnih negodovanj, da stvari ni mogoče izboljšati, v zadnjem letu občutim pozitivne premike tudi v miselnosti sodnikov. Vesela sem bila, ko sem iz njihovih vrst slišala, da sta državni zbor in ministrstvo za pravosodje naredila veliko, sedaj pa so na potezi tudi sodniki. Spodbudno je poročilo Vrhovnega sodišča RS za leto 2006, ki ugotavlja, da se je pospešilo reševanje sodnih zaostankov na področju pomembnejših zadev in da se pomembno izboljšuje stanje na področju zemljiškoknjižnih zadev. Zavedam pa se, da je še pomembnejši od statistike občutek strank, da se stvari izboljšujejo.

Podprli ste zakon, ki prepoveduje kajenje v javnih prostorih. Nekateri menijo, da zakon posega v pravice posameznika, z njim so nezadovoljni tudi gostinci. Menite, da bo prinesel pričakovane učinke?

Vsi se strinjamo, da so bile doslej veljavne določbe zakona bolj kot ne v posmeh nekadilcem. Izpostavljenost tobačnemu dimu namreč krši temeljno pravico do vdihovanja zraka brez za zdravje škodljivih vplivov tobačnega dima. Poleg tega je pred škodljivimi vplivi treba zavarovati vse poklicne skupine v delovnih prostorih kakor tudi vse osebe v javnih prostorih. Mislim, da lahko s spremembo zakona upravičeno pričakujemo več zdravja, predvsem pri mladih.

Ne samo v Sloveniji, tudi v drugih državah EU so imeli široke razprave o omejitvi kajenja v povezavi z morebitno gospodarsko škodo, ki bi jo pri tem utrpeli gostinci. Vendar se črnoglede napovedi niso izkazale za utemeljene. Kako bo zakon zaživel v praksi pri nas, je odvisno od več dejavnikov. Izrednega pomena bo učinkovit nadzor s strani inšpektorjev.

Kako pa bi ocenili zakon o zdravilcih, ki je v postopku?

Gre za področje, za katero se je že dlje časa čutila potreba, da ga uredimo zakonsko. Ko ljudje zbolimo, smo precej šibki. Zatekanje k drugim oblikam zdravljenja, ne le k medicini, ni nič nenavadnega niti za naše okolje, kjer je medicina dobro razvita. Na koncu se moramo sami odločiti, katero vrsto zdravljenja izberemo. Tudi odgovorni smo sami. Država pa mora zmanjšati tveganje na najnižjo mogočo raven in onemogočiti delovanje neusposobljenim, ki v bolezni človeka vidijo le tržno nišo.

V zadnjem času se je precej govorilo o morebitni nezaupnici vladi, tudi na račun morebitnih razhajanj znotraj koalicije. Kako vi vidite delovanje vladne koalicije?

Koalicijo sestavljamo ljudje, vsak s svojimi lastnostmi, poklicem, dojemanjem stvari, vplivi lokalnega okolja. V začetku mandata smo se odločili, da si začrtamo skupne cilje v dobro državljanov. Seveda pa ima vsaka stranka svoje poglede, svoje programe, svoje vrednote. Nova Slovenija jih v okviru koalicije uveljavlja v fazi usklajevanja posameznih zakonov. S svojimi predlogi, opozorili nam kdaj tudi ni uspelo, čeprav so se večinoma pokazali za več kot upravičene. Vendar po mojem mnenju pri tem še ne moremo govoriti o bistvenih razhajanjih. Razbremenitev gospodarstva z vidika davčne zakonodaje, spodbujanje raziskav, občutno več denarja za občine, spodbude na področju družinske politike, že opisane izboljšave na področju pravosodja, znižanje notarskih tarif je le nekaj stvari, ki pomenijo konkreten doprinos ministrov Nove Slovenije k uspešnemu delovanju te vlade.

Po znamenitem francoskem psihoanalitiku Jacquesu Lacanu se za meseno bitje drama začne, ko se Beseda po resnični religiji – zanj je to zgolj romanska, torej krščanska vera – utelesi. »Na začetku je bila Beseda« pomeni, da je od takrat dalje govoreče bitje bolna žival in da je religija ustvarjena za zdravljenje ljudi. V hrupu religijskega trga bo po njem pravi religiji uspevalo le, če ne bo popustila pred modernizmom in bo znala ohraniti tradicionalizem dva tisoč let stare besede.

Nova strategija Vatikana

Dr. Milan Balažić, foto: arhiv Demokracije

Čeprav sam kajpada ne navijam za zmoglavno vrnitev religije, ki se v post-moderni dogaja skozi newageovstvo, evangelizacijo politike in politizacijo Evangelija, se zdi, kot da je veliki intelektualec Ratzinger, ki se je znašel na papeškem mestu Benedikta XVI., enakega mnenja, a iz drugačnega nagiba. Poteze novega papeža počasi sestavljajo dokaj celovito sliko nove vatikanske strategije vrnitve h kontinuiteti: da bi se Cerkev notranje utrdila, se podaja v odločen boj proti sekulariziranemu relativizmu zahodnega sveta in njegovi znano-sti, »sestrskim« krščanskim cerkvam in proti klasičnemu Drugemu v podobi islama. Temu je predvsem namenjena papeževa relativizacija sklepov »revolucionarnega« II. vatikanskega koncila, za katere pravi, da so bili cela štiri desetletja »napačno razlagani«. Novi papež se je v nasprotju s svojim »ljudskim« predhodnikom Janezom Pavlom II. očitno odločil za koncept nekoliko manjše, vendar jasno izražene, politično glasnejše, odločnejše in bojevitije verske skupnosti. Cerkev po novem papežu – najočitneje v svoji najbolj množični provinci Latinski Ameriki – že nevarno izgublja boj za prevlado s severnoameriškimi protestantskimi ločinami in predkrščanskim izročilom. V takšnih razmerah je v pozabo potisnil razlago Janeza Pavla II., da so kristjani z evangelizacijo prinesli tudi kruto kolonizacijo. Cilj Benedikta XVI. je očiten: razviti strategijo za ohranitev ogroženega katolištva z ofenzivno rekatalizacijo. Marksistični komunizem je propadel, globalizirani kapitalizem je poguben, zgolj vera lahko še reši svet.

Nazaj v prihodnost Strateške smernice Benedikta XVI. se z vsakim novim korakom vse bolj oddaljujejo od »liberalnega« duha II. vatikanskega koncila. Na prizorišče se znova vrača tridentinski misal na oltarjih po vsem svetu in njemu pripadajoča – odrinjena in že skoraj pozabljena – latinščina. Krščanskemu svetu je sporočeno, da je Kristus postavil eno samo Cerkev – katoliško; protestanti so samo skupnost in ne cerkev, pravoslavci so morda cerkev, vendar ne prava, saj ne priznavajo pa-

peža za Petrovega naslednika. Janez Pavel II. je – nasprotno – leto dni po svoji izvolitvi v pogovoru s carigradskim patriarhom (in pogledom na Moskvo) slikovito govoril o krščanstvu, ki lahko v polnosti deluje le z obema pljučnima kriloma – zahodnim in vzhodnim. Edina prava cerkev se ne bo več prilagajala svetu – z modernizacijo Božje besede, ekumenizmom ali t. i. teologijo osvoboditve –, zdaj je nastopil trenutek, da se začne (krščanski) svet prilagajati njej. Za obdobje po koncilu je bil značilen strpen odnos med Vatikanom in vodilnimi islamskimi institucijami: Cerkev je izjavljala, da lahko tudi muslimani pridobijo »odrešitev«. Potem pa je lani jeseni kot z jasnega treščil papežev regensburški citat bizantinskega cesarja Manuela II. iz daljnega 14. stoletja: »Pokaži mi vendar, kaj novega je prinesel Mohamed, in odkril boš le slabo in nehumano, kot to, da je vero, ki jo je pridigal, predpisal širiti z mečem.« Ob tem ni niti z besedico omenil denimo neslavne vloge krščanstva v križarskih vojnah, za kar se je Janez Pavel II. muslimanom opravičil, ali katere od tolerantnih koranskih sur (še posebej 109. – El-Kafirun), ki zapovedujejo strpnost do kristjanov, koeksistenco različnih religij in neprisiljevanje v vero.

Kristus proti Alahu Ne glede na poznejše popravke papeževga nastopa je bil ta – ne le v islamskem svetu – razumljen kot opuščanje politike skupnega abrahamskega sporočila treh velikih religij (muslimani govorijo o »ljudstvih knjige«: judje, kristjani in muslimani) in sprejemanje logike trka civilizacij. Zahod ima za sabo bolečo izkušnjo verskih vojn, razsvetljenstvo in sekularizacijo, zato je manj občutljiv, strpnejši in brezbržnejši do različnih

Krščanskemu svetu je sporočeno, da je Kristus postavil eno samo Cerkev – katoliško.

religij. Za islamski svet pa je Benedikt XVI. takoj postal simbol nestrpnosti Zahoda, medtem ko je teroristična Al Kaida v svojem odzivu pričakovano napovedala nadaljevanje svete vojne proti Zahodu. Veliki mufti Savdske Arabije šejk Abdelaziz, ena najvišjih islamskih avtoritet in privrženec džihada (v obeh različicah, kot boja z zlom v sebi in kot vojne proti nevernikom), je v poduk papežu dodal, da »se zapoved vojne proti tistim, ki se niso hoteli spreobrniti, ni začela z Mohamedom. Drugi preroki, med

O avtorju

Dr. Milan Balažič je diplomiral iz politologije na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani, magistriral in doktoriral pa na Filozofski fakulteti v Ljubljani. V politično življenje se je začel vključevati v 80. letih prejšnjega stoletja, ko je bil med drugim član Zveze socialistične mladine Slovenije, član kolegija Odbora za varstvo človekovih pravic, član ZKS – Stranke demokratične prenove, krajše obdobje pa tudi njen podpredsednik. Med drugim je bil član prve demokratično izvoljene skupščine. Kasneje je deloval na ministrstvu za zunanje zadeve. Danes je publicist in predavatelj na FDV. Znan je po svoji kritičnosti tako do „levih“ kot do „desnih“ politikov.

njimi Izraelca Mojzes in David, so se bojevali proti svojim sovražnikom«. Tudi zmernejši muslimani so v papeževem nastopu videli kampanjo klevetanja preroka Mohameda, ki predstavlja novo vatikansko politiko do islama in bo Benedikta XVI. zgodovinsko uvrstila med Hitlerja in Mussolinija. Še najbolj pa je ta papeževa gesta izolirala islamske reformiste, podpisnike Manifesta za razsvetljeni islam, ki si prizadevajo za vnovično iznajdevanje racionalnega in kritičnega veroističnega islama. Do neke mere ima slavní pisatelj Umberto Eco prav, ko pravi, da bi papež lahko govoril o Pitagorovem izreku in bi mu že kdo »dokazal«, da je izvedel islamofobični napad – vsaka najmanjša kritika je razumljena kot napad na islam.

Islamska demokracija? Po drugi strani pa fundamentalizem na eni rojeva fundamentalizem na drugi strani. Poljski dnevniki so pozivali k solidarnosti Zahoda, da se prepreči globalna zmaga katastrofalne islamske ideologije, liberalni intelektualec Adam Michnik meni, da je treba v nastalih razmerah stopiti ob bok papežu in se upreti gonji zoper njega ne glede na to, ali se je mogoče strinjati z njegovimi pogledi ali ne. V Sloveniji se je oglasil zapriseženi liberallec dr. Bernard Brščič, ki je v islamu prepoznal novodobni ekspanzionistični totalitarizem: evropska identiteta naj bi bila brez povezave z islamom in njegovo zanikanje, evropske vrednote (svoboda, enakost, humanizem itd.) in demokracija pa naravni sovražnik islama. Pomesti bi najprej veljalo pred lastnim pragom in govoriti tudi o »krščanskem« ekspanzionizmu Zahoda, islamskem prispevku k evropskim vrednotam in ustvarjanju privilegiranega sovražnika Zahoda skozi fantazmo povsem drugačnega in demoniziranega islamskega Drugega. Sam papež deli mnenje, da je islam težko uvrstiti v okvire pluralistične družbe, zasnovane na svobodi. Takšna družba je na Zahodu nastala ne zaradi Cerkve, temveč zaradi specifičnega bibličnega branja (verujočih) liberalcev: ti so v Kristusovem nauku našli poudarke, ki vodijo k odpravi tradicionalne družbene hierarhije. Kristusova poteza spominja na demokratično invencijo: vsi smo neposredno člani demokratičnega kolektiva, tudi izobčenci, berači in prostitutke, ki Kristusu simbolizirajo novo skupnost enakih. Tudi v Koranu (predvsem 42. sura – Eš-Šura) lahko najdemo solidne nastavke za trditev, da je parlamentarna demokracija po svoji strukturi najbližja obliki islamske države. Verski radikalizem je prej izraz modernizacijske krize s hitrim razvojem Zahoda frustriranega islamskega sveta, ki bo sam prej ali slej našel sebi primerno obliko

islamske demokracije. Toliko prej, če ga ne bo Zahod posiljeval s svojimi standardi – tako očitno padlimi na preizkušnji vojne v Bosni – in če bo papež našel možnosti za sodelovanje z islamom na področju morale in pravice. Mimogrede – obetajoči se planetarni papežev »kulturni boj« ne obeta nič dobrega, kot nas uči že naša domača slovenska rdeče-črna izkušnja: nadškof Uran še leta Gospodovega 2007 slavi svojega Kristusa zgolj v Rožmanu, Volku, Leniču in Grozdetu, ne vidi pa mučencev v Kocbeku ali represiranih in padlih partizanskih duhovnikov.

Vera in razum Benedikt XVI. trdi, da je bil katolicizem vselej privržen razumu, islam pa naj bi bil na strani iracionalizma in fideizma – torej na stališču absolutne prednosti vere pred znanostjo. Ironično pri tem je to, da njegovo poudarjanje enotnosti vere in razuma izhaja iz islamskega veroizma, ki je evropske krščanske teologe – med njimi največjega, Tomaža Akvinskega – naučil filozofirati in jih uvedel v skrivnosti starogrške misli, o kateri srednjeveška Evropa do Averroesa ni imela pojma. Razum znanosti, ki se zapira pred vero, naj bi vodil v relativistični nihilizem, ki ni brez povezav s totalitarnimi režimi. Zahod znova preplavlja val laicizma in razsvetljenstva, ki je človeka postavil v središče, v resnici pa naj bi ga s tem izenačil z živaljo. Nadškof Uran, očitno dobro posvečen v novo vatikansko strategijo, nadaljuje, »da je znanje, ki ne izvira iz ljubezni do drugega, lahko neuporabno ali celo škodljivo«. Na platformi teologizacije znanosti, ki ogroža njene racionalistične predpostavke, naj se znanost posveča raziskovanju, poslanstvo Cerkve pa je refleksija vprašanja »znanje: čemu?«, torej duhovna in moralna drža znanosti. Že omenjeni Lacan pravi, da je nekaj časa trajalo, preden je Cerkev dojela, kakšno priložnost ji daje znanost: vsem znanstvenim preobratom bo treba dati smisel. Na smisel pa se

Benedikt XVI. si je zadal vizijo: utrditi katolištvo z bojem za mir, poenotiti »krščanski« Zahod in spraviti razum v okvire religioznega smisla.

Cerkev spozna – zmožna ga je dati čemur koli in v tem je neverjetna moč religije. Religijska tolažba osmišlja človeška življenja, je neutrudna in učinkovita, pomiri srca in vse se ujema z vsem. Iz znanosti, ki raziskuje in ugotavlja, ne izhajajo nobena pravila ali etika, zato ima religija prednost v zadovoljevanju človekove vedoželjnosti, pomiritvi njegovega strahu in pri nalaganju predpisov, prepovedi in omejitev. Na prvi pogled znanost spodkopava religijo, dejansko pa je situacija nasprotna – religija spodkopava znanost, ker jo osmišlja: nekoč z inkvizicijo, danes z raznimi etičnimi komisijami, zadolženimi za regulacijo »brezglave« znanosti. Teorija inteligentnega načrta si je v ZDA že priborila status znanstvene hipoteze, alternative darvinistični teoriji evolucije. Rane na obrazu človeškega narcisizma, zadane s Kopernikom, z Darwinom in s Freudom, papeška strategija celi in tudi v Evropi ima zato religiozna avtoriteta veliko možnosti, da se v polju znanosti obnovi.

Benedikt XVI. si je zadal temeljitejšo vizijo od svojega predhodnika: utrditi katolištvo s skupnim bojem za mir, poenotiti »krščanski« Zahod, ogrožen s strani sovražnega islamskega Drugega, in spraviti razum v okvire religioznega smisla. Če Cerkev trdi, da je Bog vrhovno bivajoče, in ji postmodernizem odvrča z Bogom kot golo fikcijo, v psihoanalizi Bog nastopa kot ime za množico učinkov govornice. Zato je še kako pomembna etika dobro rečenega. Novi papež to ve: Bene dicte. **D**

Nad vsakršnimi pričakovanji

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Letošnje leto zaznamujejo visoka gospodarska rast, ugodna mednarodna menjava, visoke investicije, manj brezposelnih, visoka dodana vrednost, večje plače, uspešno gospodarstvo in večji ugled države v tujini.

Čeprav so gospodarski analitiki pričakovali, da bo letošnja gospodarska rast v prvem četrtletju 'le' 5,5-odstotna, se je izkazalo, da je bila kar 7,2-odstotna, kar je največ od 2. četrtletja leta 1999. Rast bruto domačega proizvoda (BDP), ki je tudi kazalnik gospodarske rasti, je bila nad vsemi pričakovanji. Na gospodarsko rast je vplivalo nekaj pomembnih dejavnikov, in sicer visoka rast proizvodnje v večini predelovalnih panog ter živahna investicijska dejavnost, ki je v gradbeništvu pomenila kar 29-odstotno rast dodane vrednosti. V tem času se je dodatno okrepil izvoz, ki je bil za kar 13,6 odstotka višji od lanskega in ob visokih naložbah še naprej ostaja glavno gonilo gospodarske rasti. Pomembno je tudi, da se je

letos zaposlenost v primerjavi z lanskim letom povečala za 2,4 odstotka, število zaposlenih pa se je nekoliko povečalo celo v predelovalnih dejavnostih, ki so doslej že nekaj let zaposlenost zmanjševale, ne pa je povečevale.

Ceste in stanovanja Med naložbami v osnovna sredstva, ki so se povišale za 21,6 odstotka, so najhitreje naraščale naložbe v graditev avtocest (letos so bile višje 34,3 odstotka), saj so ugodne vremenske razmere omogočile pospešeno realizacijo načrtovanih projektov, nadaljevala pa se je tudi visoka rast investicij v stanovanjsko graditev (ta je bila večja za 18,1 odstotka). Rast potrošnje gospodinjstev v prvem četrtletju se je le rahlo okrepila in je znašala

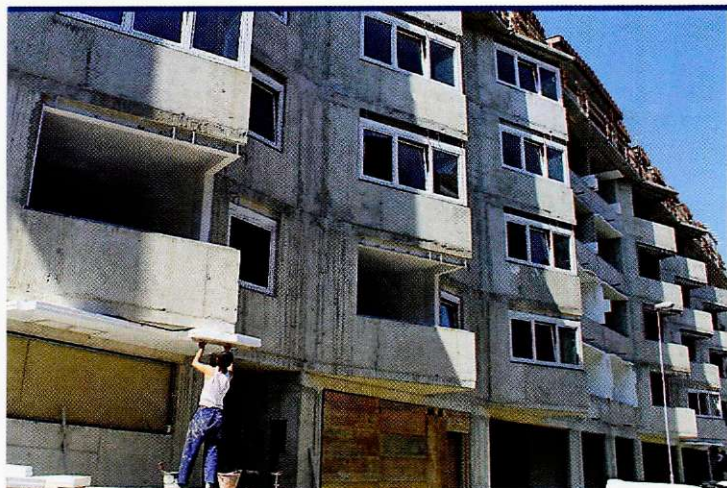
3,4 odstotka, čeprav so nekateri kratkoročni kazalniki trošenja, predvsem zaupanje potrošnikov in nove registracije avtomobilov, kazali na večjo pospešitev, spremembe dohodninske zakonodaje pa so pospešile tudi rast netoplač. Še skromnejša je bila rast državne potrošnje, znašala je 2,2 odstotka, kar je z vidika davkoplačevalcev vsekakor dobra informacija.

Izvoz Letos se je močno okrepila tudi mednarodna menjava. Izvoz blaga in storitev se je realno povečal za 13,6 odstotka, pri čemer je bila rast izvoza v države EU praktično izenačena z rastjo izvoza v države nečlanice EU. Zaradi močne povezanosti izvoza in uvoza ter visoke rasti domače potrošnje, zlasti investicij v osnovna sredstva, se

je na visoki ravni ohranila tudi rast uvoza, ki je dosegla 13,7 odstotka. Ob tako skoraj izravnani rasti uvoza in izvoza ter izboljšanih pogojih menjave se je primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance nekoliko povišal, predvsem zaradi višjih plačil obresti.

Trg dela Ugodna gibanja so se odrazila tudi na trgu dela. Število delovno aktivnih prebivalcev še naprej narašča; tako je bilo tudi v maju in glede na prejšnji mesec se je povečalo za 0,4 odstotka. Maja 2007 je bilo v Sloveniji 852.857 delovno aktivnih prebivalcev. Najbolj pa se je njihovo število povečalo v dejavnosti gradbeništva in gostinstva, zmanjšalo pa v rudarstvu in zdravstvu. Ob tem se število registriranih brezposelnih oseb

Naložbe v stanovanja letos za skoraj petino višje

Naložbe v graditev avtocest višje za dobro tretjino

še naprej znižuje. Konec letošnjega maja je bilo na Zavodu RS za zaposlovanje registriranih 70.730 brezposelnih oseb, v primerjavi z aprilom pa se je število vnovič znižalo, in sicer za 2,5 odstotka, glede na lanski maj pa kar za 18,8 odstotka. Stopnja registrirane brezposelnosti se je v maju glede na april znižala za 0,2 odstotne točke in je znašala 7,7 odstotka.

Visoka dodana vrednost Realna rast dodane vrednosti je bila v prvem trimesečju za 7,1 odstotka višja kot v istem obdobju lani in je za 0,9 odstotne točke presegla relativno visoko stopnjo rasti v lanskem zadnjem četrtletju. Na pospešitev rasti dodane vrednosti je najbolj vplivala okrepitev rasti v osnovnih dejavnostih, spremljajo pa jo je tudi nadaljevanje ugodnih gibanj v tržnih storitvah. Pogajala jo je predvsem visoka rast v predelovalni industriji in gradbeništvi. V vladnem uradu za makroekonomske odnose in razvoj ugotavljajo, da je na rast dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti na eni strani vplivalo nadaljevanje ugodne mednarodne konjunkturo, na drugi pa tudi visoka aktivnost v gradbeništvi. V tržnih storitvah so se nadaljevala ugodna gibanja v vseh dejavnostih razen v gostinstvu. Aktivnost je bila zelo visoka v tistih delih tržnih storitev, ki so tesneje povezani s predelovalnimi dejavnostmi in gradbeništvom (del trgovine, bančni sektor, blagovni promet, poslovanje z nepremičninami, poslovne storitve). V javnih storitvah se po izrazitejši rasti v obdobju 2003–2005 rast dodane vrednosti letos še naprej postopno umirja.

Večje plače Ob visoki gospodarski rasti in izboljšanju razmer na trgu dela rast plač ostaja primerljiva z lanko. V prvih štirih mesecih je realna rast bruto plače na zaposlenega znašala 3 odstotke, pri čemer je bila rast v zasebnem sektorju 4-odstotna, v javnem pa 1,2-odstotna. Vladni analitiki pravijo, da se s tem ohranjajo ključne usmeritve politike plač, v skladu s katero naj rast plač naj ne bi prehitevala rasti produktivnosti.

Inflacija Rast cen življenjskih potrebščin (inflacija) je bila v prvem polletju letos višja od primerljive lani. Ključni dejavnik, ki je povzročil višjo rast cen, so višje cene hrane. Njihov prispevek k inflaciji znaša 0,9 odstotne točke, kar je dvakrat več kot v prvem polletju lani. Višje cene nafte v prvi polovici leta so k inflaciji prispevale 0,7 odstotne točke (lani 0,9). Poleg tega analitiki ocenjujejo, da sta zaokroževanje in povišanje cen ob uvedbi evra k inflaciji prispevali 0,24 odstotne točke, od tega polovico že takoj po uvedbi v prvi polovici januarja. Po razmeroma velikih nihanjih cen v prvem polletju ostaja povprečna inflacija tudi v juniju nespremenjena, na ravni 2,5 odstotka, medletna inflacija pa se je povečala na 3,6 odstotka.

Varčevanje Skupni obseg denarnih vlog prebivalstva v bankah je v aprilu nazadoval že drugi mesec zapored. Podobno kot marca so tudi v tem mesecu skromno rast dosegle le evrske vloge, medtem ko vloge v drugih valutah še naprej postopoma upadajo. Ročnostna struktura

vlog prebivalstva v bankah se letos nekoliko izboljšuje. V preteklih letih so se močnejše krepile vloge čez noč, letos pa se krepijo vezane vloge. Po skoraj desetodstotni povprečni mesečni stopnji se krepijo vloge na odpoklic, ki so bile konec aprila že za ta 42,3 odstotka višje kot ob koncu preteklega leta, kar je najverjetneje tudi posledica višjih obrestnih mer za tovrstne depozite.

Vzajemni skladi V maju se je razmeroma visoka rast obsega sredstev v vzajemnih skladih domačih upravljalcev nadaljevala, saj je bil njihov obseg že skoraj za tretjino višji kot ob koncu preteklega leta. V zadnjih petih mesecih se je najbolj, kar za 40,3 odstotka, okrepil obseg sredstev v vzajemnih skladih denarnega trga. K rasti so največ prispevali delniški vzajemni skladi, kjer ▶

Nekateri statistični podatki

- **Inflacija v juniju**
mesečna: 0,4 odstotka
letna: 3,6 odstotka
- **Povprečna plača za maj**
bruto: 1.263,57 evra
neto: 822,34 evra
- **Bruto domači proizvod**
stopnja rasti, I. četrtletje: 7,2 odstotka

Vir: SURS

Nekateri kazalniki poslovanja gospodarskih družb v letu 2006 – letne stopnje rasti (v odstotkih)

- Prihodki 14
- Odhodki 13
- Dodana vrednost 10
- Sredstva 13

Vir: Ajpes in SKEP GZS

Blagovna menjava Slovenije s tujino v obdobju januar – april 2007

	Znesek v mio evrih	Rast v %
Izvoz	6.254	18,2
Uvoz	6.711	19,6

Vir: SURS

► je celotni obseg sredstev konec maja dosegel vrednost 2.565,6 milijona evrov. Mesečni netoprilivi v vzajemne sklade se že peti mesec ohranjajo na ravni nad 40 milijonov evrov, medtem ko so v preteklih dveh letih le redko dosegli raven 35 milijonov evrov. Vlado analitiki pravijo, da bi razlog za tako visoke vrednosti v letošnjem letu lahko iskali v spremeni davčni zakonodaji in trženju skladov tudi na balkanskih trgih. Maja so prvič po januarju 2007 vse skupine vzajemnih skladov dosegle netoprilive. V primerjavi s prejšnjim mesecem so nekoliko upadli le netoprilivi v delniške vzajemne sklade, kar je posledica umiranja netoprilivov v tiste sklade, ki imajo svojo naložbeno politiko usmerjeno na balkanske trge. Celotni netoprilivi v vzajemne

Cene hrane povečale inflacijo.

sklade domačih upravljalcev so v prvih petih mesecih letos dosegli vrednost 246,1 milijona evrov in tako bili 4,4-krat višji kot v primerljivem obdobju lani.

Čedalje manj brezposelnih

Zadolževanje Po visoki rasti v marcu se je aprila zadolževanje gospodinjstev nekoliko umirilo, a kljub temu še naprej ostaja na visoki ravni. Prebivalstvo je v štirih mesecih letos najelo netoposojila v višini 371 milijonov evrov, kar je za slabih 7,6 odstotka več kot v istem obdobju lani. Še naprej se prebivalstvo močno zadolžuje na področju stanovanjskih posojil, ki predstavljajo slabo polovico celotnih netotokov posojil prebivalstvu. Njihov delež v celotnem obsegu se je povzpел na raven 37 odstotkov. To pa je še vedno precej manj od vseh držav članic enotnega monetarnega trga (EMU), saj so konec aprila stanovanjska posojila prebivalstva v evroobmočju presegle raven 70 odstotkov. Pri tem vladni analitiki opazajo, da je prebivalstvo z deviznim zadolževanjem pri domačih bankah bolj izpostavljeno tečajnemu tveganju kot podjetja in druge finančne organizacije, saj ocenjujejo, da predstavljajo tovrstna posojila približno 30 odstotkov vseh netotokov. Velika večina teh posojil je najbrž v švicarskih frankih, ki imajo še naprej nižjo obrestno mero, prav tako pa je tovrstno zadolževanje spodbujalo tudi ugodno gibanje tečaja švicarskega franka, ki z manjšimi nihanjem deprecira že od leta 2004 in je do evra na najnižji ravni od leta 1999, odkar so na voljo podatki.

Uspešno gospodarstvo Maja letos so bili znani tudi podatki o poslovanju gospodarskih družb in podjetnikov v letu 2006. V celoti so ti dobiček povečali za 41

odstotkov v primerjavi z letom 2005. Gospodarska zbornica Slovenije je objavila, da je letna poročila za leto 2006 oddala 45.330 poslovno aktivnih gospodarskih družb. Skupaj so po nerevidiranih podatkih ustvarile 16.021 milijard tolarjev prihodkov in 15.235 milijard tolarjev odhodkov. Prihodkov je bilo nominalno za 14 odstotkov (realno za 11,2 odstotka), odhodkov pa nominalno za 13 odstotkov (realno za 10,2 odstotka) več kot leto prej. Družbe so v letu 2006 ustvarile 616,2 milijarde tolarjev ali 2,57 milijarde evrov neto čistega dobička. Prvi kazalniki poslovanja kažejo, da so se ob visoki rasti prihodkov, dobička in dodane vrednosti nekoliko izboljšali tudi najpomembnejši finančni kazalniki, kot je celotna gospodarnost, najbolj pa se je izboljšala donosnost kapitala in sredstev. Izboljšali so se tudi kazalniki produktivnosti.

Slovenija najvišje Vsi ti kazalniki vplivajo tudi na ugled Slovenije v svetu. Tako je že marca letos revija Euromoney objavila lestvico, po kateri so države razvrščene glede na oceno tveganja. Med 185 državami je Slovenija na 25. mestu, kar je za tri mesta bolje kot marca 2006. Med vsemi novimi članicami EU je bila Slovenija letos ocenjena najvišje, prehitela je tudi Malto in Ciper, ki sta bila v preteklih obdobjih na lestvici večkrat pred Slovenijo. Ob tem so za Slovenijo uvrščene vse nove članice EU, nekaj držav pa je svoj položaj glede na lanski marec poslabšalo. **D**

Gospodinjstva se zadolžujejo za stanovanja.

Pojasnili nekaterih pojmov:

- Dodana vrednost je razlika med proizvodnjo v osnovnih cenah in vmesno potrošnjo v kupčevih cenah. Je razlika med vrednostjo proizvedenih blaga in storitev ter vrednostjo inputov, ki so bili pri tej proizvodnji potrošeni v proizvodnem procesu.
- Bruto domači proizvod (BDP) je najpomembnejši agregat nacionalnih računov in najboljše merilo celotne ekonomske aktivnosti.
- Gospodarska rast je stopnja rasti BDP, izračunanega v cenah izbranega baznega leta.

Vir: SURS

Sodniki ne pritrjujejo Vzajemni

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Ustavni sodniki Republike Slovenije so že osmič zavrnilo pobudo za spremembo zakonov o zdravstvenem varstvu in zavarovanju, hkrati s tem pa izničili razloge za interpelacijo zoper ministra za zdravje Andreja Bručana.

Razrešeni predsednik uprave Vzajemne Marko Jaklič

Ustavno sodišče je v postopku za preizkus pobude Vzajemne zdravstvene zavarovalnice, ki jo zastopa Odvetniška pisarna Jadek & Pensa iz Ljubljane, zavrnilo pobudo za začetek postopka za presojo ustavnosti 19. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (spremembe so bile objavljene lani).

Osem zavrnitev To pomeni, da je že petič zavrnilo ustavno pobudo Vzajemne na lani sprejete spremembe zakona, hkrati pa izničilo tudi razloge za napovedano interpelacijo, ki jo v tem delu zoper delo ministra Andreja Bručana pripravljajo v Jelinčičevi SNS. Pred tem je sodišče zavrnilo dve pobudi Zavarovalnice Adriatic, enkrat pa pobudo SNS. Skupaj so torej ustavni sodniki prejeli osem pobud o isti tematiki in vse zavrnilo. Zavrnitev je zelo pomembna, ker gre za rezervacije, na podlagi katerih naj bi po prepričanju pravnikov Vzajemna zaradi preoblikovanja dolgoročnih zavarovalnih pogodb v 12-letne

(gre za 60.000 dolgoročnih zavarovanj v letih 2004 in 2005, ki naj bi jih bila zavarovalnica preoblikovala v dvanajstletna, si s tem zmanjšala obveznost oblikovanja matematičnih rezervacij in tako pridobila veliko premoženjsko korist) od zavarovancev neupravičeno pridobila več kot 5 milijard tolarjev. Te naj bi 'lastnina' pri preoblikovanju Vzajemne v delniško družbo oziroma ob združitvi z Zavarovalnico Adriatic. Po zakonu pa mora Vzajemna te rezervacije vrniti zavarovancem. Ob tem dodajmo, da ustavno sodišče posebej obravnava ustavno pobudo, ki jo je v vlogi zavarovanca vložil Janez Gregorič, pravnik, zaposlen v Vzajemni.

Rezervacije Ustavno sodišče je presodilo, da so sredstva rezervacij posebej namensko premoženje zavarovalnice, zato ta z njimi ne more razpolagati po svoji volji. Presodilo je tudi, da zavarovalnica v okviru varstva svoje premoženjske svobode ne more uveljavljati tistih pravic, ki presegajo njena upravičenja do teh sredstev. Kolikor bi zakonodajalec ta sredstva

rezervacij prepustil v lastnino zavarovalnicam, bi te prejele nekaj, do česar po zakonu, ki ureja njihovo poslovanje, niso upravičene. Zato z izplačilom teh rezervacij po mnenju ustavnega sodišča ni poseženo v lastninsko pravico zavarovalnic. Enako stališče je ustavno sodišče zavzelo tudi aprila

2006, ko je med drugim navedlo, da so zavarovalnice dolžne izplačati sredstva rezervacij tudi tistim zavarovancem, ki so v preteklosti dosmrtno pogodbe preoblikovali v dvanajstletne na podlagi tržnih ponudb zavarovalnic oziroma so te pogodbe odpovedali.

Razrešili Jakliča Nadzorni svet je ugodil zahtevi Agencije za zavarovalni nadzor (AZN) in razrešil oba člana uprave – predsednika Marka Jakliča in člana Franca Henigmmana. Oba sta sporočila, da bosta izkoristila vse pravne možnosti in neutemeljenost zahteve AZN dokazovala na vrhovnem sodišču. AZN je z odredbo 15. julija od nadzornega sveta Vzajemne zahtevala razrešitev uprave, temeljni razlog za to odločitev pa je bil, da Vzajemna ni pravočasno obvestila svojih nekdanjih zavarovancev o spremembah statuta zavarovalnice o zaprtju osebnih računov. Po doslej znanih podatkih bo do zamenjave v vodstvu Vzajemne prišlo v začetku oktobra letos. **D**

Odločitvam ob rob

Razrešitev predsednika in člana uprave Vzajemne je izvrševanje funkcij neodvisnega nadzornega organa, to je Agencije za zavarovalni nadzor, ki jih ima po zakonu o zavarovalništvu v primeru zakonskih kršitev ali neizvajanja sklepov zavarovalnice. Po prepričanju pravnikov pomeni uveljavitev pravne države in sankcioniranje napačnih in pravno spornih ravnanj uprave Vzajemne. Predvsem pa naj bi šlo za zavarovanje pravic zavarovancev, ki so zaupali svoje dopolnilno zdravstveno zavarovanje določeni zavarovalnici, v tem primeru Vzajemni. Ker naj bi bilo po uveljavitvi zakonskih sprememb s 1. 9. 2005 kar nekaj pravno spornih ravnanj Vzajemne v škodo zavarovancev, naj bi bila razrešitev uprave Vzajemne logična posledica takšnih pravno spornih ravnanj. Odločitev ustavnega sodišča, s katerim je to vnovič zavrnilo ustavno pobudo Vzajemne, pa pomeni, da je zakon skladen z Ustavo RS. Pravniki to ocenjujejo za svojevrsten uspeh in dosežek vsebine tega zakona. V zadnjem primeru zavrnitve pa gre za določbo, ki Vzajemni posebej nalaga, da mora rezervacije vrniti zavarovancem do 31. 8. 2007. To je zdaj potrdilo tudi ustavno sodišče.

V osnovnih šolah bo splošni učni uspeh odpravljen.

Šolske novosti in razhajanja

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Na julijski seji državnega zbora so poslanci potrdili, da sta oba krovna šolska zakona primerna za nadaljnjo obravnavo. Polemična razprava je znova pokazala pomembnost vzgoje in izobraževanja mladih.

Za sklep, da je sprememba zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja primerna za obravnavo, je glasovalo 48 poslank in poslancev, proti jih je bilo 31. Predvidene so tudi spremembe zakona o osnovni šoli, ki jih je za zdaj podprlo 46 predstavnikov ljudstva.

Enakomerno financiranje Novela zakona o osnovni šoli med drugim odpravlja splošni učni uspeh ob koncu leta, saj ta po besedah ministra za šolstvo Milana Zvera ne kaže vedno objektivnega uspeha učenca. Novela tudi omogoča, da določen učenec ne napreduje, četudi starši s tem ne soglašajo. Po Zverovem mnenju

želijo z navedenimi spremembami na eni strani bolj jasno opredeliti, da je opisno ocenjevanje omejeno le na prvo triado devetletke, medtem ko se v preostalih razredih ocenjuje številčno, na drugi pa želijo učiteljem zagoto-

viti nekoliko večjo avtonomijo pri odločanju. Ključna novost bo, tako minister, vzgojni načrt, druge pa so še: v zadnjem triletnem devetletku se uvaja drug tuj jezik kot obvezni predmet, glasba bo prišteta k izbirnim predmetom, uva-

ja se slovenščina za otroke tujcev in priseljencev. Predvideni zakon natančneje opredeljuje predmetnike in predvideva kazenske določbe za starše tistih učencev, ki ne obiskujejo osnovne šole.

Bistvena novost zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, ki odpira mnoge žolčne razprave, je odprava dvotirnosti financiranja javnih in zasebnih šol. Tako naj bi bile po novem zakonu tudi zasebne šole financirane stoodstotno in ne več 85-odstotno. Zakon predvideva združevanje vrtcev in osnovnih šol v vzgojno-izobraževalne centre, s čimer bi odpravili mnogo administrativnih ovir, pa financiranje šol glede na število učencev ali dijakov ter usklajuje delovna

Poslanka NSi Marjetka Uhan

Šolski minister Milan Zver

mesta vzgojiteljev in učiteljev z bolonjskim sistemom.

Za in proti Zakona bosta po vsej verjetnosti odprla še veliko polemik, če sklepamo po razpravi na juljski parlamentarni seji. Zakonu o osnovni šoli nasprotujejo v opozicijskih SD, LDS, SNS in v skupini nepovezanih poslancev (NP). Majda Potrata iz SD in Mitja Slavinec iz LDS sta prepričana, da takšna sprememba nima soglasja strokovne javnosti. Majda Širca (NP) pa trdi, da ministrstvo namesto temeljnih razmislekov ponuja le navidezne rešitve in slepilne manevre. Na drugi strani zakon podpira vsa koalicija. Kot meni Alenka Jeraj (SDS), so rešitve, ki jih prinaša novela, rezultat soočenj, mnenj in predlogov strokovne javnosti, ravnatelj, učitelj, staršev in otrok. Marjetka Uhan iz NSi pa se sprašuje, čemu takšen napad na spremembo, saj te še zdaleč niso radikalne, vendarle pa zelo potrebne. Glede drugega zakonskega predloga je bila najhujših napadov deležna postavka, da bo financiranje zasebnih šol v prihodnje izenačeno s financiranjem javnih. Pomisleke glede tega so izrazili Germič, Potratova in Širčeva, saj naj bi bila v tem primeru v privilegiranim položaju Katoliška cerkev.

Minister Zver je njihove očitke zavrnil, saj se po njegovih besedah odpravlja diskriminacija. "Nobenega razloga ni, da so učenci zasebne šole prikrajšani v primerjavi s svojimi vrstniki," je dejal šolski minister. Poleg tega je bilo po njegovih besedah organiziranih več kot 50 javnih razprav o spremembah v šolskem sistemu. Tako je šolsko ministrstvo prvi krog organizirane javne razprave začelo 31. januarja letos, trajal pa je do 23. februarja. Na podlagi prejetih stališč, kritik in pomislekov je bil kasneje pripravljen še drugi krog razprave. Še pred tem je bilo v obdobju od decembra 2006 do vložitve predlogov v državni zbor osem razprav v državnem svetu, na enajstih posvetih pa so se sešli tudi ravnatelji. S temi podatki je Zver med drugim zavrnil navedbe Sindikata vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije (SVIZ) pod vodstvom Branimirja Štruklja,

Znani rezultati mature

Letošnjo splošno maturo oziroma njen spomladanski rok je uspešno opravilo 7.649 kandidatov, od tega je 427 zlatih maturantov, 607 pa jih bo maturitetne pole znova izpolnjevalo jeseni. Maturu je skupno opravljalo 8.256 kandidatov, ki so to pomlad uspešno končali četrti letnik gimnazije in nato prvič opravljali "zrelostni preizkus". Med njimi je bilo 37 dijakov iz Slovenije in 26 tujcev, ki so opravljali mednarodno maturo. Med kandidati so se nekoliko bolje odrezala dekleta, najboljšo povprečno oceno so dijaki dosegli pri nemščini (3,63), najslabšo pa pri slovenščini (3,25).

Glavni tajnik SVIZ Branimir Štrukelj

Angelca Likovič

Nekdanje zakonske smernice so šole v zadnjem času priskutile prav tistim, ki bi jih morali najbolj spoštovati – učencem in dijakom.

češ naj v zvezi s tem ministrstvo ne bi bilo pridobilo zadostne podpore strokovne javnosti.

Nič več vzgojnih receptov Za mnenje o predlaganih spremembah smo prosili Angelco Likovič, ravnateljico Osnovne šole Majde Vrhovnik v Ljubljani in sodelujočo v Društvu Pobuda za šolo po meri človeka. Kot je dejala, je prenova osnovne šole in uvedba devetletke v preteklosti potekala od vrha navzdol, spremembe, ki se poskušajo uveljaviti sedaj, pa gredo od spodaj navzgor. Pri pripravi teh sprememb so po njenih besedah aktivno sodelovali učitelji, ravnatelj, starši in tudi vrhunski strokovnjaki.

"Zavedati se moramo, da je šolski sistem eden najpomembnejših podsistemov vsake družbe in mora slediti izzivom časa. Neizogibno se je treba soočiti s stanjem, ugotoviti pomanjkljivosti in ustvariti še bolj kakovostno šolo, ki bo v polni meri zadovoljevala

potrebe otrok, staršev in lokalnih skupnosti," pojasnjuje Likovičeva. Po njenem mnenju so bistvene postavke, na katerih bi moral temeljiti sodoben šolski sistem, med drugim večja avtonomija učitelja, boljše sodelovanje s starši in z lokalno skupnostjo, večji poudarek individualizaciji in diferenciaciji pouka, skrb za učence s posebnimi potrebami pa tudi možnost ustanavljanja različnih organizacijskih oblik šol – javnih, zasebnih, modelnih, katoliških ...

Ključna novost v zakonu o osnovni šoli bo tako imenovani vzgojni načrt šole. Kot pojasnjuje Likovičeva, se bo s tem odpravil obstoječi pravilnik o pravicah in dolžnostih učencev, ki je v naših šolah naredil veliko škode. "Mnogo preveč so bile poudarjene pravice učencev, v premajhni meri pa odgovornosti in dolžnosti. S pripravo vzgojnega načrta in pravil šolskega reda bo iz naših šol izginila 'konfekcija' in delo po strogo predpisanih receptih,"

pravi ravnateljica. Ravnatelj, učitelji, učenci in starši bodo tako skupaj oblikovali pravila šolskega reda in spremljali njihovo uresničevanje. Prav tako bodo skupaj pripravljali vzgojni načrt in jasno opredelili, katerim ciljem in vrednotam bodo sledili. Likovičeva je prepričana, da se bodo tu izpostavljali tudi novi, pristnejši odnosi med učenci, učitelji in starši. "Nekateri, ki se imajo za 'vrhunske strokovnjake' in ki so bili za časa prejšnjega šolskega ministra kreatorji devetletke," še dodaja, "se nikakor ne morejo sprijazniti, da tudi drugi strokovnjaki, predvsem pa praktiki vedo, kaj je treba v devetletni osnovni šoli spremeniti."

Trd oreh Ob koncu naj zapišemo, da je vsakršna sprememba v šolskem sistemu hud udarec za zagovornike nekdanjih zakonskih smernic. Te so vzgojno-izobraževalne ustanove v zadnjem času priskutile prav tistim, ki

bi jih morali najbolj spoštovati – učencem in dijakom; sploh ko gre za podporo tistim zasebnikom, za katere v preteklem sistemu ni bilo prostora. Zaradi velike odgovornosti za dve pomembni komponenti v življenju mladih, to sta vzgoja in izobraževanje, bo sprejemanje krovne šolske zakonodaje za vladu tudi v prihodnje trd oreh. **D**

Regija presežnikov

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Osrednjeslovenska regija, v kateri živi četrtna prebivalstva, ustvarja 20-krat višji bruto domači proizvod kot na primer Zasavska, plače so za desetino višje od povprečnih, kupna moč je 14 odstotkov nad povprečjem 25 držav EU.

Ljubljana, prestolnica države in središče regije

Slovenska središčna regija je najgostejše naseljena in po številu prebivalstva največja, po površini pa druga največja regija. Njeni pomembni prednosti sta poleg ugodne lege tudi dobra prometna povezanost v vseh smereh ter glavno mesto države na njenem območju. Kot gospodarsko najbolj razvita je v letu 2004 ustvarila 20-krat več bruto domačega proizvoda (BDP) kot Zasavska regija oziroma skoraj 36 odstotkov celotnega slovenskega BDP, od tega kar tri četrtine v storitvenih dejavnostih. O tem, da je regija z zaposlitvenega vidika pomembna tudi širše, go-

vori dejstvo, da je število delovno aktivnega prebivalstva po regiji dela večje od števila delovno aktivnih prebivalcev po regiji bivanja. Plače zaposlenih v podjetjih so v tej regiji najvišje, od povprečnih v državi so višje za 10 odstotkov. Izobrazbeni potencial se kaže med drugim v deležu višje oziroma visoko izobraženega prebivalstva (starega od 25 do 64 let), saj je v tej regiji med vsemi najvišji in znaša 28,2 odstotka oziroma 8 odstotnih točk več od slovenskega povprečja. Po podatkih Statističnega urada RS je skupni prirast prebivalstva v tej regiji daleč največji v državi.

Regija pa je privlačna tudi z vidika priseljevanja.

Prebivalstvo Letna stopnja rasti prebivalstva je 6,7 promila, kar je več kot dvakrat več od slovenskega povprečja, ki je 2,9 promila. V tej regiji je tudi najvišji naravni prirast prebivalstva, in sicer 1,5 otroka na tisoč prebivalcev. Visok je tudi de-

lež tujega prebivalstva, in sicer 3,4 odstotka (slovensko povprečje je 2,4). V primerjavi z drugimi statističnimi regijami ima Osrednjeslovenska regija drugi največji delež tujega prebivalstva (prva na lestvici je Obalno-kraška regija s 4,7 odstotka tujega prebivalstva). Povprečna starost oseb enočlanskih gospodinjstev (popis je za leto

Občine, ki sestavljajo regijo: Borovnica, Brezovica, Dobropolje, Dobrova – Polhov Gradec, Dol pri Ljubljani, Domžale, Grosuplje, Horjul, Ig, Ivančna Gorica, Kamnik, Komenda, Litija, Ljubljana, Log – Dragomer, Logatec, Lukovica, Medvode, Mengeš, Moravče, Škofljica, Šmartno pri Litiji, Trzin, Velike Lašče, Vodice, Vrhnika.

Pogled na Plečnikove arkade v Ljubljani

Načrti vlade

Za Ljubljano kot slovensko prestolnico ima vlada v svojem programu do leta 2023 v načrtu več projektov, njihova vrednost pa znaša 432 milijonov evrov. Načrtovani večji projekti so:

1. Graditev in ureditev nove Narodne in univerzitetne knjižnice skupaj s Centralno tehniško knjižnico (CTK); vrednost projekta 90 milijonov evrov; naložba naj bi bila končana leta 2023.
2. Vzpostavitev središča, kjer bo koncentracija visokošolske, raziskovalne in aplikativne infrastrukture v Ljubljani, imenovanega Politehnika Ljubljana; vrednost projekta 73 milijonov evrov; naložba naj bi bila končana leta 2013.
3. Zgraditev novega kliničnega centra v Ljubljani; vrednost projekta 269 milijonov evrov, končan naj bi bil leta 2015.

Vir: Resolucija o razvojnih projektih za obdobje 2007–2023, oktober 2006

2002) je najnižja v tej regiji (59,1 leta), najvišja pa v Notranjsko-kraški regiji (63,8 leta). Število učenec na osnovno šolo je najvišje v tej regiji (238), hkrati pa je v njej tudi najmanj študentov (14,4 odstotka), kar je skoraj še enkrat manj kot v Spodnjeposavski regiji, kjer je ta odstotek najvišji v državi in znaša 27,2 odstotka. Prejemnikov denarnih socialnih pomoči v tej regiji je 29,8 na tisoč prebivalcev, kar je med najnižjimi v državi (povprečje 50,8), in trikrat manj kot na primer v Pomurski regiji, kjer tovrstno pomoč prejema 93,2 prebivalca od tisočih. Otroški dodatek prejema 57,7 odstotka vseh otrok (v državi 62,7).

Manj prebivalcev do 26 let, ki prejemajo otroški dodatek, je le v Obalno-kraški regiji (55,7 odstotka vseh).

Največ tujcev Delež tujega prebivalstva v tej regiji 3,4-odstoten

(v državi 2,4). Za Slovence se opredeljuje 89,5 odstotka vseh prebivalcev regije, Srbov je 3,8 odstotka (povprečje 2,2) in jih je največ med regijami, Hrvatov je 2,3 odstotka (slovensko povprečje je 2,0, več jih je le v Obalno-kraški regiji), Bošnjakov je 1,8 odstotka (slovensko povprečje 1,2), več jih je le v Obalno-kraški regiji), muslimanov pa je 1 odstotek, kar je največ v državi, kjer je povprečje 0,6 odstotka vsega prebivalstva.

Družinska politika Delež otrok do 14 let je v tej regiji 14,5-odstoten (v državi 14,1), delež prebivalcev, starih 65 let ali več, je 15-odstoten (v državi 15,6). Na tisoč prebivalcev je 9,9 živorojenega otroka, umrlih pa 8,3 (v državi 9,4). Sklenjenih zakonskih zvez je 3,2 na tisoč prebivalcev (v državi 2,9), razvez pa je 1,5 (v državi 1,3), delež živorojenih otrok,

Cankarjev dom, središče kulturne dejavnosti

V prihodnjih letih naj bi zgradili nov klinični center.

rojenih v zunajzakonskih zvezah, je 37,7-odstoten (v državi 46,7). Na tisoč živorojenih dojenčkov umrejo trije (v državi 4,1). Povprečna starost nevest je 28,2 (kot v državi), matere pa so ob rojstvu prvega otroka v povprečju stare 30,4 leta (v državi 29,4), kar pomeni, da so najstarejše v državi. Povprečna starost umrlega moškega je 58,8 (v državi 58,9), regija pa je po tem podatku nekje na sredini. Povprečna starost umrle ženske je 77,6 (v državi 77,8), s čimer se regija uvršča na sredino lestvice med dvanajstimi slovenskimi regijami.

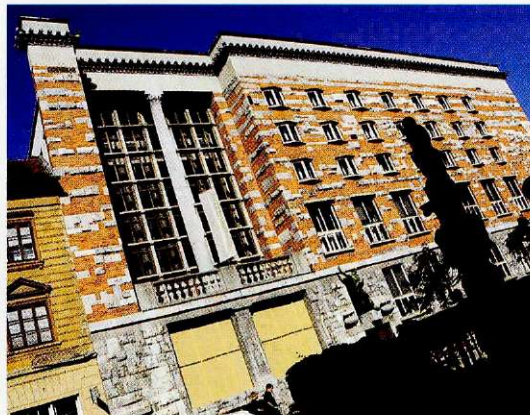
Gospodinjstva V regiji je 1,1 odstotka gospodinjstev s 7 ali več čla-

ni (v državi 1,3), s čimer se uvršča na sredino lestvice. Enočlanskih gospodinjstev je 23,7 odstotka (v državi 21,9), enočlanskih upokojenskih gospodinjstev pa je 57,1 odstotka (najmanj med regijami, slovensko povprečje je 52,1). Gospodinjstev z vsaj enim otrokom, mlajšim od 15 let, je 28,1 odstotka (povprečje 28,9) in je v spodnjem delu lestvice, enostarševskih gospodinjstev z vsaj enim otrokom je 28,8 odstotka (slovensko povprečje 28,5), družin s 4 otroki ali več pa je 0,6 odstotka, kar je med najvišjimi v državi.

Visok standard BDP na prebivalca je najvišji v Osrednjeslovenski regiji (18.785 evrov, slovensko povprečje je 13.166 evrov). Sledi ji Obalno-kraška regija s 13.572 evra na prebivalca, kar pomeni, da je BDP na prebivalstva v Osrednjeslovenski regiji višji za kar 5.207 evrov. Ta regija je tudi najbolj razvita, če pogledamo BDP na prebivalca v standardih kupne moči v primerjavi z državami EU, saj dosega indeks 114 glede na povprečje 25 držav EU, najmanj razvita pa je Pomurska regija z indeksom 55. Slovensko povprečje je nekaj čez 80 odstotkov BDP na prebivalca petindvajseterice. **D**

Univerza v Ljubljani

Nova knjižnica bo predvidoma stala 90 milijonov evrov.

Jazbinškove kazenske ovadbe

Jan Peterka, foto: Gregor Pohleven

Ljubljanski svetnik Zelenih Miha Jazbinšek je napovedal, da bo še pred začetkom sodnih počitnic vložil kazenske ovadbe zoper nekdanjo županjo Danico Simšič in zdajšnjega župana Zorana Jankovića zaradi škodljive urbanistične pogodbe.

Poleg njiju bo ovadil tudi nekdanjo načelnico oddelka za gospodarjenje z nepremičninami Nušo Dolgan in odvetnico tega oddelka Majo Butala Pišek. Po Jazbinškovem mnenju bi zdajšnji župan moral razveljaviti škodljivo urbanistično pogodbo, ki so jo pripravile druge tri navedene osebe. O zadevi smo se pozanimali pri mestnem svetniku Mihi Jazbinšku, ki je razložil, zakaj namerava vložiti kazenske ovadbe, in pri mestnem svetniku SDS Petru Sušniku.

Urbanistična pogodba Kom-
pleks Šumi predvideva minimal-

Janković meni, da Jazbinšek skrbi za zabavo.

no 300 parkirnih mest v objektu in še okoli 600 pod Kongresnim trgom. V njem bodo kinodvorane, poslovni prostori, gostinski lokali, trgovine, stanovanja. Po Jazbinškovem mnenju MOL ne

izpolnjuje pogojev za sklenitev urbanistične pogodbe, saj ne razpolaga s programskimi kapacitetami novogradnje kompleksa Šumi, z izborom minimalnega in maksimalnega parkirnega standarda in še z nekaterimi podatki, ki so za to pomembni. MOL ne razpolaga niti s prometno ureditvijo za potrebe mirujočega prometa. Pogodba, ki sta jo 24. oktobra 2006 sklenila Mestna občina Ljubljana in R.E.invest, zagota-

Projekt Šumi sproža polemike.

vlja graditev in financiranje komunalne infrastrukture, prenos zgrajene komunalne infrastrukture in drugih javnih površin v javno korist, poravnava finančnih obveznosti investitorju za ureditev objektov v javno korist, pravico graditve na zemljiščih v lasti MOL tako za stavbo kot tudi za komunalno infrastrukturo vključno s podnivojskim sidranjem ter način zagotovitve manjkajočih parkirnih mest. V lasti investitorja je 5002 m², v lasti MOL pa 2306 m² zemljišča. Komunalna infrastruktura, ki je potrebna za realizacijo načrtovanih rešitev, je zgrajena v skladu s programom opremljanja za območje zazidalnega načrta na podlagi prej izdelane projektne dokumentacije. Stroški nove komunalne infrastrukture znašajo 450.000 evrov in zajemajo zgraditev ceste in javne razsvetljave ter vodovodnega in kanalizacijskega omrežja.

Janković ne razume Župan mestne občine Ljubljana Zoran Janković glede kazenske ovadbe meni, da ima »vsaka hiša nekoga za zabavo in tu pri nas je zato očitno zadolžen gospod Jazbinšek«. Na tiskovni konferenci je dejal, da ne razume, zakaj ga je Jazbinšek sploh ovadil, saj bo po njegovih besedah aneks k urbanistični pogodbi o Šumiju podpisan do 20. julija. Urbanistična pogodba ne bo spremenjena, podpisan pa bo dodatek, ki bo definiral nekatere stvari, vendar o vsebini Janković ni želel govoriti.

MOL in iProjekt Glede afere med MOL in iProjektom v Zgornji Šiški, ko so Simšičeva, Dolganova in Butala podjetju iProjekt lani neupravičeno in neodplačno prepustili del tamkajšnjega zemljišča, Janković pa je po pogajanjih od

iProjekt, investor Šumija

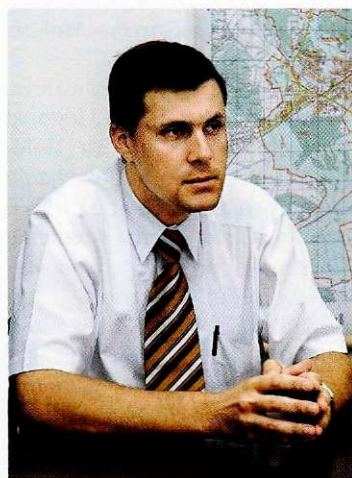
iProjekta zanj iztržil 1,75 milijona evrov. Jazbinšek še razmišlja, kaj bo storil. Po njegovem mnenju bi morala občina sporno zemljišče, če je imela na njem kakršno koli pravico, prodati na dražbi. Janković ne bi smel sklepati poravnave mimo mestnega sveta in proračuna. Jazbinšek meni, da je to zloraba položaja. Janković pa na to odgovarja: »Jazbinšek ne ve, da je bilo zemljišče že v proračunu mestnega sveta, ki smo ga sprejeli, se pravi, da je bilo tudi soglasje.«

V preteklosti že več ovadb

Miha Jazbinšek je za našo revijo dejal, da so bile pretekle ovadbe podane v času, ko sta bila Zdenka Cerar in Franc Mazi na funkciji generalnega državnega tožilca. Jazbinšek upa, da se bo zadeva zdaj, ko je generalna državna tožilka Barbara Brezigar, uredila. Jazbinšek pravi, da pri zazidalnem načrtu za Šumi obstaja nekaj temeljnih napak, ki jih je težko razrešiti v okviru projektiranja. »Urbanistična pogodba, ki

Jazbinšek je v preteklosti vložil več ovadb, a so bile zavržene. Bo imel tokrat več sreče?

jo je podpisala Danica Simšič, je sestavljena iz falsifikatov in oškodovanja mestne lastnine in ima vse znake kaznivega dejanja. Mestni svet je moje pobude za tako imenovanih pet sklepov za zavarovanje javnega interesa obravnaval dvakrat in v tem okviru so vsi svetniki seznanjeni s pogodbo. Še danes ti sklepi niso uresničeni.« Jazbinšek je nato predlog umaknil, ker je dobil županovo zagotovilo, da bo stvar uskladil. Ker tega ni storil, je Jazbinšek predlog vložil še enkrat in znova dobil zagotovilo, da bo župan sklepe uredil. Sklepi, ki jih je 1. februarja 2007 predlagal Miha Jazbinšek, so naslednji: 1. Mestni svet MOL sprejme predlog sklepa o aktivni legitimaciji investitorja kompleksa Šumi. 2. Mestni svet MOL sprejme predlog sklepa o uveljavitvi predkupne pravice MOL na delu zemljišča kompleksa Šumi. 3. Mestni svet MOL sprejme predlog sklepa o podelitvi stavbne pravice na grajenem javnem dobru na Slovenski cesti in malem trgu kompleksa Šumi. 4. Mestni svet MOL sprejme predlog sklepa o garažno-parkirni ureditvi kompleksa Šumi in Kongresnega trga. 5. Mestni svet MOL sprej-

Mestni svetnik SDS Peter Sušnik

Bo občinskemu svetniku Mihi Jazbinšku tokrat ovadba uspela?

me predlog sklepa o spremembi sklenjene ali sklenitvi nove urbanistične pogodbe za realizacijo zazidalnega načrta za dele območij urejanja.

Kar se Dravelj tiče, Jazbinšek pravi, da je župan zlorabil položaj; zemljišče bi moral prodajati na dražbi, saj bi s tem od kranjske investicijske družbe iztržil več, kakor je iztržil, ko je zemljišče prodal pod roko. V nasprotnem primeru bi stvar lahko uredil z rebalansom proračuna.

Skeptični do ovadb Mestni svetnik SDS Peter Sušnik je za našo

revijo dejal, da ne pozna vsebine Jazbinškove kazenske ovadbe. Glede domnevne škodljive urbanistične pogodbe pravi, da bi jo morali, če ni kaj prav, razveljaviti. V obravnavi je treba stvari razčistiti, za to pa je odgovoren nekdanji mestni svet. Težko je reči, ali je ovadba upravičena. Jazbinšek je imel že v preteklosti več neuspešnih ovadb. V SDS so do zdajšnje ovadbe zadržani.

Franci Slak, mestni svetnik Nove Slovenije, upa, da je ovadba utemeljena, sicer pa se s tem vprašanjem v stranki ne ukvarja, jo podrobno. **D**

ma-tisk, d. o. o.

p.p. 313
špelina ul. 2
2102 maribor
slovenija

telefon
+386 (02) 330 16 30

fax
+386 (02) 330 16 65

e-mail
info@ma-tisk.si

web
www.ma-tisk.si

Slovenska duša Gorice

Mitja Volčanšek; foto: Bor Slana

Msgr. Oskar Simčič je kljub 81 letom (rojen je bil 1926 v Medani) izredno živahen in iskriv sogovornik. Že več kot poldrugo desetletje vodi Goriško Mohorjevo in s tem uspešno nadaljuje njeno več kot tri četrtoletja dolgo zgodovino.

v Subidi, enkrat mesečno pa imamo mašo tudi v Ronkah.

Na Goriškem je slovenstvo ostalo močnejše kot na Tržaškem, verjetno tudi zaradi delovanja Cerkve.

Glede Tržaškega moramo ločiti okolico in mesto kot tako – tam je položaj hujši. Mislim pa, da Goriška izhaja iz boljšega položaja, ker je bila bolj narodno zavedna že prej in tudi katoliška podlaga je bila trdnjša kakor na Tržaškem. Tam je pač prevladoval delavski sloj, zato so bili ljudje politično bolj levo orientirani. Upoštevati je treba tudi, da so se Slovenci na Tržaškem selili v mesto, kjer so bili bolj zapostavljeni. Zato so se zatekli v gibanja, ki so jim obljubljala odrešenje, npr. socializem. S tega vidika so se tudi oddaljili od Cerkve.

Cerkve med obema vojnama in že prej pa je bila sedež kulturnega in duhovnega življenja Slovencev. Na Primorskem je bila slovenska narodnostna identiteta vedno povezana z vero, vera pa je namenjala velik pomen vrednoti narodnostne pripadnosti, ki daje celostno podobo človeka.

Prav v tem oziru je pomembno vlogo odigrala Goriška Mohorjeva.

Seveda, pa ne le Mohorjeva. Spomnimo se, kakšno vlogo so imeli duhovniki že v 19. stoletju pri ohranjanju in poživljanju tega čutenja. Da ne govorimo o obdobju med obema vojnama! Cerkve je čutila kot svojo vlogo, da ohrani identiteto, kateri pripada tudi verska razsežnost, vendar ne kot nekaj pridružene, ampak kot sestavni del podobe slovenskega človeka.

Do prve svetovne vojne smo vsi Slovenci z izjemo Prekmurcev in Benečanov živeli »pod isto

Pa ne le to. V goriški nadškofiji, naslednici oglejskega patriarhata, zaseda mesto vikarja za slovenske vernike, je član kapitlja in kancler v nadškofovi kuriji. Msgr. Simčič nam je predstavil preteklost, sedanjost in ne nazadnje prihodnost slovenstva v »stari« Gorici, ki je neposredno povezano z njegovo religiozno platjo.

Slovenci so znotraj goriške nadškofije od samega začetka igrali pomembno vlogo.

Slovenci so v Gorici oziroma na območju kasnejše goriške nadškofije od nekdaj, seveda pa je to prišlo do izraza po letu 1751, ko je bil odpravljen oglejski patriarhat in sta nastali dve metropoliji, goriška na strani habsburških dežel in videmska pod Benetkami. Vsekakor je bila do leta 1947, ko je Gorica še predstavljala celotno skupnost, več kot polovica ljudi Slovencev. Na širšem teritoriju

je bilo dve tretjini »slovenskega« ozemlja, Italijani so imele le večja središča.

Od septembra 1947 (začetek veljave pariške mirovne pogodbe, op. M. V.), ko so bile postavljene nove meje in je več kot dve tretjini ozemlja pripadlo Jugoslaviji oziroma zdaj Sloveniji, tretjina pa Italiji, število Slovencev v goriški nadškofiji v sedanjih mejah Italije doseže morda deset odstotkov od 180.000 prebivalcev. Slovence najdemo tako v mestu kakor na podeželju vzdolž meje od Brd pa tja do morja, do Štivanja in Devina. Imamo dve slovenski dekaniji; štandreško, ki obsega

deset župnij, in devinsko. Čeprav spada ozemlje administrativno v tržaško pokrajino, je to cerkveno še goriško ozemlje. V mestu imamo tudi »skoraj župnijo«, to je slovenski pastoralni center, kateremu pripadajo Slovenci, ki si to želijo. Njegovo središče je cerkev sv. Ivana.

V nekaterih drugih cerkvah, ki pripadajo štandreški in devinski dekaniji, bogoslužje prav tako redno poteka v slovenščini. Tudi župniki so večinoma Slovenci. Imamo pa tudi Slovence, raztresene v nekakšni diaspori. Zato imamo ob vznožju Brd, v Krmini, vsako nedeljo mašo v cerkvi

Na Primorskem je bila slovenska narodnostna identiteta vedno povezana z vero, vera pa je namenjala velik pomen vrednoti narodnostne pripadnosti.

streho«, zato je tudi Mohorjeva bila ena. Potem smo se znašli Primorci pod Italijo. Italija je na začetku veliko obljubljala, več kot Avstrija, potem pa smo videli, da je bilo precej drugače. Da bi ohranili kulturno poslanstvo Mohorjeve družbe, je v Gorici nastala njena goriška veja. Ni šlo torej za ločitev, ampak za to, da bi se lahko bolj posvetili potrebam, pogledom in zahtevam, ki jih je narekovala nova situacija, v kateri so se Slovenci znašli in ki nam je grozila z izumrtjem. To so bili veliki ljudje, laiki in duhovniki, ki so leta 1923, še pod škofom Sedejem, sprejeli odločitev za obuditev Mohorjeve tudi v našem prostoru. Med obema vojnama so mnogi trpeli konfinacijo, knjige so jim zaplenili, kljub temu je družba obstajala naprej in tudi obstala. Seveda se je po drugi svetovni vojni pojavil drug problem; zožil se je bralni prostor, poleg tega pa je v Jugoslaviji nastopilo enoumje. Knjige, ki niso bile izdane z njihovim dovoljenjem, v Jugoslavijo niso smele.

Kasneje je nastal mit, da je bila meja med Jugoslavijo in Italijo precej prepustna, odprta ...

Deloma je bila odprta, pa spet ne toliko. Človek ni bil miren, ko je hodil čez mejo. Vsekakor je bila Mohorjeva v zadnjih letih, preden so se mednarodne razmere sprostile, zelo dejavna. Naj spomnim samo na izdajo Primorskega biografskega leksikona.

Jaz sem pač »padel noter« kot njen predsednik leta 1990 in od takrat poskušam pomagati po svojih močeh. Za letos med drugim pripravljamo izdajo knjige o

duhovniku prof. Rafku Premrlu, v čigar življenjski zgodbi, polni preizkušenj (prestal je tudi taborišče v Dachauu), se zrcali delo številnih slovenskih duhovnikov s tega območja.

Očitno je, da nadškofija nameinja posebno skrb slovenskim vernikom. Mimogrede, ali nadškof govori slovensko?

Nadškof Dino De Antoni je doma iz Chioggie blizu Benetk. Tisti dan, ko je bil imenovan, se je obrnil name, saj se je želel naučiti slovenščine. Dogovoril sem se s sedanjim beograjskim nadškofom in tedanjim inšpektorjem provincialov salezijancev msgr. Stanislavom Hočevarjem, tako da je nadškof De Antoni odšel za tri mesece k njim v Želimlje. Veste, pri šestdesetih se je težko začeti učiti tujega jezika, poleg tega ima nadškof veliko dela ...

Poglavitno je, da pokaže zanimanje ...

O tem ni dvoma. Kar se tiče liturgičnih tekstov, ni težav. Mašo tudi bere v slovenščini (vse naglase mu moramo napisati). A glavno je, da pokaže dobro voljo. Vsekakor je Slovincem zelo naklonjen. Moram reči, da je po srcu dober, prijazen in rad obišče tudi slovenske župnije.

Presenečen pa sem bil, ko je bil na vsakoletnem praznovanju sv. Mohorja in Fortunata (zavetnika nadškofije, op. M. V.) poleg cerkvenih dostojanstvenikov navzoč tudi civilni prefekt, ki je doma iz

Genove, pa se je izkazal za Slovincem zelo naklonjenega. Tako da je ozračje dobro. Zdaj se je sicer na volitvah zgodil direndaj (zaradi neenotnosti levosredinskih strank je zmagal kandidat desnice Ettore Romoli, op. M. V.), a za to smo tudi sami krivi ...

No, v Gorici je bila klima za Slovence vedno boljša kot v Trstu, pa vendar so se tudi tu verjetno po vojni dogajali diskriminacije in žigosanje Slovencev v smislu, da so »slavocomunisti«?

Gorice gotovo ne moremo primerjati s Trstom, tam so zadeve res hujše. Tam je še Istra blizu in istrski »ezuli« imajo precej besede v Trstu. A tudi v Gorici je italijansko nacionalistično jedro precej močno, čeprav je stanje boljše kot v Trstu. Imamo pa tudi med Italijani zelo dobre prijatelje.

Bi si upali trditi, da je stanje v Gorici takšno, da niti desnosredinski župan ne more nastopati tako, kot je to storil pred volitvami?

Župan je videl, da se moramo malo spremeniti, če hočemo živeti drug ob drugem. In res, vsaj na zunaj in vsaj do zdaj se v odnosu do Slovencev ni slabo izkazal.

Sodelovanje med Goricama oziroma med regijama na politični, gospodarski in kulturni ravni se krepi. Kakšno pa je stanje na cerkvenem področju, med duhovniki z obeh strani?

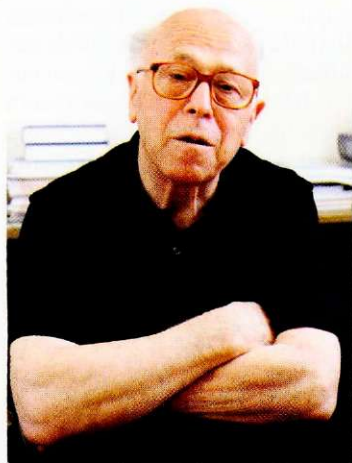
V začetku, ko so bili tu starejši duhovniki, ki so vsi izšli iz skupnega gnezda in so se dobro poznali, je bilo čisto naravno, da je bilo stanje prav prijateljsko. Tudi sedaj ni slabo, vendar mlajši duhovniki niso imeli več toliko stika s Slovenci in zdi se mi, da bi bilo lahko sodelovanje boljše, bolj pri srčno, če bi bila ta izmenjava na eni in na drugi strani močnejša.

Vendar niti mlajši duhovniki z druge strani meje niso kazali interesa, da bi se posebej povezovali. Mi smo, kar se Slovencev na tej strani tiče, poskušali navezovati stike bolj z italijanskimi prijatelji, tako da moram reči, da je ob goriški meji veliko italijanskih duhovnikov, ki so dobri in sodelujejo z nami. Tako imamo vsako leto konec maja skupno romanje na Sveto goro, ki se ga udeležujeta oba škofa in verniki z ene in druge strani meje. Tam se oblikuje bogoslužje, ki ustreza obojim.

Potem je tu združenje »Concordia et pax«. Gre za laično združenje s krščanskim navdihom, ki ima nalogo pomirjanja duhov ob meji, še posebej v zvezi z vsemi mrtvimi v breznihi. Lani je potekalo na primer bogoslužje na Sabotinu, ki se ga je udeležil tudi predsednik slovenskega parlamenta gospod Cukjati. Združenje poleg tega organizira enkrat na eni in enkrat na drugi strani meje nekakšno romanje v te »kraje žalosti«.

Podlaga za concordio oziroma slogo je prav v tem, da si ne zatiskamo oči!

Pa tudi da priznamo, kar je bilo napačno, in gremo naprej. Cerkev in mnogi drugi so priznali svoje napake med vojno, partija oziroma osvobodilni boj pa nista nikdar priznala, da je bilo tudi kaj napačnega. Nihče ne pravi, da je bilo vse slabo ali vse dobro, a če je nekaj bilo, bi to morali priznati. Tudi podpredsednik DZ Vasja Klavara – pred kratkim sem v medijih poslušal njegov govor – je dejal, da odklanja revizionizem zgodovine. Gre seveda za marksistično floskulo o revizionizmu, kajti zgodovina se vedno revidira, to je v njeni naravi. To je nujen postopek, s katerim se prečisti zgodovinski spomin. **D**

V znamenju kitajskega zmaja

Ana Müllner, foto: Reuters

Kitajsko industrijo žene sla po vedno novih naravnih virih, ki jih je našla na črni celini. V zameno za energetska bogastva Kitajska Afriki ponuja podporo nedemokratičnim režimom in izkoriščanju afriških delavcev.

Kitajska, vzpenjajoča se vellesila z Vzhoda, že nekaj let ne skriva svoje potrebe po čedalje večjih zalogah naravnih virov; na prvem mestu je nedvomno nafta, poleg črnega zlata pa potrebuje tudi enormne količine premoga, bakra, cinka in zemeljskega plina. In vse od naštetega je mogoče najti v Afriki, za povrh pa so afriške dobrine tudi občutno cenejše v primerjavi z drugimi svetovnimi konkurenti. A v skoraj vseh energetske bogatih afriških državah so na oblasti skorumpirani avtoritarni režimi, ki zasluženi denar od državnih virov porabijo zase in jim je pri tem prav malo mar za revno prebivalstvo. Stopnja revščine v afriških državah, obdarjenih z naravnimi viri, ni prav nič manjša od drugih afriških držav oziroma je v nekaterih celo višja kot drugod, pri čemer

Navdušenje ob obisku kitajskega predsednika v Liberiji

pa kitajski investitorji nimajo večjih moralnih zadržkov.

Sla po naravnih virih

Le kdo si je pred dvajsetimi leti, ko je Kitajska začela počasi kupovati afriške rudnike, mislil, da bo azijska vellesila nekoč dosegala takšne gospodarske rezultate. Praktično nihče, prav tako kot pred dvajsetimi leti nihče niti v Afriki niti drugod po svetu ni pričakoval, da bo Kitajska leta 2007 daleč največja porabnica naravnih virov na svetu. V teh dejstvih je mogoče iskati vzroke za to, da je Afrika danes največji dobavitelj naravnih virov Kitajski. Ko je Zambija leta 1990 prodala večino svojih rudnikov bakra Kitajski, je tona te kovine

dosegala ceno 900 dolarjev, danes stane 8.000 dolarjev. Zambija, ki je v teh letih doživljala hudo gospodarsko krizo, je nujno potrebovala odjemalce bakra, zato je z veseljem prodala svoje rudnike prvemu kupcu. Kitajci, ki so v Zambiji poleg bakra videli predvsem poceni delovno silo, so pred sedemnajstimi leti rudarjem v tej državi plačevali po 10 dolarjev na mesec, danes jim plačujejo po 30 dolarjev. A če so se na začetku zambijski delavci veselili novih »gospodarjev« z Vzhoda, se danes z nostalgijo spominjajo

časov, ko so bili v njihovih deželah kolonizatorji z Zahoda. Zahodni kapitalizem, ki je v Afriki veljal za barbarskega, je danes videti idiličen v primerjavi z novodobnim kitajskim izkoriščanjem, na kar opozarja tudi čedalje več afriških politikov. Vodja zambijske opozicije Michael Chilufya Sata je bil eden prvih, ki je opozarjal na nevarnost kitajskega gospodarstva: »Kitajci so tu le zato, da nas izkoriščajo, medtem ko smo imeli od zahodnih kolonizatorjev vsaj kakšne koristi. Gradili so nam šole in nam veliko bolje plačevali za opravljeno delo.« Z novimi delodajalci so čedalje bolj nezadovoljni tudi delavci; protikitajski protesti so čedalje pogostejši, v številnih afriških rudnikih so na sporedu večkrat na mesec. Bolj kot navzočnost Kitajske v afriškem gospodarstvu pa bode v oči dejstvo, da so Kitajci v zadnjih letih v nasprotju s pričakovanji ustvarili izredno malo delovnih mest. Zato se ne smemo čuditi podatku, da lokalno prebivalstvo precej manj naklonjeno kitajskim investitorjem, kot je bilo zahodnim kolonizatorjem.

Prekletstvo črnega zlata

Enindvajseto stoletje postaja sinonim za boj za črno zlato, ki narekuje tempo svetovnega gospodarstva in se skriva v ozadju številnih političnih potez. Izredno bogata nahajališča nafte so že pred časom vzbudila kitajske apetite in danes več kot 80 odstotkov afriške nafte konča na tankerjih, namenjenih na Kitajsko. Med glavnimi izvoznici sta Angola in Nigerija, kjer sta tudi dva izmed najbolj skorumpiranih režimov na svetu. Afriška nafta je tako Iran in

Kitajci postajajo novodobni kolonizatorji črne celine.

Savsko Arabijo potisnila v drugi plan. A tekmovanje za afriško nafto se šele dobro začinja. Strokovnjaki ocenjujejo, naj bi samo notranjost Zahodne Afrike skrivala več kot 110 milijard sodčkov črnega zlata, ki bodo resnično pridobili ceno, šele ko se bodo močno povečale cene bližnjevzhodne nafte. Vprašanje pa je, ali bodo afriški režimi tudi takrat svoje naftne rezerve prodali prvemu ponudniku ali pa jih je dosedanje trgovanje s Kitajsko izučilo do te mere, da bodo znali bolje gospodariti s svojimi naravnimi zalogami.

Nov val imigracij Gospodarski interesi Kitajske so že sprožili nov val imigracij, ki jih v veliki večini podpira vlada v Pekingu. V začetku devetdesetih let je kitajska vlada odprla program kitajsko-afriških izmenjav, ki je kitajskim delavcem omogočal eno- ali večletno delo v Afriki. Program je sprva zajemal le delo v kmetijstvu, nato pa se je razširil tudi na druge sektorje. Kitajski delavci so bili skoraj štirikrat bolje plačani, kot bi bili v domovini. Z nekaterimi državami je uradni Peking sklenil prav poseben sporazum; kitajska vlada je npr. na skrivaj podpisala sporazum z Zambijo, po katerem je v državo na prisilno delo pošiljala politične zapornike. V zadnjih desetih letih je tako po poročilu nevladnih organizacij v Zambijo prišlo 80 tisoč Kitajcev, ki so si drznili povzdigniti svoj glas proti državni politiki. Poleg tega Peking v zameno za politično podporo in preskrbovanje z naravnimi viri v Afriko pospešeno izvaža tudi zdravnike in medicinske sestre; v zadnjih petdesetih letih naj bi jih bil »izvozil« približno 50 tisoč. Čedalje več pa je tudi Kitajcev, ki se za selitev v Afriko odločijo na podlagi nizkih cen zemljišč in delovne sile. A v očeh revnega lokalnega prebivalstva novi gospodarji z Daljnega vzhoda predstavljajo veliko večjo grožnjo kot nekdanji zahodni zavojevalci. Prav tako v njih vidijo tiho grožnjo, ki jim jemlje delovna mesta in plačila. Zato je sovraštvo do Kitajcev v Afriki čedalje večje ...

Poceni blago za Afriko V zameno za naravne dobrine Kitaj-

Kitajska je v Afriki našla novega pomembnega dobavitelja nafte.

ska Afriko zalaga s svojimi poceni izdelki, ki so že popolnoma preplavili afriški trg. Izdelki, kot so poceni gospodinjski pripomočki, televizorji in na Kitajskem izdelana oblačila, so postali najbolj dosegljivi artikli na črni celini, saj jih je mogoče kupiti tako v južnoafriških supermarketih kot na boljšem sejmu v Ugandi. A tudi ta del kitajske invazije je že pokazal svojo temno plat; poceni kitajska oblačila so že uničila tekstilno industrijo v Svaziju in Lesotu, kar je močno oslabilo celotno gospodarstvo obeh držav.

Zanemarjanje pravic Novodobno kitajsko invazijo v Afriki od nekdanjih zahodnih kolonizatorjev najbolj razlikuje spoštovanje človekovih pravic. Ne samo da Kitajska v večini primerov ignorira pravice afriških delavcev, odkrito tudi podpira skorumpirane režime, ki jih v Afriki še vedno kar mrgoli. Kitajski predsednik Hu Jintao se je na uradni obisk v Afriko odpravil že trikrat in pri tem največ pozornosti namenil državam, ki so s strani drugega sveta deležne največ graja, to so Nigerija, Zimbabve in Sudan. Kitajski režim je šel celo tako daleč, da je podelil častni doktorat zimbabvejskemu diktatorju Robertu Mugabeju, ki ga imajo za enega najbolj zagrizenih afriških samodržcev vseh časov. In medtem ko se je svetovna javnost nad tem dejanjem zgražala, je Kitajska Mugabeja razglasila za svojega najpomembnejšega prijatelja.

Kitajska politika do Afrike pa ne temelji le na uvozu, temveč tudi na izvozu. Če si Kitajska kaj močno želi izvoziti na črni kontinent, je to v prvi vrsti njihova politična ureditev. Lani, ko je bil v Pekingu največji kongres kitaj-

V Afriki je vse več kitajskih delavcev

Afriški delavci so najcenejši na svetu.

Predsednika Hu Jintao in al Bašir

ske komunistične partije, je bilo nanj povabljenih več deset afriških državnikov. Afriški politiki so bili deležni velikih časti in so bili v kitajskem tisku ovekovече- ni kot »veliki prijatelji države«. Kitajska torej ne skriva svojih ambicij, da bi poleg gospodarske postala tudi politična velesila. Za dosego tega cilja potrebuje čim več držav podpornic in te je zdaj našla v Afriki.

Orožje za veto Kraj, kjer je Kitajska najočitneje pokazala svoje temne plati, je brez dvoma Darfur. Za dolgoletni začarani krog nasilja v tej sudanski pokrajini je v veliki meri kriva tudi Kitajska. Slednja kot stalna članica varnostnega sveta Združenih narodov

razpolaga z možnostjo veta in tako že dalj časa blokira kakršen koli napredek pri reševanju krize v Darfurju. V zameno za branje interesov režima v Kartumu Kitajska dobiva sudansko nafto, pomešano s krvjo nedolžnih civilistov. In medtem ko si celoten svet prizadeva, da bi rešil, kar se še rešiti da, uradni Peking poje hvalospeve sudanskemu predsedniku Omarju al Baširju in v Sudan pošilja konvoje orožja. Svoja stališča do darfurske krize je Kitajska začela spreminjati šele v zadnjih mesecih, a to še zdaleč ne zaradi človekoljubnih vzgibov, temveč zaradi bližajočih se olimpijskih iger v Pekingu prihodnje leto. Takrat bo namreč Kitajska skupaj s svojo politiko mesec dni središče sveta in zato se na vse načine trudi izboljšati svojo podobo v svetu. Vprašanje, kaj se bo s kitajsko politiko zgodilo po končani olimpijadi, pa ostaja odprto. Se bodo prihajajoče olimpijske igre v resnici izkazale za »genocidne igre«, kot so jih že poimenovali zaradi kitajske politike do Darfurja?

Poraženi Zahod Ob kitajski vpletenosti v Afriki tako na gospodarskem kot na političnem področju se zdi, da je veliki poraženec te svetovne tekme prav demokratični Zahod. Ko so nekdanji kolonizatorji zapustili svoja nekdanja ozemlja, je bilo sovraštvo do nekdanjih zavojevalcev na črni celini tako močno, da si noben Zahodnjak še dolgo časa ni upal investirati v Afriki. Investicije iz Kitajske so bile tako več kot dobrodošle in Afričani so jih zgrabili z vso močjo. Pri tem se niso ozirali na odkupno ceno ali na plače svojih delavcev. Danes marsikdo obžaluje storjeno potezo, saj so investitorji iz drugih držav pripravljeni za afriške naravne zaloge plačati tudi do nekajkrat več, kot so pred nekaj leti za to plačali kitajski kupci. Vsega hudega vaje afriški kontinent ima tako pred seboj novo nalogo, da iz nastale situacije potegne čim več ugodnosti zase. A pri tem bolj kot na novodobne kolonizatorje lahko računa na pomoč nekdanjih, o katerih se je v zadnjih letih mnenje na črni celini precej izboljšalo. ■

Ponarejeni evri

Evropska centralna banka (ECB) je sporočila, da je bilo v prvi polovici letošnjega leta iz obtoka umaknjenih 265.000 ponarejenih evrskih bankovcev. Med ponarejevalci so najbolj priljubljeni bankovci srednjih vrednosti, torej bankovci za 20, 50 in 100 evrov, saj je njihov delež med ponaredki dosegel 85 odstotkov. V obtoku je okoli 11 milijard evrskih bankovcev, kar kaže na to, da je delež ponaredkov res zelo majhen. Število odkritih ponaredkov se je v primerjavi s prejšnjimi leti nekoliko zmanjšalo. V prvi in drugi polovici leta 2005 je bilo tako iz obtoka umaknjenih 293.000 oz. 286.000 bankovcev, v prvi polovici leta 2006 pa 300.000. Vrednost ponarejenih bankovcev je v prvi polovici letošnjega leta dosegla 19,4 milijona evrov, v drugi polovici lanskega pa 16,7 milijona evrov. To je predvsem posledica dejstva, da se je v tem obdobju povečal delež ponarejenih 200-evrskih bankovcev, in sicer s treh na deset odstotkov.

Finska Finski, državi z najhitreje starajočo se populacijo v Evropi, je s pokojninsko reformo iz leta 2005 uspelo prepričati zaposlene,

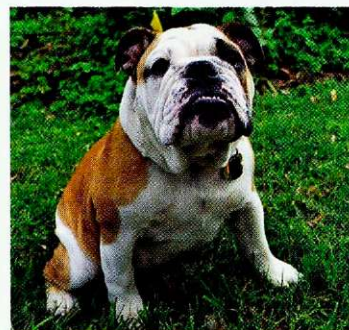

da delajo dlje. Odkar so jo uvedli, se je povprečna upokojitvena starost na Finskem zvišala za šest mesecev, na 60,7 leta starosti. Stopnja zaposlenosti med starimi od 55 do 64 let je več kot 50-odsto-

tna, s čimer Finska prekaša povprečje EU za 10 odstotnih točk. Država je zato leta 2005 uvedla reformo pokojninskega sistema, s katero je želela ljudi prepričati, naj delajo dlje, pri tem pa bi več zaslužili in razbremenili državni pokojninski sistem.

Buldogi Japonska letalska družba Japan Airlines na svoja letala ne bo več sprejemala buldogov, saj naj bi bil let za to občutljivo pasjo pasmo lahko usoden. Tako so se odločili po posvetovanju z veterinarji, saj več psov omenjene pasme ni preživel leta. Zaradi ploščatih smrčkov imajo buldogi namreč težave pri prilagajanju na nestabilno temperaturo na letalu,

negativno pa nanje vplivajo tudi vibracije in hrup. Letalska družba je odločitev sprejela tik pred poletnimi počitnicami, ko se številni japonski turisti s svojimi kosmatimi ljubljenci odpravljajo na pot. Lani je na letalih japonske letalske družbe letelo okoli

60.000 domačih živali, večinoma psov in mačk, kar je za okoli deset odstotkov več kot leto prej.

Odškodnine Družine otrok, ki naj bi jih bilo pet bolgarskih medicinskih sester in palestinski zdravnik v Libiji namerno okužilo z virusom HIV, so prejele odškodnino v višini 400 milijonov dolarjev, kar pomeni približno milijon dolarjev za posamezno žrtev. Odškodnine naj bi bile izplačane s pomočjo mednarodnih prispevkov, in sicer v obliki odpisa tujih dolgov Libiji.

Latinska maša Papež Benedikt XVI. je javno objavil apostolsko pismo, v katerem naroča, naj se,

TUJI TISK

The Observer

Kritika

Judovski vodje in organizacije ostro kritizirajo papeža Benedikta XVI., ker je uradno odpravil omejitve, ki zadevajo branje maše v latinščini, ki vsebuje tudi prošnjo do Boga, naj »odvrne Jude od njihove teme« in jih spreo-

brne v katolištvo. Med skrajno protislovnim popuščanjem tradicionalnemu katolicizmu je papež Benedikt XVI. dejal, da se je odločil dovoliti duhovnikom imeti tridentinsko mašo, če neka skupina zanjo prosi. Poudaril je, da to v nobenem primeru ne izničuje reform II. vatikanskega koncila iz leta 1962, s katerim so prvič dovolili maševati v lokalnih jezikih. »Tisto, kar so prejšnje generacije varovale kot svetinjo, ostaja sveto tudi za nas in ne more biti iz nobenega razloga prepovedano ali celo škodljivo,« je napisal papež. Nasprotniki pa se jezijo in trdijo, da bo to dejanje škodovalo odnosom med Judi in katoličani.

Daily Telegraph

Neskončni Harry

Rowlingova ne izključuje možnosti, da bodo izšle nove dogodivščine mladega čarovnika Harryja Potterja. Navdušenci nad Harryjem Potterjem so se navadili na napeto pričakovanje in dramatične obrate in zdaj pričakujejo

najbolj osupljivo dogodivščino. Rowlingova je sporočila, da lahko napiše nove knjige o Potterju. Bralci želijo, da bi nadaljevala s pisanjem, čeprav je dejala, da bo s knjigo z naslovom Harry Potter in usodne sile sklenila serijo. Pisateljica ima ta čas obdobje praznine in si komaj predstavlja, da je napisala konec knjige, ki ga je načrtovala toliko let. Kot pravi, je hkrati občutila evforijo in bolečino. Veriga knjigarn Waterstone's pa je pred kratkim začela z akcijo Rešimo Harryja. Na internetu namerava zbrati vsaj milijon podpisov, čeprav jih pričakujejo nekaj milijonov, pod peticijo, ki bo zahtevala, da Rowlingova nadaljuje pisanje knjig o Potterju.

če to želi skupina vernikov, maše znova darujejo v latinščini. T. i. tridentinsko mašo iz 16. stoletja, ki je bila odpravljena na drugem vatikanskem koncilu v 60. letih prejšnjega stoletja, duhovnik daruje v latinskem jeziku, medtem ko vernikom kaže hrbet. Omenjeno apostolsko pismo t. i. Motu Proprio je Vatikan napovedal že konec junija. Cerkveni strokovnjaki so presodili, da gre za poskus približevanja strogim kon-

servativnim krogom, ki so zaradi po njihovem mnenju preveč posvetne nove maše zapustili Katoliško cerkev. Kljub temu Benedikt XVI. poudarja, da ostaja latinska maša izredna oblika maše. Redna oblika katoliškega bogoslužja ostaja leta 1970 uvedena moderna oblika maše, pri kateri duhovnik moli v jeziku vernikov.

Prepovedan herbicid Sodišče prve stopnje v Luksemburgu je v tožbi Švedske proti Evropski komisiji razsodilo, da je Bruselj z avtorizacijo aktivne snovi v enem od

treh najbolj razširjenih herbicidov na svetu deloval v nasprotju z načelom varovanja človeškega zdravja. Po mnenju sodišča komisija ni upoštevala, da obstajajo študije o povezavi med snovjo paraquat in Parkinsonovo boleznijo. Sodišče

je direktivo, ki dovoljuje uporabo paraquata, razveljavilo in tako prepovedalo uporabo te snovi v EU. Omenjena direktiva je uporabo paraquata dovolila pod določenimi pogoji, pri čemer je po mnenju sodišča na podlagi nepopolnih podatkov sklepala, da o nevrotoksičnosti paraquata ni znakov. Ta herbicid uporablja več kot pol milijona evropskih kmetov, dovoljen pa je v več kot 100 državah po vsem svetu.

Vse je drugače Nekdanji britanski premier Tony Blair se je na dobrodelni prireditvi Laburistične stranke na londonskem stadionu Wembley pošalil, da mu prilagoditev na življenje po premierskem mandatu dela precej preglavic. Blair, ki je veliko Britanijo vodil deset let, nato pa 27. junija položaj prepustil nasledniku,

je dejal, da se mora naučiti, kako se uporablja mobilni telefon, saj si je lani oktobra kupil prvega. Razkril je tudi, da je bil sprva zbezan, ko je njegov šofer ustavljal pred semaforji, saj je bil navajen, da je njegov avtomobil, ko je bil še premier, lahko peljal, tudi ko je na semaforju gorela rdeča luč.

En otrok na Kitajskem

Politika enega otroka velja na Kitajskem le še za 36 odstotkov državljanov. Urad za načrtovanje družin želi namreč stopnjo rodnosti, ki znaša 1,8 otroka na par, ohraniti in poskrbeti, da ne bo več padala. Z izjemo province Henan imajo zakonci lahko sedaj že dva otroka. Tudi manjšine, ki predstavljajo 11 odstotkov kitajskega prebivalstva, imajo lahko dva ali celo več otrok. V podeželskem okolju je drugi otrok dovoljen le, če je bila prvorojenka deklica, saj so gospodarji v starosti odvisni od sinov, večina hčera se namreč preseli k moževi družini. Čeprav se je načrtovanje družin od leta 2000 vseskozi spreminjalo, sedaj do leta 2010 ni predvidenih sprememb.

MF STA

TUJI TISK

The Times

Sorodstvo

Katrin Himmler se je zavedela svoje sorodstvene povezave s Heinrichom Himmlerjem med uro zgodovine, ko so jo njeni sošolci nenadoma vsi hkrati pogledali, kot da jo vidijo prvič. »To je bilo v začetku 80. let, ko je bila

v Nemčiji izobraževalna politika usmerjena v to, da nova generacija ne bi pozabila na zlo, ki ga je storil nacizem. Vsi so vedeli, da je bilo to grozno, ampak vsi so bili tega že siti. Toda vedenje, da sem Himmlerjeva pranečakinja, je povzročilo, da je učenik postal realnost,« se spominja Katrin Himmler. Rodila se je leta 1967, 22 let po vojni. Šele leta 1997 je oče predlagal Katrin, ki je študirala politologijo v Berlinu, naj v arhivih poišče podatke o njegovem očetu in njenem dedu Ernestu. Po družinski legendi naj ta ne bi bil nikoli vpleten v posle s Hitlerjem, vendar so arhivi pokazali drugače. Njena knjiga z naslovom Bratje Himmler je tik pred izidom.

La Stampa

Starostna licenca

To bo Bond, ostareel in s francoskim šarmom. Toda tokrat se ne vrača v kino, pač pa v nov roman, ki bo objavljen pri založbi Penguin. Nasledniki Jana Fleminga so, da bi zaznamovali stoto obletnico rojstva literarnega očeta

tajnega agenta v službi Njenega veličanstva, nadaljevanje življenja Jamesa Bonda zaupali Sebastianu Folksu, resnemu angleškemu pisatelju, znanemu po uspešnici Ptičja pesem, ki se dogaja med prvo svetovno vojno. Nova zgodba o Jamesu Bondu se bo imenovala Devil May Care in se bo dogajala leta 1967, sredi hladne vojne. Agent 007 bo spet dobil nalogo nevtralizirati sovražnika. Novega starega Bonda, vdovca, ki je pravkar preživel težko obdobje v svojem življenju, muči zagrenjenost, ob izpolnjevanju svoje naloge pa postopoma spet pridobiva veselje do življenja in do dogodivščin. Fleming je umrl leta 1964, njegova zadnja dva trilerja pa sta izšla dve leti kasneje, leta 1966.

Dr. Peter Groznik

Cilj naše države mora biti uravnotežen proračun

Vida Kocjan, foto: Bor Slana

Peter Groznik, doktor ekonomskih znanosti, kot novoimenovani predsednik vladnega strateškega sveta pripravlja program dela sveta za naslednjega pol leta. Na področju reform pravi, da je bilo veliko narejenega, čeprav manj, kot so si snovalci obetali na začetku. Z njim smo se pogovarjali tudi o inflaciji, drugih makroekonomskih kazalnikih, privatizaciji, plačah pa tudi o finančnih tveganjih.

Prevzeli ste vodenje strateškega sveta. S čim se ta čas največ ukvarjate?

Strateški svet je imel zadnjo sejo junija, naslednja pa je predvidena v septembru. Do takrat bom s člani sveta poskušal oblikovati program dela za naslednjega pol leta.

Kako ocenjujete potek reform v državi glede na to, da so nekateri zelo skeptični do njihovega izvajanja?

Uresničenega je gotovo manj, kot so si snovalci obetali na začetku. A vseeno je kar veliko narejenega. Davčna progresivnost se je zmanjšala, padlo je nekaj birokratskih nesmislov, paradržavna sklada se umikata bistveno hitreje in bolj pregledno kot v preteklih letih. Gotovo pa bi se dalo postoriti še več. Napaka je bila narejena že v startu. Pompozno napovedovanje sprememb, ne da bi se prej prepričali, kaj je mogoče in kaj je nespametno ali nezrelo. Bolje kot napovedovati sprint, za katerega pa nimaš sprintaric, je poskrbeti, da si primerno opremljen za hitro hojo.

Predvidevam, da je vloga strateškega sveta bolj svetovalne narave. Koliko sodelujete z predsednikom vlade, z ministri in kako?

Odkar sem postal član sveta, sem se s predsednikom vlade nekajkrat srečal. Udeležil se je nekaj sej, nekajkrat sva se srečala tudi ločeno. Podobno je tudi z ministri. Minister Bajuk se je dokaj redno udeleževal naših sej, drugi odvisno od tematike.

Kako komentirate povečano inflacijo v Sloveniji in ali se strinjate s tem, da razlogi za njo niso strukturne narave?

Tukaj se pravzaprav še najbolj strinjam s pogledi ekonomista dr. Igorja Mastena. Z njim

se strinjam, da je za zdaj premalo informacij za trdne sklepe o vzrokih za zvišanje inflacije, ter tudi, da ima lahko pomemben vpliv na inflacijo vztrajanje sindikatov, naj plače rastejo enako kot agregatna produktivnost, saj to sili nekatera podjetja v plačevanje plač, ki si jih ne morejo privoščiti. To v gospodarstvo vnaša pritisk, ki se lahko odrazi v zviševanju cen.

Nekateri menijo, da na inflacijsko pregrevanje prevzem evra nima nobenega vpliva. Po drugi strani pa se nekateri zdaj, ko dvojno označevanje cen ni več obvezno, bojijo, da se bodo cene še bolj povišale in da bo druga polovica leta še slabša. Kakšno je vaše stališče?

Dvig inflacije je bil po prevzemu evra opazen tudi v nekaterih drugih državah, tako da tukaj nismo nič posebnega. Menim, da bi bilo smiselno obdržati dvojno označevanje cen še vsaj kako leto. Kar veliko ljudi poznam, ki še vedno razmišljajo in preračunavajo v tolarjih in so zato pazljivejši pri svojih nakupih. Verjamem, da bi se marsikdo

svetu. Za dosego takega cilja bi morali strniti vrste, podobno kot smo jih ob osamosvojitvi ali pri vstopanju v EU.

Sindikalni voditelji menijo, da je treba izhodiščno plačo glede na dobro gospodarsko stanje povečati. Kaj bi to pomenilo za makroekonomske kazalnike in ali bi bilo to smiselno?

Smiselno je, da se plače v podjetjih uravnavajo z rastjo produktivnosti podjetja. A to mora ostati na ravni podjetij in ne panog ali celotnega gospodarstva. Vse drugo lahko vodi do cenovnih neravnotežij.

Kakšno je vaše stališče do tega, da so bili dobički gospodarskih družb lani višji za 41 odstotkov, zaradi davka iz dobička se polni tudi državna blagajna, večje so nagrade menedžerjev in nadzornikov, na drugi strani pa je veliko zaposlenih za določen čas, plače zaposlenih pa niso prav visoke?

Pametni menedžerji in lastniki skrbijo, da so zaposleni zadovoljni in motivirani za delo. Samo tako lahko podjetje dolgoročno

Uresničenega je gotovo manj, kot so si snovalci obetali.

A vseeno je veliko narejenega. Davčna progresivnost se je zmanjšala, padlo je kar nekaj birokratskih nesmislov ...

malce bolj zamislil, če bi vedel, da za vrček domačega piva na Prešernovem trgu odšteva skoraj 800 tolarjev. Po 3,3 evra za vrček pa kupcev kar ne zmanjka.

Gospodarska rast v državi je visoka, konkurenčnost pa nekoliko slabša. Kaj je razlog za to in kaj to pomeni?

Hmmm, ne vem točno, na katere podatke se sklicujete. Po lestvici konkurenčnosti, ki jo objavlja IMD za leto 2006, smo na 45. mestu izmed 61 analiziranih držav. Glede na prejšnje leto smo napredovali za 7 mest in to je dober trend. Položaj pa je še vedno prenizek. Cilj Slovenije bi moral biti, da pridemo v 10 letih med 10 najbolj konkurenčnih držav na

no raste. V takih podjetjih je dobro delo dobro nagrajeno, in to ne glede na organizacijsko shemo podjetja. Res pa je, da so časi za nekatere profile poklicev težki. Zaradi neustrezne strategije izobraževanja takoj po osamosvojitvi je v nekaterih panogah ponudba dela bistveno večja kot povpraševanje, v nekaterih pa prav obratno. Ekonomistov npr. postaja počasi preveč, na vsak zaposlitveni oglas se prijavi na desetine povpraševalcev. To daje delodajalcem močnejše pogajalsko izhodišče. Zaposleni se morajo zato še toliko bolj truditi. Nenehno moramo dodatno vlagati v znanje in razmišljati o dvigu produktivnosti in tako obrniti pogajalsko moč sebi v prid. ►

► **Država se prek državnih skladov umika iz gospodarstva. Za nekatere prepočasi, za druge prehitro. Kakšno je vaše stališče do tega?**

Menim, da se KAD in SOD po lanskem vladnem sprejetju načrta umika umikata bolj pregledno in hitreje kot kadar koli prej. Oba sklada sta objavila že kar nekaj javnih

razpisov. Upam, da bosta tako nadaljevala tudi v prihodnje in da v preostalih primerih ne bo prišlo do političnih uslug potencialnim kupcem. Za vse večje preostale deleže morata nujno objaviti razpise. Pametno pa bi bilo, če bi se ti razpisi objavljali tudi v mednarodnih poslovnih medijih.

Menim, da se KAD in SOD umikata bolj pregledno in hitreje kot prej. Oba sklada sta objavila že več javnih razpisov. Upam, da bosta tako nadaljevala.

Kako ocenjujete predloge lastninjenja dveh največjih slovenskih bank (NLB in NKBM) oziroma kakšni načini bi bili po vašem mnenju najboljši?

NKBM pa verjetno tudi NLB bi bilo smiselno v celoti prodati najboljšemu kupcu. Postopnost v primeru NKBM in domačijska naravnost v primeru NLB sta predvsem odraz nemoči politike pred pritiski lokalnih skupnosti in populistične javnosti. Več kot to, da se premoženje podjetij, ki delujejo v konkurenčnem okolju, proda po najvišji mogoči ceni, pravzaprav za blaginjo davkoplačevalcev ne moremo storiti. A politike prepogosto bolj zanima priljubljenost, kot pa kaj je v resnici koristno za davkoplačevalce.

V teku je tudi lastninjenje Telekomoma.

Ker sem član nadzornega sveta Telekomoma, tega ne komentiram.

Kako ocenjujete vodenje gospodarske in monetarno-fiskalne politike v državi?

Monetarna politika s prevzemom evra ni več v naših rokah. Davčna politika je naredila nekaj korakov v pravo smer. Skrbi pa me prelahkotno dojemanje proračunskega primanjkljaja. Ob tako visoki rasti bi moral biti primanjkljaj manjši, predvsem pa cilji glede prihodnjih primanjkljajev pogumnejši. To, da se za vsako obdobje razume primanjkljaj kot nekaj normalnega, se mi ne zdi v redu. Pametna podjetja in pametna gospodinjstva se ne obnašajo tako in tudi država se ni bi smela.

Kako pa ocenjujete delo vlade kot celote?

O tem naj presojajo volivci prihodnje leto.

Dejali ste, da vas skrbi prelahkotno dojemanje proračunskega primanjkljaja. Finančni minister pravi, da ta ni skrb zbuja, joč in da je treba podatke (odstotke) gledati v luči primerjave z BDP. Se torej ne strinjate z njim in se vam zdi 1,4 odstotka proračunskega primanjkljaja preveč?

Da, 1,4-odstotni primanjkljaj v dobrih časih se mi zdi prevelik. Primanjkljaj ni isto kot delež skupne zadolžitve v skupnem BDP. Primanjkljaj je dodatna izguba, ki jo vsako leto vsi skupaj pridelamo. Primerljiv je z dobičkom podjetja in ne s stopnjo zadolženosti. Dobra podjetja niso nezadolžena in nimajo vedno dobička. Ko je investicijski cikel, se je pametno zadolževati in tudi povečati investicijske izdatke. Ko pa gre podjetju dobro, izguba ni na mestu. Enako mora veljati za državo. Cilj nam mora biti uravnotežen proračun. In to ne čez 10 let, ampak najkasneje v nekaj letih. Primanjkljaj bi se moral pojavljati izjemoma. V zadnjih letih pa je pri nas postal pravilo.

Kolikšna bi lahko bila po vašem mnenju zgornja meja primanjkljaja?

O natančnih mejah je nesmiselno govoriti. A kot rečeno, zagovarjam uravnotežen proračun in primanjkljaj le izjemoma. In te izjeme bi morale vlade temeljito upravičiti in pojasniti.

Kako ocenjujete dejstvo, da Dars pospešeno gradi avtoceste predvsem z zadolževanjem, za odplačila pa jamči država?

V graditev cest in njihovo upravljanje bi morali spustiti tudi zasebni kapital. Nadzor porabe denarja v Darsu se mi ne zdi najboljši in ne vidim razloga, zakaj bi morala biti država porok za vse obveznosti, ki tam nastajajo.

Gospodarska rast v prvem četrtletju letos je bila 7,2-odstotna in največja po I. četrtletju 1999. Na to je v veliki meri vplivala živahna investicijska dejavnost, ki je v gradbeništvu prav zaradi naložb v avtocestni program in stanovanjsko graditev pomenila kar 29-odstotno rast dodane vrednosti. Kaj menite o tem?

Gospodarska rast je v redu, o njenih katalizatorjih pa je težko govoriti enobarvno. Graditev objektov, tako stanovanjskih kot poslovnih, pa tudi cest je hkrati posledica večje družbene aktivnosti, pogosto pa tudi njen katalizator. Samo preberite si izjave Revozovega direktorja izpred tednov v *Economistu*. Pritoževal se je nad pomanjkanjem avtocest. Če bi imeli avtocesto do Novega mesta že nekaj let, bi bila morda tam gospodarska aktivnost še višja.

Masa plač zaposlenih v javnem sektorju se bo v naslednjih letih povečala za 9 odstotkov, kar je rezultat zadnjih pogajanj s sindikati javnega sektorja. Kaj bo to pomenilo za državo, v kateri so izdatki za javno upravo že tako zelo visoki; kaj bi bilo treba narediti po vašem mnenju, da bi se izdatki za upravo znižali?

Predvsem prevetriti celotno upravo in se po 15 letih znova vprašati, ali vse te službe in agencije res nujno potrebujemo. Prepogosto se mi zdi, da nas preveva miselnost, da moramo narediti vse sami in da potrebujemo vse ustanove, ki jih imajo nekajkrat večje države od naše. Mladost in tudi majhnost države bi morali izkoristiti za to, da bi tudi državni aparat postal učinkovitejši in bolj prilagodljiv.

Zadolženost gospodinjstev še naprej ostaja na visoki ravni. Prebivalstvo je v štirih mesecih letos najelo za slabih 7,6 odstotka več posojil kot v istem obdobju lani. Še naprej se povečujejo stanovanjska posojila, ki predstavljajo slabo polovico vseh netotokov posojil prebivalstvu. Njihov delež v celotnem obsegu se je povzpел na 37 odstotkov. To pa je še vedno precej manj od držav

Davčna politika je naredila nekaj korakov v pravo smer. Skrbi pa me prelahkotno o dojemanje proračunskega primanjkljaja. Ob tako visoki rasti bi moral biti ta manjši.

članec enotnega monetarnega trga (EMU), saj so konec aprila stanovanjska posojila prebivalstva v evroobmočju preseгла raven 70 odstotkov. Kako ocenjujete to zadolževanje in strukturo zadolževanja nasploh?

Pri stanovanjskem zadolževanju ne vidim velikih problemov. Izpostavil pa bi po moji oceni nevarno zadolževanje za investiranje na kapitalnih trgih, bodisi neposredno, bodisi za vlaganje v vzajemne sklade. Nimam občutka, da se banke zavedajo tveganj teh posojil in da z njimi tudi ustrezno seznanjajo varčevalce. Banka Slovenije bi morala to področje vzeti pod drobnogled in morda za tovrstna posojila zahtevati zvišanje obveznih rezerv.

Analitiki opozarjajo, da je prebivalstvo z deviznim zadolževanjem pri domačih bankah bolj izpostavljeno tečajnemu tveganju kot podjetja in finančne organizacije, saj ocenjujejo, da predstavljajo tovrstna posojila približno 30 odstotkov vseh netotokov. Velika večina teh posojil je v švicarskih frankih, ki imajo še naprej nižjo obrestno mero. Kakšno je vaše mnenje o tečajnih tveganjih pri najemanju posojil in zadolževanju v švicarskih frankih?

Podobno je kot z zadolževanjem zaradi investiranja na kapitalnih trgih, ki samo po sebi ni problematično. Treba je samo zagotoviti, da se vse vpletene strani izdatno seznanijo s tveganji. Ker pa jim to pogosto ni v interesu (npr. bankam) ali pa tega ne zmorejo (varčevalci), je prav, da svoje storijo tudi regulatorji finančnega sistema.

In za konec. Ste strokovnjak za finančne trge; v eni od TV-oddaj ste napovedali, da je najbolje, če prebivalstvo prihranke vlaga v delnice, ki kotirajo na svetovnih trgih, če sem prav razumela. Ta čas je zelo aktualen Balkan pa tudi slovenske delnice prinašajo izredno visok donos.

Donos je treba vedno primerjati s tveganji, ki so povezana z naložbo. V določenih obdobjih so zanimivi eni trgi, v določenih drugi. Cene vseh papirjev pa gredo tako gor kot dol. Ni še bilo borznega balona, ki ne bi počil. Pomembno se mi zato zdi, da je premoženje ustrezno razpršeno: po različnih kontinentih, valutah in panogah. Predvsem pa je pomembno, da investiramo dolgoročno. Z malce discipline pri investiranju si je mogoče, če že ne obogateti, zagotoviti vsaj mirnejšo starost. **D**

Zajeta hrvaška vojska v okolici Celja

Grobišča Hrvatov

V. M., foto: knjiga *Prikrita grobišča Hrvatov v RS*

Častni bleiburški vod iz Zagreba je izdal knjigo *Prikrita grobišča Hrvatov v Republiki Sloveniji*, ki sta jo napisala dr. Mitja Ferenc in Želimir Kužatko. Od 512 ugotovljenih grobišč je za zdaj 85 takšnih, v katerih so zakopani Hrvati.

Dr. Mitja Ferenc v knjigi piše, da je Komisija Vlade Republike Slovenije komaj leta 2000 dobila nalogo, naj evidentira prikrita grobišča, leto za tem pa ji je bilo naloženo tudi »evidentiranje podatkov o številu in območjih grobišč predstavnikov nezmagovite strani v 2. svetovni vojni – vzpostavljena evidenca bo tako lahko kasneje služila za normiranje grobišč«. Mimogrede, svojevrsten cinizem je, da je ob tako občutljivi temi nekdo še leta 2000 uporabil povsem neprimeren termin »nezmagovita stran«. Takrat je vlada tudi obljubila, da bodo državni organi storili vse, da se grobišča najdejo, označijo in posmrtni ostanki v njih morda tudi prekopljejo.

Pomen ustnih virov Pri pripravi evidenc o prikritih grobiščih je kmalu prišlo do vrste težav, piše dr. Ferenc. Pisni viri o povojnih

pomorih so redki, o lokacijah grobišč pa jih skoraj ni. Za evidentiranje pa je bilo najpomembnejše prav to, saj je bilo treba med postopkom določiti lokacije posameznih grobišč in njihovo velikost pa tudi morebitne žrtve. Zaradi pomanjkanja listinskih virov so bili ustni viri skoraj edina sled, ki je vodila do neke lokacije. To tudi do neke mere rehabilitira t. i. ustne vire, ki naj po zgodovinskih stroki ne bi imeli večje teže. Naša polpretekla zgodovina pa nas vedno znova opozarja, da za mnoge dogodke pisnih (primarnih) virov ni: ali jih sploh ni bilo ali pa so jih uničili.

V sodelovanju s kriminalisti, predsedniki in člani nekdanjih občinskih preiskovalnih komisij za raziskavo množičnih povojnih pomorov, s sorodniki žrtev in drugimi poznavalci je bilo do konca leta popisanih že 512 lokacij zamolčanih grobišč. Njihovo

popolno zanesljivost je zaradi zelo redkih primerov sondiranja grobišč do zdaj nemogoče povsem potrditi. Veliko bi pomagali seznam Udbe, saj je ta grobišča zelo natančno popisala, da je po vojni nad njimi izvajala nadzor. Do zdaj je dr. Ferenc našel le en takšen seznam, in sicer za obči-

no Ilirska Bistrica, na katerem je 120 grobišč z nemškimi vojaki iz začetka maja 1945 opisanih tako, da jih tudi po 60 letih še vedno lahko najdemo.

Podatki o grobiščih Evidenca vsakega grobišča, ki je začela nastajati v okviru vladne komisije, vsebuje 29 podatkov. Prva skupina so identifikacijski podatki, od zaporednega števila vpisa do imena grobišča, ki je sestavljeno iz imena najbližjega naselja in krajevne oznake, ki najbližje opredeljuje lokacijo (najbolj »nejasno« oznako imajo po tem načelu grobišča v Kočevskem rogu, ki jih najdemo pod imenom Onek kot najbližjem naselju, čeprav je precej oddaljeno).

Druga skupina so podatki, ki opisujejo grobišče in so namenjeni opisu zgodovinskih dogodkov. Dodane so oznake za iskanje in razvrščanje, npr. tip

grobišča, narodnost, status žrtve itd. Tretja skupina so podatki o lokaciji grobišča: naselje, občina, kartografski podatki, ki jih dopolnjujejo izseki iz zemljevidov, opis lokacije z lego grobišča, opis dostopa do lokacije. Opisom so dodani viri in literatura, fotografije, katastrski podatki, podatki o ljudeh, ki so sodelovali pri evidentiranju, itd.

Vrste grobišč Prikrita grobišča najdemo po vsej Sloveniji, in to v skoraj polovici slovenskih občin. Razvrstimo jih lahko v štiri skupine. V prvi so protitankovski jarki, ki so nastali že med vojno in so bili zločincem »najbolj pripravi« za množična grobišča: npr. Tezno, Mostec, Celje, ob Mislinji, pri Slovenj Gradcu in pri Bistrici ob Sotli. Evidentirali so jih 15. V vseh naj bi bili tudi Hrvati.

Druga skupina – okoli 90 – so kraška brezna, tretja pa rudniški jaški, kamor so uvrstili tudi zaklonišča. Najbolj znani med njimi sta jaška v Barbarinem rovu pri Hudi Jami pri Laškem in rudniške razpoke nad Hrastnikom, med zaklonišči pa tisto pri Slovenski Bistrici; vseh je deset.

Četrta skupina, ponavadi z manjšim številom žrtev, so jame, ki so jih za poboje morali izkopati – te tudi prevladujejo. Do konca leta 2006 je dr. Ferenc ugotovil 118 grobišč z Nemci, 113 s Slovenci in 85 s hrvaškimi žrtvami. Hrvati so tudi v skupnih grobiščih s Slovenci in Srbi. 129 grobišč je takšnih, za katera doslej ni bila ugotovljena narodnost žrtev.

Grobišča Hrvatov Trijezična knjiga (hrvaški, slovenski, angleški jezik) *Prikrita grobišča Hrvatov v Republiki Sloveniji* podrobneje predstavi do zdaj širše publicistično neobdelano temo. Najprej je predstavljena usoda hrvaških političnih beguncev, ki so se konec druge svetovne vojne umikali pred komunističnimi partizani in sovjetsko Rdečo armado čez slovensko ozemlje proti Avstriji in njihovo kasnejšo vrnitev v Jugoslavijo – v roke partizanom oziroma Jugoslovanski armadi. Spremljanje dolgih kolon beguncev so poimenovali s terminom križni put (križev pot) in na teh križevih potih je bilo

Tezenski gozd. Označeni potek protitankovskega jarka, v katerem naj bi bilo najbolj množično grobišče v Sloveniji, in mesto izkopa na trasi avtoceste leta 1999

mного žrtev hrvaške narodnosti umorjenih prav v Sloveniji.

Dr. Mitja Ferenc je vrsto let zbiral podatke o prikritih grobiščih v Sloveniji in do zdaj odkril, da je takšnih grobišč s samo hrvaškimi ali tudi s hrvaškimi žrtvami po doslej znanih in evidentiranih podatkih 129 od 510 grobišč, kolikor jih je bilo popisanih do konca leta 2006. Objavljena je tabela vseh 512 do zdaj evidentiranih grobišč v Sloveniji s podatki o vrsti grobišča (jama, kraško brezno, protitankovski jarek, rudniški jašek), označenosti, narodnosti, številki vpisa v evidenco, občini in stopnji zanesljivosti. V tej tabeli, prvi v takšni obliki javno objavljeni, so grobišča s Hrvati posebej označena.

Tezenski gozd ... Knjiga vsebuje natančen opis lokacij, kjer so prikrita grobišča. Ponekod so dodani tudi zemljevidi. Največje prikrito grobišče s hrvaškimi žrtvami je v Tezenskem gozdu pri Mariboru, kjer so leta 1999 med zemeljskimi deli na trasi prihodnje avtoceste naleteli na protitankovski jarek s človeškimi kostmi. Na dolžini 70 metrov so izkopali kosti 1169 ubitih ljudi.

Drugo takšno območje, kjer je zakopanih veliko število Hrvatov, je celjsko, kjer je cela vrsta grobišč. Dve takšni lokaciji sta bili leta 1996 sondirani, kar je bil prvi takšen izkop v Sloveniji več kot petdeset let po dogodkih, ki imajo značaj genocidnih dejanj, kar pomeni najhujših zločinov oziroma kaznivih dejanj, kar jih sploh obstaja. Nekatera druga bolj znana grobišča Hrvatov v Sloveniji so še: Crngrob pri Škofji Loki, Lancovo pri Radovljici, Pod Krenom v Kočevskem rogu, Žančani pri Slovenj Gradcu, Vojnik, Kamniška Bistrica, Gornji Dolič, v Krakovskem gozdu pri Kostanjevici, Bistrica ob Sotli (pod hribom Čehovec).

Neurejenost grobišč Tako kot druga prikrita grobišča, poudar-

Izkopane žrtve v Tezenskem gozdu so bile zvezane z žico.

ja dr. Ferenc, so tudi hrvaška še vedno večinoma neurejena, neoznačena in neraziskana. Državi Slovenija in Hrvaška še vedno nimata sklenjenega sporazuma po katerem bi, tako kot je to urejeno z Nemčijo in Italijo, skupaj poskrbeli za ureditev grobišč

oziroma za izkop posmrtnih ostankov. Predgovor v knjigo je napisal dr. Dražen Živić, kratko spremno besedo na koncu knjige pa dr. Spomenka Hribar. Knjiga je napisana zelo pregledno in je opremljena z mnogimi fotografijami in zemljevidi. **D**

Iz zgodovine Goriške

V. M., foto: arhiv Demokracije

Druga letošnja številka *Kronike*, časopisa za slovensko krajevno zgodovino, je tematska in je posvečena zgodovini Goriške. Številka je precej obsežna, saj ima kar 300 strani velikega formata, v njej pa je objavljenih 21 prispevkov.

Goriški grad

Objavljeni prispevki so z različnih področij zgodovine, podpisujejo pa jih različni avtorji vseh generacij. Prispevki so zelo zanimivi, mnogi med njimi obdelujejo teme, ki doslej niso bile razisk(ov)ane, pri čemer posebej izstopa mlajša generacija zgodovinarjev.

Slovani na Goriškem Prvi prispevek je dr. Peter Štih naslovil *Slovani na Goriškem v srednjem veku*. Štih se je v preteklosti precej posvečal Goriški v srednjem veku, med drugim je ob tisoči obletnici prve pisne omembe imena Gorica izšla njegova odlična knjiga *«Villa quae Sclavorum lingua vocatur Goriza»*. Slovanska naselitev v vzhodnoalpski in

predalpski svet konec 6. stoletja je na dolgi rok opredelila tudi zgodovino Goriške. Ena njenih glavnih komponent je večjezičnost in nato večetničnost ter multikulturalnost. Prispevek v pregledni obliki prikazuje sledi, ki so jih Slovani v srednjem veku zapustili na Goriškem.

V drugem prispevku *Nastanek mesta Gorica – dileme in nove perspektive* dr. Miha Kosi nadaljuje v izjemno prodornem in informativnem slogu. V njem izvemo, da je Gorica po prevladujočem mnenju leta 1210 dobila tržne pravice in s tem postala mestna naselbina, vendar nova interpretacija listine iz leta 1210 omogoča sklep, da je trg s tržani oziroma meščani obstajal že prej.

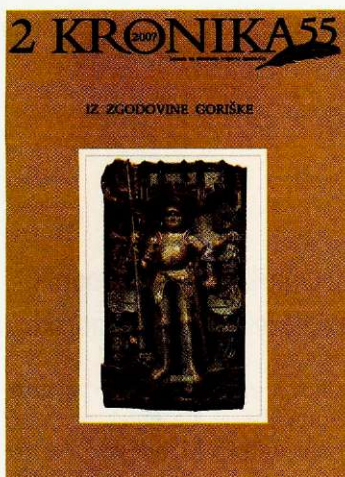
Tega leta je goriški grof Majnhard II. od cesarja pridobil dovoljenje za tedenske sejme in izvedel preselitev tržne naselbine na novo lokacijo ob gradu. Že v 12. stoletju je po avtorjevem mnenju šlo za močno centralno naselbino z zgodnjim urbanim značajem. Po Gorici so se v tem času imenovali predstavniki družine Spanheim in od srede stoletja grofje Goriški. Oporo za domnevo ponujajo tudi narativni viri o vrnitvi kralja Riharda Levjesrčnega iz tretje križarske vojne leta 1191, ki pričajo o pomenu Gorice, kjer je kot dominus provincie bival goriški grof. Z letom 1210 se je začela nova, prava urbana faza v razvoju Gorice in hkrati topografska dvojnost naselbine: trga

ob gradu in vasi (podgradja) v ravnini pod njima. Tudi »vas« je imela močan neagrarni pečat in je bila nato leta 1455 tudi pravno združena z mestom.

Mesta in trgi Vojko Pavlin piše o goriškem gospodstvu na začetku 16. stoletja. Izvemo, da je leta 1500 Maksimilijan Habsburški po zadnjem goriškem grofu Leonhardu dedoval goriško grofijo, v kateri je bilo osrednji del deželno knežje gospodstvo z uradom v Gorici, ki mu je bila podložna večina vasi od Hublja in reke Vipave do goriških Gor in reke Idrije ter bližnjih furlanskih krajev. Deželno knežji urbar iz leta 1507 s pomočjo drugih podobnih virov razkriva nekatere gospodarske in družbene značilnosti tedanje Goriške.

Dr. Boris Golec prikaže meščanska naselja Vipavske in njihove posebnosti do konca fevdalne dobe. Vsako od obravnavanih naselij – Vipava, Vipavski Križ (Sveti Križ), Podnanos (Šentvid), Ajdovščina – so zaznamovale posebnosti, ki jim je tudi v širšem prostoru le težko najti primerjavo, povezovalo pa jih je predvsem dejstvo, da so kljub naslovu mesto oziroma trg funkcionirala kot navadne vaške sosseke, privilegirane z nekaterimi gospodarskimi predpravicami.

Štefan Kociancič Naslov prispevka Neve Makuc je *Gian Giacomo D'Ischia: identitete in etnične koncepcije v luči njegovih zgodovinskih spisov*. V njem prikaže dela furlanskega zgodovinarja D'Ischie (med letoma 1620 in 1630–1668), ki se je odlikoval zlasti s prvo tiskano monografijo Goriške *Historia della principale Contea di Goritia* in je izšla v Vidnu /v osrednji Sloveniji je bolj znan kot Videm, zamejci

pa zatrjujejo, da je pravilno le Viden/ leta 1684.

Umetnosti zgodovinar Alesandro Quinzi piše o župniji Marijinega vnebovzvetja v Kanalu za časa župnika Andreja Muliča (1623–1655), ki je bil dejaven tudi kot naročnik umetniških del in pobudnik posodobitve oltarne opreme župnijske cerkve.

Petra Kolenc prikaže delovanje duhovnika, poliglota, jezikoslovca, bibliotekarja in profesorja Štefana Kociančiča v Gorici in njegove publicistične objave o Goriški v *Zgodnji danici* (1851–1862). Kociančičevi članki opisujejo zgodovinsko, jezikovno, narodnostno in kulturno raznolikost Gorice sredi 19. stoletja. Nekoliko daljši odlomki iz Kociančičevih besedil pričajo o stanju slovenščine izpred 150 let.

Sofficijev Kobilek Naslov prispevka Miloša Fona je *Nedokončana zgodba ali Carlo Michelstaedter in Slovenci*. V njem prikazuje stike in odnose goriškega filozofa Carla Michelstaedterja s Slovenci.

Dr. Branko Marušič piše o dnevnikih in spominih italijanskih avtorjev iz prve svetovne vojne, pri čemer izpostavi eno najboljših tovrstnih del, ki mu je avtor Ardengo Soffici dal naslov *Kobilek*, kakor se imenuje hrib na Banjški planoti pri Grgarju. Ne glede na to, da so bili Italijani na soški fronti (1915–1917) izraziti agresorji, bi bil že čas, da začnemo dobivati tudi prevode njihovih dnevniških zapiskov in spominov. Morda bi bil prav Sofficijev *Kobilek*, ki je izšel že leta 1918, najprimernejši za to.

Krščanski socialci Renato Podbersič je svoj prispevek naslovil *Sedaj živimo skupaj trije različni cerkveni redovi pod isto streho v popolni harmoniji*, v njem pa je prikazal delovanje redovnic na Goriškem med prvo svetovno vojno, ki je zaradi spopadov na soški fronti močno zaznamovala tudi življenje v goriških samostanih. Pregledno prikaže vseh šest ženskih redovnih skupnosti: ursulinke, notredamke, usmiljenke, usmiljene sestre, kajetanke in šolske sestre. Večina se jih je umaknila v begunstvo, le manjši del je pričakal italijansko vstopanje v Gorico avgusta 1916.

Branko Morenčič piše o propadu lekarn na severnem Primorskem v gospodarski krizi 1929–1933.

V zadnjem času razveseljuje s svojimi prispevki dr. Mira Cencič. Tudi tokrat, saj je objavljen njen prispevek *Primorski krščanski socialci, edina prava sredina med NOB in revolucijo v Sloveniji*.

Naslov prispevka Petra Černica je *Obnova katoliškega tabora v Gorici leta 1945 v luči polemike med Slovenskim Primorcem in partizanskim tiskom*. V njem poskuša avtor osvetliti pomen in okoliščine nastanka časopisa Slovenski Primorec v obdobju hude napetosti in merjenja moči med zavezniško vojaško upravo in partizansko »ljudsko oblastjo« na Goriškem v coni A Julijske krajine.

V primežu totalitarizma Tudi Neža Stres v svojem prispevku obravnava katoliški tednik Slovenski Primorec, ki je izhajal med letoma 1945 in 1948 v Gorici v Coni A Zavezniške vojaške uprave. Ker je bilo glasilo zunaj političnega nadzora tedanje jugoslovanske oblasti in ga ta tudi ni finančno podpirala, je prinašal novice in mnenja, ki jih drugo slovensko časopisje ni objavljalo. Najpomembnejše vprašanje takratnega obdobja je bilo vprašanje nove meje, zato avtorica posebno pozornost posveti odnosu Slovenskega Primorca do te problematike.

Kaja Širok piše o manifestacijah ljudske volje oziroma o spominih na Gorico v letu 1946. Posebej zanimiv je prispevek Jerneja Vidmarja *Posamezniki v pri-*

mežu totalitarizma. Solkan v letih 1947–1952. V njem avtor predstavi še neraziskano temno plat političnega dogajanja v prvih letih po priključitvi Primorske matični domovini leta 1947, ki nam priča, kako je totalitarna narava novega komunističnega režima nasilno in usodno posegla tudi v življenje nekaterih Slovencev na Goriškem. Prikazal je posamezne nasilne dogodke v Solkanu, ki so bili značilni tudi za širši primorski in vseslovenski prostor. Marija Čipič Rehar prikaže usodo duhov-

nika Antona Bajta oziroma njegovo vlogo v povojnem dogajanju v Katoliški cerkvi na Primorskem. Peter Stres se je lotil političnih napisov v naravi na Goriškem. Med njimi je najbolj razvpit napis *Naš Tito* na Sabotinu.

Izjemno bogato številko *Kronike* skleneta prispevka dveh etnologin. Andreja Ščukovt prikaže kuhinjo v Vipavski dolini v luči razvoja ognjišča in spreminjanja hišnih vplivov, Eda Belingar pa piše o vodi v življenju Kobjeglavcev in Tupelčanov. **D**

Spočijte telo, obnovite duha, naberite si novih moči za naporno jesen.

Želimo vam čudovite počitnice!

RADIO OGNJIŠČE

tel.: 03/ 897 50 05

107.8 MHz

www.radiovelenje.com

RADIO VELENJE

Starosta socialdemokracije

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

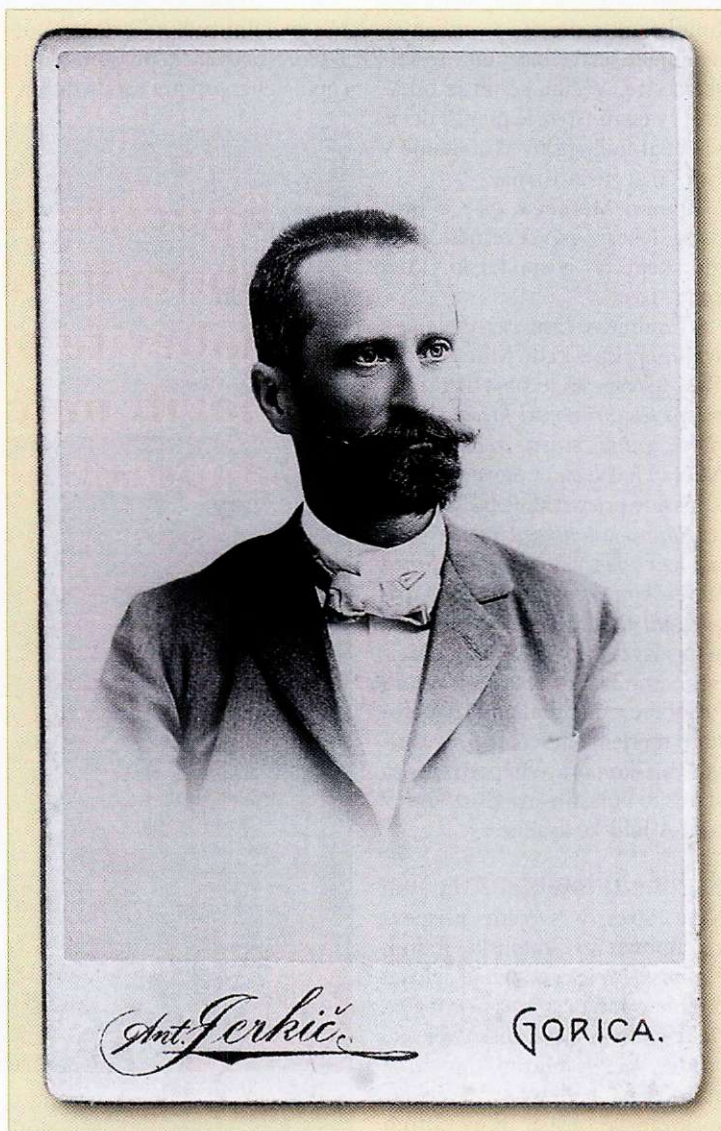
Dr. Henrik Tuma, starosta slovenske socialdemokracije, se je preizkusil v več poklicih. Bil je učitelj, politik, odvetnik, sodnik, publicist, predavatelj pa še ljubiteljski hribolazec. Rodil se je in umrl v Ljubljani, a večino svojega dela je posvetil Primorski.

Pred 149 leti se je rodil Henrik Tuma, starosta slovenske socialdemokracije. Na svet je privekal v Ljubljani 9. julija 1858. Družina je bila narodno mešana. Njegov oče Matija je v mladih letih prišel s Češkega. V Ljubljani je odprl čevljarstvo delavnico in solidno zaslužil. V mestu je bil znan tudi po tem, da je bil veseljak, ki je rad pel in plesal. Tako ga je bilo po vseh plesih in veselicah polno in veliko žensk je vrglo oči za njim. Pred poroko s Henrikovo materjo je bil že enkrat poročen, a je po nekaj letih odvedel in ostal sam s tremi otroki.

Tumova mati je prihajala iz slovenske kmečke družine s Police pri Višnji gori. Njen oče bi sicer moral podedovati večjo kmetijo, a je imel smolo. Prav v

Tuma se je nekaj časa poigral z mislijo, da bi ustanovil lastno stranko kmetov, delavcev in malih posestnikov.

času, ko naj bi mu izročili kmetijo, je moral k vojakom. Udeležil se je bitke pri Wagramu in bil zadet. Njegovi kolegi so sporočili, da je padel, zato je posestvo dobil mlajši brat. Po vrnitvi domov pa je Tumov ded dobil le majhno kajžo z eno samo njivo, komaj dovolj za življenje z rok v usta. Henrikova mati je bila tako od otroštva navajena trdega dela in življenja, zato je bila v

Dr. Henrik Tuma, starosta slovenskih socialdemokratov

nasprotju z veseljaškim očetom precej strožja do otrok.

Tumova mati je začela delati pri ljubljanski družini italijanskega rodu kot služkinja. Nekaj kasneje se je preselila k nemški družini, končno pa je spoznala Matijo in poročila sta se.

Narodno zavedna družina Mesto je bilo tedaj pretežno nemško. Nemško vsaj v smislu bogatej-

šega meščanstva, uradništva in izobraženstva. Oče Matija se je razglašal za Čeha. Pravzaprav bi bilo bolje reči, da je imel panslovansko prepričanje. Seveda pa tega v nemških ali nemškutarskih meščanskih krogih niso prav radi slišali. Kaj kmalu je imel zaradi tega težave. Ne sicer v direktnem nagajanju policije ali oblasti, pač pa na poslovnem področju. Eden njegovih pomoč-

nikov je zavohal svojo priložnost. Odločil se je, da začne na svoje, v nasprotju z Matijo pa je na ves glas razglašal svojo nemškutarsko usmerjenost, čeprav je bil pravi Slovenec. Na takšen način je svojemu nekdanjemu mojstru speljal lepo število strank. Ne sicer vseh, pač pa bogatejše, ki so si tudi laže in večkrat privoščile novo obutev. Za družino Tuma so se začeli precej slabši časi. Oče je izgubljal vse več pomočnikov, tako da je bilo zaslužka še manj. Družina se je stiskala v majhnem stanovanju. Oče Tuma je kmalu začel razglašati levičarske nazore, malo tudi zaradi poslovnih neuspehov. Tuma sam je kasneje napisal, da je krilatico »Delavci vseh dežel, združite se« slišal iz očetovih ust. Očitno je imel oče velik vpliv na svoje otroke, kajti starejši Henrikov polbrat Ferdinand je bil znan socialistični aktivist v tedanji habsburški monarhiji in bil tudi obsojen zaradi svojega delovanja.

Sprva osnovnošolski učitelj

Ne glede na finančne težave pa so starši svojega sina poslali v gimnazijo. Tuma je imel težave tudi tam. Ker je bil tako navajen od doma, je v pretežno nemškem ali nemškutarskem razredu poudarjal svoj slovenski rod. Peštica drugih slovenskih dijakov je molčala, tako da je bil Henrik še bolj na udaru učiteljev in sošolcev. Zanimivo pa je, da mu je kljub vsemu uspelo med šolanjem dobiti denarno pomoč mestne blagajne, saj starši stroškov šolanja ne bi zmogli.

V šestem razredu gimnazije je Tuma sklenil, da postane učitelj. Po enoletnem šolanju na učiteljsku je bil potrjen in začel je poučevati na osnovni šoli v Postojni.

Učitelj je bil tedaj na podeželju ena najpomembnejših osebnosti in tako je Tuma hočeš nočeš zaja-

Tuma s ženo na poročnem potovanju v Pragi

Članska karta italijanskih socialistov

Planine je nadvse ljubil.

dral v lokalno politiko. Po funkciji je bil pač človek, ki je lahko vplival na ljudi, koga bodo volili. Ker ni hotel slediti namigu višje oblasti in priporočati njim vsečnega kandidata, je dobil službeni ukor, in ker se še ni hotel ukloniti, je bila njegova kariera zapečaten. Njegovi predstojniki so menili, da osebi s tako nelojalno držo pač ni mesta v državni upravi, zato so ga vrgli na cesto.

Sodnik in odvetnik Po odpustu iz službe se je moral Tuma ozreti za drugim poklicem. Opravil je še dva manjkajoča razreda gimnazije in maturiral (preživel je se je z inštrukcijami), potem pa leta 1881 odšel na Dunaj, kjer je začel študirati pravo.

Na Dunaju je prišel v stik z radikalno mladino in se navzel anarhističnih idej, čeprav jih je kasneje omilil. Na radikalizem je imelo pri Henriku vpliv tudi dejstvo, da so prav v tistem času obsodili njegovega polbrata Ferdinanda.

Leta 1888 je Tuma sklenil svoje študije na dunajski univerzi s promoviranjem v doktorja prava. Nekaj časa je delal kot pripravnik v neki ljubljanski odvetniški pisarni, potem pa so ga izbrali za

sodnika v Tolminu in v Ajdovščini. V Posočju se je med drugim nalezal tudi ljubezni do gora in tej ljubezni je ostal zvest vse življenje. Leta 1930 sta na to temo izšli knjigi Pomen in razvoj alpinizma ter Imenoslovje Julijskih Alp.

Seveda pa je bil alpinizem le Tumov hobi, kajti večinoma mu je ves čas vzel njegov sodniški poklic. Hkrati se je začel tudi resneje ukvarjati s politikom.

Še kot sodnika ga je goriško društvo Sloga prosilo, naj kandidira na deželnozborskih volitvah. Bil je izvoljen v deželni zbor za Goriško, hkrati tudi v deželni odbor.

Začel je radikalno nastopati in kmalu si je pridobil ugled z doslednim bojem z italijanskimi poslanci, ki so obvladovali deželni zbor. Prav zato so si lahko mirno privoščili, da so dosledno blokirali vse morebitne pobude, ki so prišle iz slovenskih vrst. Tumovo dosledno nastopanje in radikalizem sta pripeljala do tega, da je sklenil odstopiti kot sodnik. Menil je, da mora biti oseba na sodnem stolu vsekakor popolnoma nevtralna, takšne nevtralnosti pa v političnem nastopanju ni. Odstopil je torej kot sodnik, v Gorici pa odprl odvetniško pisarno.

Razvijanje gospodarstva Vendar Tuma na Goriškem ni bil znan le kot sodnik oziroma politik. Izkazal se je tudi z veliko angažiranostjo na narodnogospodarskem področju. Na njegovo pobudo je bilo ustanovljenih več gospodarskih organizacij. Če že ni prišlo do njihove ustanovitve prav na Tumovo pobudo, je pa vsaj dejavno sodeloval pri njihovem ustanavljanju. Tako je bila ustanovljena Trgovsko-obrtna zadruga, ki so ji kmalu sledili Trgovsko-obrtno društvo, Mizarska zadruga in končno še Goriška ljudska posojilnica.

Politični kapital iz teh ustanovitelskih uspehov Henrika Tume je bil tako velik, da so ga leta 1901v Narodno napredni stranki spet prosili, da nastopi kot njihov kandidat za deželni zbor. Na volitvah je bil spet gladko izvoljen.

Vendar je bil Tuma kmalu razočaran. Delovanje goriških liberalcev se mu je zdelo premedlo, premalo odločno, zato se je začel s stranko razhajati. Razkol je bil čedalje večji in kmalu sta se Tuma in stranka razšla. Nekaj časa je celo mislil, da bi se popolnoma umaknil iz javnega oziroma političnega življenja, potem pa si je premislil.

Poigravati se je začel z mislijo, da bi ustanovil lastno stranko, demokratsko, ki bi pod svojo streho združevala delavce, kmete in male posestnike. Stranka naj bi seveda imela tudi lastno glasilo, ki bi ga urejal Tuma sam. Vendar so načrti padli v vodo, saj ni bilo zadosti podpornikov. Namesto da bi ustanovil svojo stranko, se je pridružil že obstoječi Jugoslovanski socialdemokratski stranki,

FM 102.1
99.5
stereo
RDS

Radio VIVA

M.Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavara 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Odkritje kipa v Gorici v spomin na velikega rojaka

Sklic na shod socialdemokratske stranke

► ki je združevala socialdemokrate južnoslovanskih narodov pod okriljem dvojne monarhije.

V socialdemokratski stranki je Tuma publicistično deloval v reviji Naši zapiski in v strankinem glasilu Rdeči prapor. V delavskem gibanju se je zavzemal za to, da bi se stranki pridružili tudi kmetje.

Boj za slovenstvo Na nacionalnem področju se je odlikoval v svojih bojih proti vse bolj naraščajočemu italijanskemu šovinizmu na Primorskem nasploh in v Trstu še posebej. Prav Trst je imel

v Tumovih zamislih posebno vlogo. To je bilo mesto, v katerem je živelo največ Slovencev. Nekateri med njimi so bil tudi gospodarsko uspešni. V mestu so delovala številna narodna in kulturna društva ter ustanove. Po Tumi bi moral biti Trst gospodarsko in politično jedro slovenskih dežel. Zato je tudi zahteval večjo rabo slovenščine v javnem življenju. Zahteval je dvojezično italijansko-slovensko univerzo v Trstu. S temi svojimi prizadevanji si je pridobil veliko podporo mladine na Primorskem, predvsem med

študenti, ki so navadno bolj radikalni od starejših.

Tik pred prvo svetovno vojno je vodja socialdemokratov Etbin Kristan odšel v Združene države Amerike in Tumov vpliv v stranki se je še povečal. Kmalu pa je izbruhnila prva svetovna vojna.

Vojna je Tumo postavila pred veliko dilemo. Kmalu po začetku je bil prepričan, da bo v vojni na koncu zmagala antantna stran. To bi pomenilo razpad dvojne monarhije in tudi konec njenega gospostva nad številnimi v njej zajetimi narodi. Vendar pa je sodil, da bi bilo za naš narod bolje, če bi se Avstro-Ogrska ohranila. Daljnovidno je namreč presodil, da bomo v primeru razpada države Slovenci razkosani med več držav, in to se je tudi zgodilo. Za leto 1917 je bil v Stockholmu sklican socialistični kongres (kasneje je bil odpovedan) in udeležil naj bi se ga tudi Tuma. Upal je, da bi lahko pred širšo javnostjo razgrnil problem Slovencev in morda preprečil njihovo razkosanje.

Ob koncu vojne se je zavzemal, da bi Trst, če že ne bo pripadel Slovincem, lahko postal nevtralna mestna republika, vendar se je tudi v tem uštel.

Vrnitev v Ljubljano Po vojni se je Tuma pridružil italijanski socialistični stranki. Kmalu pa je prišel v spor z nekaterimi strankinimi kolegi, saj je zavračal ekstremna

dejanja sovjetskih boljševikov. Italijanska socialistična stranka je leta 1921 razpadla in Tuma se je umaknil iz njenih ostankov.

Vrnil se je v odvetništvo in poskušal na svoj način zunaj vsake strankarske organizacije zasto-

Henrika Tumo
so odpustili iz
učiteljske službe
zaradi domnevne
nelojalnosti do
države.

pati pravice malih ljudi in Slovencev. A že čez nekaj mesecev so oblast prevzeli fašisti in vse bolj zaostrovali protinarodno in protisocialistično politiko. Tuma je čedalje težje delal ne le kot politik, ampak tudi kot odvetnik slovenskega rodu. Zaradi tega se je leta 1924 odločil, da zapusti Primorsko. Preselil se je v rodno Ljubljano in tu odprl odvetniško pisarno. Ukvarjal se je tudi s predavatelstvom in publicističnim delom, politično pa je nastopal kot neodvisni socialist.

Tuma je umrl 10. aprila 1935 pri sedemdesetih letih. Njegovi spomini, ki jih je napisal, pa so izšli šele po njegovi smrti. ■

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loka pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafične ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

<http://etv.elektroprom.si>

komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

Radio Krka
106.6 MHz

Vikinški črni tolmun

Tekst in foto: Peter Avsenik

Že večerni pogled skozi okno letala Adrie Airways je v precejšnji meri razkrival tisto, zaradi česar se nekateri popotniki raje kot za eksotične kraje odločajo za deželo na skrajnem severozahodu Evrope oziroma za njeno prestolnico Dublin.

Mesto na reki Liffey so pred dobrim tisočletjem ustanovili Vikingi.

I me irske prestolnice izvira iz 9. stoletja, ko so se vikinški vojščaki izkrcali na irski vzhodni obali. Kraj so poimenovali Dyflin po irskem izrazu duhl linn, ki pomeni črni tolmun. Štiri stoletja pozneje so mesto zavzeli

Normani in njegovo ime polatnili v Dublinia. Nekoč so mesto na reki Liffey domačini imenovali tudi Baile Atha Cliath – naselje ob naravni plitvini, vendar pa stare keltščine večinoma ne uporabljajo več. Kljub temu so krajevne table povsod dvojezične. V 18. stoletju so mesto preoblikovali po zamisli georgijanskih arhitektov, v skladu s katerimi je potekala tudi poznejša modernizacija, ki je mestu dala

novo podobo. Večinoma katoliški Irci so se z anglikanskim Londonom dolga leta bojevali za versko svobodo. Slednjič jim je to leta 1916 uspelo, vendar pa je severni del otoka ostal britanski.

Razglednica Dublin ima preveč znamenitosti, da bi si jih lahko ogledati v nekaj dneh, zato naj jih omenim le nekaj.

Dublinia. Živa zgodovinska predstavitev življenja starih Dublinčanov od ustanovitve mesta do današnjih dni. Med zanimivejšimi eksponati je maketa Dublina iz časa okoli leta 1500, že tedaj s stolnico Kristusova cerkev, ki je najstarejša ohranjena kamnita stavba v glavnem mestu. Severna stran kora in južna prečna ladja sta že iz časa pred 1180, današnja podoba cerkve pa je nastala po obnovi med letoma 1872 in 1878, za katero je poskrbel dublinski izdelovalec viskija Henry Roe.

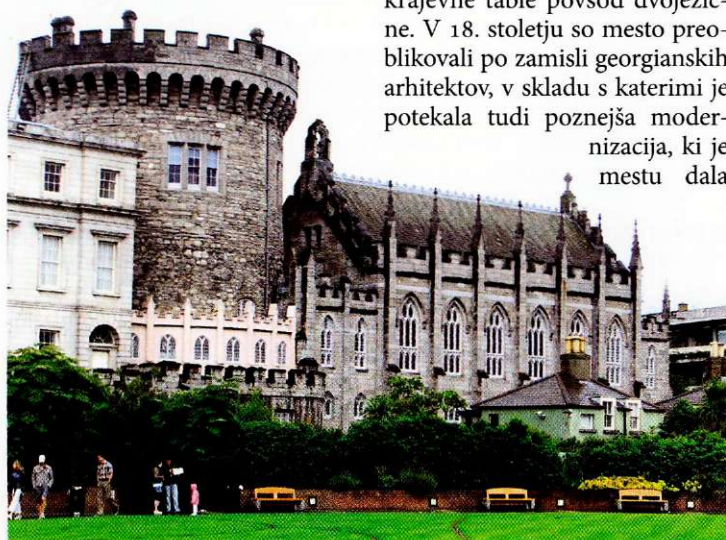

Black Castle (Črni grad) v Wicklowu

Dublinski grad je bil več kot 700 let sedež angleške vlade na Irskem. Ker zaradi tega meščani niso preveč ponosni nanj, so državno vodstvo preselili v mesto. V zadnjem času ga uporabljajo le še za ustoličevanje predsednikov in občasna evropska srečanja na vrhu.

Veliko hiš v Dublinu iz 18. stoletja so preuredili v urade. Tako je znamenita "Številka devetindvajset" eden redkih primerov zgradbe, ki je tudi v notranjosti ohranila svoj georgijanski pridih. Tu so živeli meščani srednjega sloja. Sploh pa lega Merriion Squarea z mnogimi trinadstropnimi hišami spominja na ta čas.

Wicklow, ki ga nekateri imenujejo kar Garden of Ireland (Vrt Irske), leži le nekaj deset kilometrov od prestolnice. Prav tako kot glavno mesto je tudi podeželje z vsem pripadajočim (značilnimi ovčami, vaškimi posebnostmi, rednimi koncerti tradicionalne irske glasbe, dragim guinnessom in dežjem malodane z jasnega) zanimivejše od vsakršne razglednice. **D**

Dublinski grad zavednim Ircem ni v ponos.

ADRIA
www.adria-airways.com

BANKA TURISTIČNIH PRILOŽNOSTI SLOVENIJE

Šest mesecev Banke turističnih priložnosti Slovenije

Banka turističnih priložnosti Slovenije kljub poletnim mesecem ne miruje. Kaj je novega v zadnjem času, si lahko preberete v nadaljevanju; za dodatne informacije pa se odpravite na www.BTPS.si.

Odpiramo BTPS.iN.znanje

Stran je namenjena vsem, ki znanje s področja turizma iščete (objavljamo, kakšne raziskave ali informacije potrebujete), in vsem, ki tovrstno znanje (brez)plačno ponujate (objavljamo vaše vire). Prva semena znanja so prispevali raziskovalci letnih tekmovanj Mladi za turizem, ki poteka pod okriljem Nacionalnega turističnega združenja.

Strokovno mentorstvo MOL za pet idejnih pologov

Pet izbranih idejnih pologov BTPS je še nekaj korakov bliže uresničitvi. V sklopu energijskega pologa Mestne občine Ljubljana jim bodo strokovno usposobljeni mentorji pomagali do lastnega podjetja, v katerem bodo uresničili svoj idejni polog. Vse o tej novici in kako nam gre tudi sicer, boste izvedeli na povezavi BTPS »Kako gre BTPS?« ali v BTPS.iN.novicah, kjer vas čaka vrsta bolj ali manj futurističnih sestavkov.

Svet BTPS je izbral 18 obetavnih pologov

V skladu s Splošnimi pogoji poslovanja je Svet BTPS ocenil pologe, ki so bili na naših spletnih straneh objavljeni v prvem zbirnem oz. ocenjevalnem obdobju (prejeti od ustanovitve BTPS do 25. 5. 2007). Kot pravi 16. člen, so kriteriji za pridobitev statusa »obetavni polog« naslednji:

1. Ima polog trajnostni turistični potencial.
2. Lahko prinese dodano vrednost (ekonomsko, družbeno, ekološko...).
3. Je jasno predstavljen in prepričljiv.
4. Se ujema s strategijami in interesi okolij, v katere se vključuje.

V ocenjevanje je bilo vključenih 56 idejnih in 5 energijskih pologov. Status obetavnega pologa si (po mnenju članov strokovnega Sveta BTPS) zasluži naštetih 18 prispevkov.

Našteti pologi so poleg intenzivnejšega promoviranja s strani BTPS upravičeni do sodelovanja pri € pologu Banke Hypo, ki vsem sedanjim in prihodnjim obetavnim pologom ponuja ugodnejše posojilne pogoje.

V nadaljevanju objavljamo **kratke zapise** sicer podrobno opisanih obetavnih pologov, do katerih imajo dostop strokovni sodelavci BTPS. Za **več podrobnosti** pišite na BTPS@slovenia.info, da vas povežemo z lastniki pologov.

(€-polog) ep07052101-mok

Mestna občina Koper (MOK) v sodelovanju z Banko turističnih priložnosti Slovenije in Univerzitetnim inkubatorjem Primorske objavlja razpis za sofinanciranje uvajanja novosti turistične ponudbe na območju mestne občine Koper v letu 2008. Predvidena sredstva v višini najmanj 20.000 evrov bo dodelila do trem idejam po izboru komisije. Dodatna podpora izbranim idejam bo ponujena tudi v obliki svetovanja za izvedbo ideje s strani Univerzitetnega inkubatorja Primorske.

ipo7052001_avstroogrska

Idejni osnutek turističnega paketa, primeren za trženje v potovalnih agencijah in drugih organizacijah, kjer tržijo večdnevna potovanja. Ideja je zamišljena tako, da bi vzpostavili vožnjo z vlakom po trasi nekdanje južne železnice avstro-ogrske monarhije iz 19. stoletja, ki deluje še danes, vendar pa se ne trži v turistične namene kot prodajni potovalni aranžma. Podrobnosti v arhivu BTPS. Iščem kupce ideje. Želim sodelovati pri izvedbi projekta.

(€ polog) ep07051305-premoderno

Kmetijski objekt, hlev, preurejen v razstavni prostor 650 m² površine, je kot MUZEJ PREMODERNE UMETNOSTI privabil številne tuje in domače kulturne turiste, strokovno in laično javnost, ki je navdušena nad vrhunskimi umetninami in nad konceptom predstavitve. Smo v neposredni bližini GEOSS (geometrično središče Republike Slovenije) in želimo svojo dejavnost povezati s turizmom v smeri vsestranskega umetniškega rezidenčnega centra. Iščemo sredstva za obnovo muzeja in v uporabo ponujamo vse zgradbe na kmetiji (stara 120 let, z razpadajočo furmanskostilno), ki jih želimo prav tako kot hlev nameniti različnim umetniškim zvrstem in turizmu. Sofinancerji in soizvajalci, pišite na BTPS@slovenia.info.

ipo7051304-kolo_avtomobil

Vodene aktivne gorskokolesarske počitnice po Sloveniji z avtomobilom. Vsak dan drug kraj, vsak dan druga kolesarska tura. Gorskokolesarske ture po celotni Sloveniji, po vseh regijah glede na želje in zahtevnost turista. Iščem aktivno sodelovanje v partnerstvu z vložkom v odprtje novega podjetja. Nakup enega ali dveh avtomobilov in trženje produkta v sodelovanju s STO.

(€ polog) epo7041901-hisi_zemlja

V eni od občin v zahodni Sloveniji bi želela zagotoviti večje število ležišč in ponuditi možnost kampiranja. Na razpolago imam dve hiši (skupaj 300 m²) in 11 hektarov zemlje. Nameravam se prijaviti na razpise za sofinanciranje v turistične namene. Iščem strokovno in finančno pomoč ter partnerje pri zasnovi in izvedbi projekta.

(€ polog) epo7041701-Hypo

Hypo Bank ponuja prioriteto obravnavanje predlogov za vlaganja vsem tistim, ki želijo uresničiti svoje idejne pologe, katerim Svet BTPS dodeli oceno »obetaven«. Ugodnosti pri vrednotenju projekta za financiranje bodo sorazmerne z rezultatom glasovanja Sveta BTPS o obetavnosti posameznega idejnega pologa (glede na kriterije, opredeljene v Splošnih pogojih poslovanja BTPS) ter stopnjo razdelanosti načrta za uresničitev ideje (posl. načrt, analiza tveganj, finan. konstrukcija...).

ipo7031412-hostel_agencija_LJ

Zamisel o tematskem hostlu in lokalni inovativni turistični agenciji v Ljubljani. Inovativna turistična agencija temelji na uporabi sodobnih tehnologij. Iščeva financiranje: solasništvo – delež odvisen od višine investicije, eden od ustanoviteljev.

ipo7031410-turistcini_lakaj_LJ

Turistični lakaj – osebni digitalni turistični vodnik. Zakaj ne bi vsak gost glavnega mesta imel svojega osebnega digitalnega turističnega vodnika? Lahko bi se držal njegovih predlaganih ogledov ali pa bi ga preprosto izklopil, užival v naključnem sprehodu po Ljubljani, ko pa bi si znova zaželel njegove družbe, bi ga vključil... Pripravljen je delujoč, funkcionalno omejen prototip.

ipo7031409-colnarckova_pot_LJ

Pripravljeni projekt je aplikacija kulturne dediščine čolnarjev ter zgodovine in načina življenja ob reki Ljubljanici in na njej v interaktivno dogodivščino za otroke na turistični ladji po Ljubljanici z možnostjo razvoja celostnega turističnega produkta in oblikovanjem lastne blagovne znamke.

ipo7031408-mestno_kolesarjenje

Celovita rešitev enega od problemov mestnega kolesarjenja. Vključuje računalniško podporo, mobilno telefoniranje, servisiranje, vodenje po kolesarskih turah, ekologijo...

ipo7031302-avdio_LJ

Avdiosprehod obiskovalcem Ljubljane omogoča stik s prebivalci mesta. Gre za avdioposnetke, ki si jih lahko sposodiš na izposojevalnih mestih, dostopni so tudi na spletu in izdelani tako, da ob poslušanju dobiš občutek, kot da ob tebi hodi oseba, ki ti razlaga, kakšen je njen vsakdanjik v Ljubljani. Pripoveduje ti spomine iz otroštva, skupaj zaideta na pota zgodovine, se čudita futurističnim idejam... Prototip je izdelan.

(€ polog) epo7021901-mol

Mestna občina Ljubljana ponuja sveženj strokovne in finančne pomoči petim prihodnjim podjetnikom na področju turizma. Med idejnimi pologi Banke turističnih priložnosti Slovenije bomo v sodelovanju z njihovimi strokovnjaki izbrali do pet turističnih idej, katerih lastniki so jih pripravili uresničiti v lastnih podjetjih, ki jih bodo ustanovili z našo pomočjo v mestni občini Ljubljana.

ipo7020801-alpsko_termalni_vodni_park

Tri leta star hotel, 100 ležišč, restavracija za 140 oseb. Zimski in letni turizem. V našem objektu manjka wellnes ponudba. Ko smo lani naredili geološke raziskave, smo ugotovili, da bi s 600 metrov globoko vrtino prišli do termalne vode in tako lahko naredili terme oz. alpski termalni vodni park. Projekti so že pripravljeni. Iščejo sofinancerje.

ipo7020202-oblikovanje_potovanj

Nov in nenavaden koncept oblikovanja turističnih programov za domače in tuje turiste, s katerim je mogoče doseči največjo stopnjo presenečenja in intenzivnega doživljanja pri ciljni skupini turistov z zagotavljanjem izbrane stopnje varnosti ter izpolnjevanjem želja posameznika. Koncept še ni bil uporabljen ne v Sloveniji in ne v tujini (resnična novost!), zaradi česar bo za organizatorja tovrstnih potovanj pomenil najvišjo stopnjo diferenciacije od konkurence. Nadomestilo za uporabo ideje: udeležba pri dobičku, ki ga bo prinesla uporaba ideje.

ipo7020105-razvoj_produkta

Ideja predstavlja popolnoma nov pristop k razvoju turističnih produktov. Koncept v kar največji meri omogoča prilagoditev turističnega produkta željam in potrebam ciljne skupine turistov, utrjuje ugled znamke turističnega ponudnika in pripomore k večji lojalnosti turistov do turističnega ponudnika.

ipo7020102-ciljno_nagovarjanje

Uresničitev ideje pomeni ob minimalnih oz. zanemarljivih finančnih investicijah bistveno povečano dodano vrednost za ponudnike gostinskih storitev (v prvi vrsti je namenjeno restavracijam, zdraviliščem in hotelom) pri oblikovanju njihove kulinarične ponudbe. Uresničitev ideje pomeni nagovarjanje posameznih ciljnih skupin potencialnih gostov turističnega ponudnika na inovativen način (v Sloveniji uresničitve ideje nismo zasledili in tudi ni znano, da bi to idejo uvedli v prakso v tujini). Prodajna simbolizacija ceno.

(€ polog) epo7013001-svetovalci

ASI, Aktivni slovenski inovatorji, pošiljajo spisek 13 specialističnih svetovalcev: če pri razvoju svojega projekta potrebujete pomoč katerega od njih, vam lahko posredujemo njegov strokovni življenjepis in vas povežemo direktno z ASI.

ipo7011601-turistcini_vlak

Namen projekta je povečati vlogo železniškega prometa v turizmu vzdolž obravnavane železnice. Cilj je na relaciji Celovec–Beljak–Jesenice–Bled Jezero–Bohinjska Bistrica–Most na Soči–Nova Gorica–Štanjel–Opčine–Trst uvesti sodoben turistični vlak, ki bo povezal tri narode, številna turistična območja ter nekaj med seboj klimatsko in geografsko povsem različnih pokrajin. Projektna ideja je sestavljena iz več med seboj odvisnih sklopov. Ideja ne temelji samo na uvedbi vlaka, ampak so ključnega pomena tudi podporne dejavnosti.

**BANKA
TURISTIČNIH PRILOŽNOSTI
SLOVENIJE**

Slovenska turistična organizacija

Gospa in policaj

Študentska založba

Jože Snoj velja za enega najboljših pisateljev na Slovenskem. Je eden prvih, ki je v svojih delih še pod komunističnim režimom načel vprašanja revolucije, protirevolucije in sprave. Spomnimo se romanov *Gavženhrb* in *Fuga v križu*. Pred leti je napisal obsežen avtobiografski roman *Gospod Pepi*. *Gospa in policaj* je njegov najnovejši roman in, zanimivo, tudi v njem se tako kot pri Pepiju piscema spremne besede zapiše, da je avtor (politično) pristranski. To je seveda absurda pripomba, ki ne drži sama po sebi, še manj pa, če na Snojevo pisateljevanje pogledamo v kontekstu druge slovenske literature tako v preteklosti kot danes. Glavna oseba romana je Irma, hči partizanske družine, ki v življenju sreča profesorja, prav tako nekoč revolucionarja, in se vanj zaljubi. Šele po njegovi smrti se začne srečevati z resnico o času in prostoru, v katerem je odrasla, in z možno temno preteklostjo revolucionarja. Sestavni del romana je tragična Kocbekova zgodba in še bolj tragična zgodba pomorov v Kočevskem rogu. Roman je eksistencialno-psihološka drama s primesmi memoaristično-komentatorskega literarnega žanra.

Notranji dragulj

Mladika, Trst

Dr. Andrej Zaghet je po izobrazbi psiholog, psihoterapevt in grafolog ter opravlja svobodni poklic psihologa in psihoterapevta v Trstu in Štandrežu na Goriškem. Leta 2004 je Mladika objavila njegovo knjigo *Bolezni in motnje, zrcalo naše duše. Pogled v psihosomatiko in grafologijo*, zdaj pa ji je pridružila še knjigo *Iskanje notranjega dragulja* s podnaslovom *Od diagnoze v psihosomatiki in grafologiji do komplementarnega in psihosomatskega zdravljenja*. Avtor je pregledno napisano besedilo razdelil v tri poglavja. V prvem piše o boleznih in motnjah nekaterih organov in organskih sistemov, v drugem o nekaterih boleznih in motnjah, ki so neodvisne od telesnega predela, v tretjem pa o zdravljenju z Bachovo cvetno terapijo in reikiem.

Kocbekove pesmi

Založba Litera

V zbirki *Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev* je izšla tretja knjiga, ki prinaša tretjo Kocbekovo pesniško zbirko *Poročilo* ter nezbrane oziroma neobjavljene pesmi iz obdobja 1957–1969. Pesniška zbirka *Poročilo* je izšla leta 1969 pri mariborski založbi Obzorja. Ob njenem izidu je Jože Snoj zapisal, da ta zbirka s svojo mnogopomensko strukturo pomeni odkrito in ironično opozicijo sodobni slovenski liriki. Lirika *Poročila* ima nekaj značilnih idejnih krogov, nadaljuje Snoj, ki

1.

2.

3.

4.

so v svojem sporočanju logično zaokroženi in izdelani. Prvi krog je obračun pesnika s samim seboj, z zgodovino, v kateri »ga je osramotilo naključje, ostal je živ in se spremenil v pošast«. Kocbekova prizadetost, njegova najgloblja lirčnost se včasih spaja s prvinsko grozo, z občutkom ukletosti in razgaljenosti, z občutkom vse-mogočne nemoči. Tudi njegov odnos do Boga je bistveno drugačen, skeptičen in prizadet.

Naravoslovne vede

SAZU

SAZU, Razred za naravoslovne vede, je izdal tri zvezke zbirke *Razprave* (letnik 47, 2006). Prvi zvezek je posvečen 100. obletnici rojstva botanika Maksa Wraberja. Žal je več prispevkov objavljenih v tujem jeziku, kar ni prav nič vzpodbudno za razvoj stroke, zato bomo omenili le slovenske prispevke: *Maks Wraber (1905–1972), življenje, predano botaniki* (Tone Wraber), *Dosežki Masa Wraberja pri raziskovanju slovenske vegetacije* (Mitja Zupančič), *Dr. Maks Wraber in njegov pomen za gozdarstvo* (Igor Dakskobler), *Ne samo, kar veleva mu stan ... Prispevek Masa Wraberja varstvu narave* (Stane Peterlin), *Campanulo justinianae-Piceetum abietis var. Ass. Nov. v Dinarskem gorstvu* (Marko Acetto), *Asociacija Rhodothamno-Laricetum* (Zukrič 1973) *Willner & Zukrič 1999 v Julijskih Alpah* (Igor Dakskobler), *Gojenje gozdov v luči genetike* (M. Wraber 1950) – načela, razvoj, izvedba do 2005 (Marjana Pučko, Gregor Božič, Hojka Kraigher).

O jezikovni zgradbi

Založba Nova revija

V zbirki *Phainomena* je izšel prevod dela Wilhelma von Humboldta *O različnosti človeške jezikovne zgradbe*. Humboldt (1767–1835) je bil učenjak, jezikoslovec, prevajalec, diplomat in utemeljitelj Berlinske univerze. Spada med najvplivnejše osebnosti v nemški kulturni zgodovini. Leta 1820 je predstavil razpravo *O primerjalnem preučevanju jezikov* z ozirom na raz-

lična obdobja jezikovnega razvoja, leta 1836 pa še delo *O različnosti človeške jezikovne zgradbe in njenem vplivu na duhovni razvoj človeškega rodu*, ki velja za eno temeljnih jezikoslovnih del. V spremni besedi je dr. Dean Komel, urednik zbirke, zapisal, zakaj je Humboldt aktualen tudi danes: »Humboldtov jezikovni nazor vsekakor izstopa v svoji nameri, da bi segal k samemu bistvu jezika kot dejavnosti, ki ni delo človeka, marveč na človeka določujoče okolje sveta. V tem pogledu presega dobo, v kateri je nastal, in posega v naš čas, ki je neveden bistva jezika, čeprav se je znanje o jeziku izjemno razširilo.«

Vok

Založba Mladinska knjiga

Priprava hrane v voku je nadvse preprosta. Sestavine sesekljamo, zrežemo, zdrobimo, na hitro premešamo na vročem olju in že je pripravljen vokovski obed. Popoln obrok iz ene ponve, hitro na mizi in poleg vsega še hrustljiv, poln vitaminov in zdrav. Uživate s priljubljenimi specialitetami z Daljnega vzhoda. Indonezijski rezančni kari, indijska kokosova zelenjava, japonski zrnati tofu, tajske pekoče školjke ... Recepti so vedno preprosti, jed se nam vedno posreči in pričramo jo s sestavinami, ki jih povsod dobimo. Avtorica Tanja Dusy je priložila tudi vrsto nasvetov in namigov, če je jed zelo eksotična.

Ljubezni

Založba Mladinska knjiga

V zbirki *Kondor* so izšle *Ljubezni* Publija Ovidija Naza. Ovidijeve *Ljubezni* (25–15 pr. Kr.) so najbolj brana rimska zbirka ljubezenskih elegij, nekakšen »avtobiografski« ljubezenski roman v verzih. Mehkobni elegični verz sproži niz vznemirljivih, včasih komičnih, drugič tragikomičnih ljubezenskih dogodivščin lahkoživega mestnega boema: od prvega opoldanskega zmenka v napol zatemnjeni sobi do žalobnega slovesa od oboževane Korine, njene papige in ljubezenskih elegij. *Ljubezni* je prevedel in spremno besedo napisal Marko Marinčič.

Osimski pogajalski proces

V. M.

Arhivsko društvo Slovenije je v zbirki *Viri* izdalo dva zvezka z naslovom *Osimski pogajalski proces*, v katerih je Viljenka Škorjanec prikazala dolgotrajna pogajanja med Italijo in Jugoslavijo o zahodni slovenski meji.

predvideno fazo diplomatskih pogajanj in jo nadomestili z uradnim parafriranjem pogodbenih besedil avgusta v Beogradu. 10. novembra 1975 so podpisali sporazum v Osimu, s katerim je bilo dokončno rešeno mejno vprašanje med državama. Državi sta tokrat dosegli sporazum z dvostranskimi pogajanjmi, kar predstavlja bistveno razliko s pogajanjmi, ki so leta 1954 pripeljala do londonskega memoranduma o soglasju.

Objava dokumentov Objava doslej neznanega poteka pogajanj ter diplomatskih ozadij, ki so jih spremljala do podpisa sporazumov, je pomemben prispevek k boljšemu razumevanju meddržavnih odnosov v drugi polovici 20. stoletja. Italija bo tudi v prihodnje naša zelo pomembna sosedka, zato je treba dobro poznati njeno pogajalsko strategijo in taktiko. Osimski sporazumi so pomembni tudi v širšem kontekstu pa tudi danes, saj nimajo le zgodovinskega, temveč tudi aktualni pomen, kar sta obe strani priznali z nasledstvom sporazuma po osamosvojitvi Slovenije. Zato so tudi danes eden temeljnih dokumentov, na katerih so zgrajeni slovensko-italijanski odnosi. Večplastna analiza pogajalskega procesa potrjuje uporabnost ugotovitev za slovensko zunanjo politiko in njeno diplomacijo v dvostranskih odnosih z Italijo.

V monografiji je ob sedmih uvodnih znanstvenih študijah avtorice predstavljen sto in en izbrani dokument tajnega pogajalskega procesa. Izdaja je opremljena z ustreznim kazalom, s fotografijami in z zemljevidi, bibliografijo ter s potrebnimi pojasnili v opombah.

Obe številki *Virov* je izdalo Arhivsko društvo Slovenije, Arhiv Republike Slovenije pa je kot soizdajatelj in založnik omogočil njun izid. ■

V pričujočem delu so prvič predstavljeni in obravnavani tajni dokumenti meddržavnih pogajanj med Jugoslavijo in Italijo, ki so potekala tudi zunaj vednosti obeh zunanjih ministrstev držav in se novembra 1975 uspešno končala z osimskimi sporazumi (OS). Avtorica je v knjigi tematiko razdelila v dva dela. V prvem je povzela in priredila priloge doktorske disertacije in bralcu po poti beležk in intervjujev z glavnimi akterji pogajanj v letih 1974–1975 približala pogajalsko tematiko. Nato se srečamo z genezo pooblastil, s katerimi je določena vsebina pogajanj. Sledi fotografska kronologija, ki z izbranimi fotografijami dela na terenu, pogajanj na Strmolu, v Dubrovniku, parafriranj dokumentov v Strunjanu ter uradnem parafriranju v Beogradu dodatno osvetli potek pogajanj. Iz zemljevidov in skic je razvidna mejna problematika ter

vprašanje proste cone, z ustanovitvijo katere so na italijanski strani pogojevali dokončnost rešitve mejnega vprašanja.

V drugem delu z uvodnimi študijami ter izbranimi dokumenti sledimo diplomatskim pogajanjem do konca leta 1973, ki so se končala neuspešno. Vzporedno se začne tudi pot drugega pogajalskega kanala, ki je po enoletnem zastoju v maju 1974 oživel in le po tej poti zunaj institucionalnih okvirov so se odprle realne možnosti za nadaljevanje večkrat pretrganih pogajanj. Nato sledimo izmenjavi pooblastil julija 1974, ko so bile po končanih pripravah ustvarjene razmere za začetek pogajanj posebnih pooblaščenec na gradu Strmol, in na tej prelomni točki se konča obravnavana tematika prve knjige.

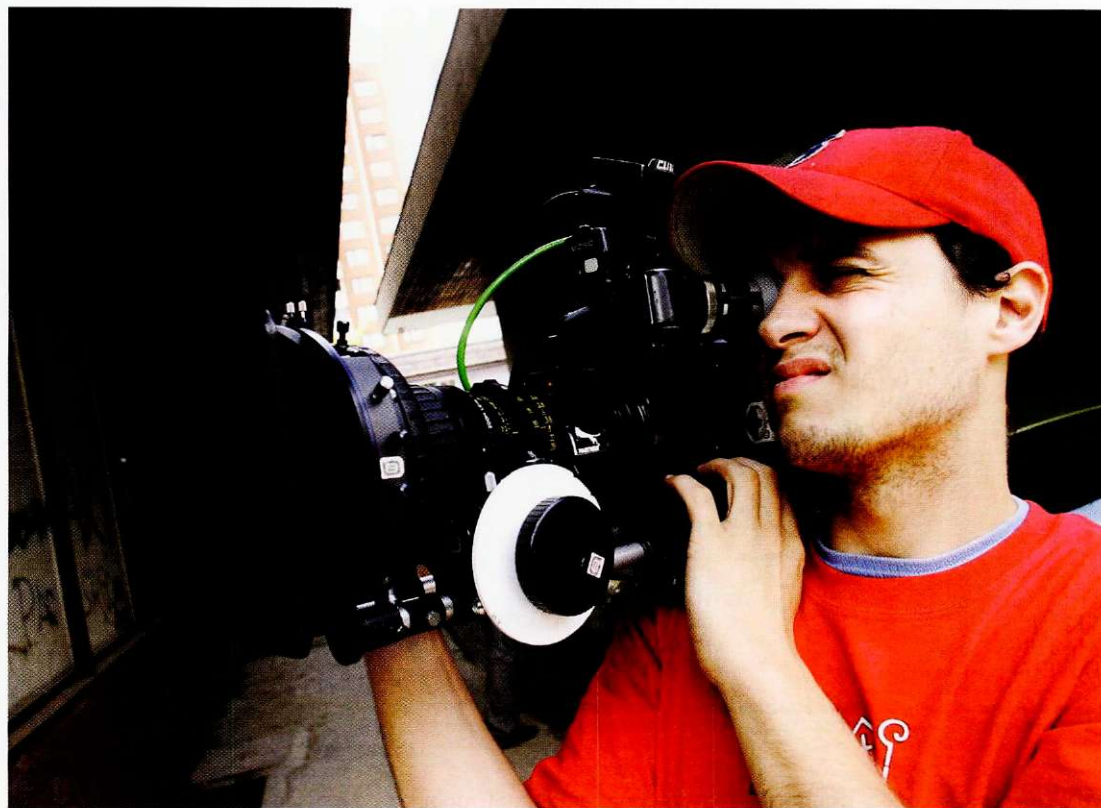
Pogajanja na Strmolu V drugi knjigi (*Viri* 24), ki predstavlja organsko celoto s prvo, so obrav-

navana pogajanja na Strmolu kot najpomembnejši del dogovorov, ki so se končala novembra 1974. Bistvo pogajanj je predstavljala pogajalska triada. Italijanska stran je pogojevala dokončnost mejnega sporazuma z ustanovitvijo industrijske cone, jugoslovanska stran je zahtevala varstvo slovenske manjšine v Italiji in dosegla dogovor o manjšinskem členu. Na italijanski strani so po končanih pogajanjih na Strmolu zahtevali še drugo fazo pogajanj marca 1975 v Dubrovniku, čeprav so sprva prosili le za formalni sestanek proceduralne narave med pooblaščenca. Jugoslovanska stran je morala privoliti v okleščeno vsebino manjšinskega členu. V korist Italije je sprejela tudi ozemeljski popravek na Sobotinu in s tem junija v Strunjanu omogočila parafriranje besedil sporazuma. V nadaljevanju so na italijanski predlog izpustili prej

Nagrada IYFEY Mitji Okornu

Lucija Horvat, foto: Jaka Vinček, osebni arhiv Martina Bricelja

Slovenski režiser Mitja Okorn je dobitnik nagrade IYFEY (Young Film Entrepreneur of the Year), ki jo podeljuje British Council. Okorn je nase prvič opozoril s celovečernim filmom v neodvisni produkciji *Tu pa tam*.

Režiser Mitja Okorn

Kot piše na Okornovi uradni spletni strani www.mitjaokorn.si je bil njegov celovečerni film *Tu pa Tam* (Here And There) 26. januarja 2005 premierno predvajan v Sloveniji in v Angliji na sunderlandskem filmskem festivalu. Ne samo da ga je film vpeljal kot enega najbolj vročih mladih režiserjev TU v Sloveniji in TAM v tujini, temveč se mu je z njim izpolnila ena največjih želja in je bil najboljšo darilo za njegov 24. rojstni dan. Celovečerec je bil narejen skoraj brez finančnih sredstev in ni bil podprt s strani slovenskega Filmskega sklada. Predvajan je bil na Ljubljanskem mednarodnem filmskem Festivalu (LIFFe) in Filmskem festivalu v Sunderlandu. Jeseni leta 2005 je prejel

„zlati rolo“, nagrado, ki jo podeljujejo kinodvorane za najbolj gledan slovenski celovečerni film v letu 2005. Mitja Okorn je rojen in živi v Kranju, že njegov kratki film „Be Flexible“ pa je dobil nagrado za najboljši kratki film na Filmskem festivalu Motovun na Hrvaškem in bil nominiran na Mednarodnem filmskem festivalu kratkih filmov SNIFF v Sloveniji.

Prizor iz filma *Tu pa tam*

Pot v London Nagrada IYFEY, ki jo je prejel kot najbolj podjeten mlad režiser v Sloveniji, ga bo oktobra popeljala v London, kjer bo spoznal britanski filmski svet in se udeležil londonskega filmskega festivala. Okorn bo v Londonu predaval o svojem delu in svojem pogledu na filmsko industrijo. Z nagrado IYFEY se je uvrstil tudi v krog finalistov iz devetih držav in bo svoje delo

Oblikovalec Martin Bricelj

ter vizijo razvoja domače filmske industrije predstavil strokovni žiriji, ki bo zmagovalcu podelila 7.500 funtov. Vsoto bo zmagovalec lahko porabil pri svojem prihodnjem projektu, ki je lahko delo v britanski filmski industriji, izobraževanje v Veliki Britaniji ali pa sodelovanje z britanskimi partnerji pri skupnem filmskem projektu. Nagrado IYFEY pri British Councilu letos podeljujejo prvič. V London bo jeseni odpotoval tudi medijski umetnik in grafični oblikovalec Martin Bricelj, ki je zmagal v kategoriji IYDEY (Young Design Entrepreneur of the Year). Kot dodajajo pri British Councilu, se bo tudi Bricelj v svoji kategoriji potegoval za nagrado 7.500 funtov. Zmagovalec si bo prislužil tudi razstavni prostor na sejmu 100%Design leta 2008.

Videospoti Kot je zapisano na Okornovi spletni strani, so mu velik uspeh atraktivnega prvenca in izkušnje z ustvarjanjem videospotov dale priložnost sodelovati z največjimi zvezdami v Sloveniji in tujini. Videospoti za Alyo, Sasha, Omarja, Dan D ter posebej za Tamoto in Jah Waggieja, ki niso predvajani samo v Sloveniji, ampak tudi na tujih glasbenih televizijah, še posebej na MTV, so mu pomagali k temu, da je ta čas eden najbolj iskanih nadarjenih mladih režiserjev. Leta 2004 so ga povabili tudi na Berlinale Talent Campus v Berlin. Zadnji dve leti se Mitja Okorn posveča ustvarjanju drugega celovečernega filma Član, ki temelji na resnični zgodbi »edinega preživelega kriminalca« iz generacije, ki je doživela in preživela vojno, tranzicijo in predvsem razpad Jugoslavije. Osrednji lik je Saša Dragaš, širšemu, tudi glasbenemu občinstvu bolj znan kot Sasha. **D**

Kolonija Križanke

V okviru Festivala Ljubljana 2007 je potekala jubilejna, 10. mednarodna likovna kolonija Križanke, ki jo je tudi tokrat vodil selektor Tomo Vran. Skozi leta je ta kolonija v slovensko prestolnico pripeljala že 32 pomembnih svetovnih umetnikov. Tokrat jih je do 19. julija v Križankah in na ljubljanskem gradu ustvarjalo osem, štirje domači in štirje iz tujine. Razstavo njihovih del so odprli v četrtek, 19. julija, popoldne v Palacijo na ljubljanskem gradu, na ogled pa bo do 1. septembra. Na koloniji so ustvarjali umetniki, ki živijo za svoje delo, pa čeprav so si med seboj različni tako generacijsko kot izrazno ali slogovno. Iz tujine so se je udeležili mlada ukrajinska slikarka Anna Petrova, ki je diplomirala na sanktpeterburški akademiji in se specializirala iz monumentalnega slikarstva, s svojimi deli in projekti pa je navzoča od New Yorka do Tajvana; Helga Laher Reuer iz Avstrije, katere umetniško in predavateljsko delo zajema tako slikarstvo kot ustvarja-

nje s tekstilom; Španec Manuel Chabrera, čigar dela so znana in po vsej verjetnosti predstavljena že po vsem svetu; italijanski umetnik, kurator na Italijanskem inštitutu za kulturo v Ljubljani Michele Drascek, ki ustvarja v pleksisteklu. Slovensko likovno

Likovna kolonija Križanke

umetnost so predstavljali Ljubljanka Vesna Čadež, ki se v slikarstvu ukvarja s predelavo podob iz narave, ustvarja pa tudi na področju videa, Mirko Rajnar iz Murske Sobote, Jože Kumer iz Dolenjskih Toplic in slikar mlajše generacije Tilen Žbena iz Kopra. L. H.

Pikastih osemnajst

Osrednja tema letošnje največje slovenske otroške prireditve Pikin festival je Pikastih osemnajst. Letošnji festival, katerega častna pokroviteljica je violinistka Anja Bukovec, je že 18. in bo potekal med 16. in 22. septembrom v Velenju, teden dni prej kot običajno. Festival je prerasel v največjo otroško prireditev v Sloveniji. Razvija se z voljo in idejami, s tisočimi ura-

mi vloženega dela v pripravo in izvedbo ter z nešteti domisljicami in rešitvami. V teh letih se je na njej zvrstilo več kot milijon obiskovalcev, zanje pa je skrbelo več kot 3.000 mentorjev, vzgojiteljev in Pik vodinic. Festival je v svoji zgodovini gostil več kot 10.000 nastopajočih na glasbenih, gledaliških in plesnih odrih, 100 razstav in več kot 1.500 ustvarjalnih delavnic. Pika bo letos na festivalu pripravila 100 ustvarjalnih delavnic, v okviru katerih bodo lahko obiskovalci obiskali Pikino knjižnico, menjalnico, poklepetali s policisti, si ogledali Pikin tabor. Tudi letos bodo v humanitarni akciji Novo sonce – Pika pomaga zbirali kovance. Prihodnje leto bodo tako omogočili čim večjemu številu otrok, okuženih z virusom HIV, teden dni počitnic v enem izmed slovenskih otroških klimatskih letovišč. L. H.

Festival Pika Nogavička

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 26. 7. 2007

18.00 Pred galerijo Škuc: Teater v galeriji: Kužek Postružek na obisku. Gledališka predstava za otroke. Izvajajo: Gledališče Ti in Jaz.

20.30 Pred galerijo Škuc: Koza-Riba (Bor Zakonjšek & Jana Beltran) – rok, džez, fusion. Nastopata: Bor Zakonjšek, Jana Beltran.

21.00 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije: Koncert opernih arij

21.30 Ljubljanski grad, Letni kino: Kratki stiki

PETEK, 27. 7. 2007

18.00 Pred galerijo Škuc: Teater v galeriji: Bici-kleta. Gledališka predstava za otroke. Nastopa: Brigita Leban.

20.30 Pred galerijo Škuc: Kristina Oberžan & Gregor Ftičar – džez

SOBOTA, 28. 7. 2007

30.30 Ladjica med Šušarskim mostom in Tromostovjem: Godalni kvartet Godalika – klasična glasba. **Solisti:** Jelena Ždrale, violina, viola, Matjaž Sekne, violina, viola, Klemen Bračko, violina, viola in Klemen Hvala, violončelo

21.30 Ljubljanski grad, Letni kino: Kraljica

PONEDELJEK, 30. 7. 2007

10.00 Trnovski pristan: Festival Plavajoče gledališče

21.00 Ljubljanski grad: Evropski godalni orkester. Evropski godalni orkester, ki je bil ustanovljen 2006, sestavljajo najboljši godalci iz uveljavljenih evropskih orkestrrov, vodi pa ga italijanski skladatelj in dirigent Pieralberto Cattaneo.

TOREK, 31. 7. 2007

10.00 Trnovski pristan: Festival Plavajoče gledališče

21.00 Mestna hiša: Duo marimb Simon Klavžar & Jože Bogolin – klasična glasba

21.00 Slovenska filharmonija: Sinfonietta Cracovia (Poljska) – klasična glasba. Sinfonietta Cracovia je eden najuglednejših komornih orkestrrov na Poljskem in v širšem evropskem prostoru. Nastopil bo pod taktirko enega največjih skladateljev 20. stoletja Krzysztofa Pendereckega, ki je v svojih delih učinkovito združil avantgardni in tradicionalni pristop h glasbi.

SREDA, 1. 8. 2007

17.00 Mestna hiša: Barvne gline – ustvarjalna delavnica

20.30 Slovenska filharmonija: Kitarski kvartet The Romeros (ZDA) – klasična glasba. Družinski kvartet kitar Romeros že več generacij velja za eno najboljših svetovnih kitarskih zasedb.

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Nenačrtovana ljubezen

Monika Maljevič

43-letni Luis živi lagodno in srečno življenje, dokler se njegova mama in štiri sestre ne odločijo, da ne bodo več skrbele zanj, in zahtevajo, da se poroči.

Premeteni Luis si izmisli načrt, po katerem najame zapeljivo Emmo, da bi igrala njegovo dekle in ga na koncu zapustila tik pred oltarjem, s čimer bi imel izgovor, da bi za vedno ostal samski. Kljub številnim zabavnim težavam se dogodki odvijajo po načrtu, toda Luis ni predvidel, da ljubezen včasih ubira nepredvidljivo pot.

V tej francoski romantični komediji sta seveda glavna junaka On in Ona. On je Luis, star 43 let, samski, ker to želi biti in uživa v tem, brez otrok, po poklicu pa je nos, kot se reče profesionalnim ustvarjalcem parfumov. Njegova ambicija je ostati samski. Kot pravi sam: »Uživam v samskem stanu, ženske so krasne, ampak v manjših odmerkih.« Ona je Emmanuelle, 28, samska, brez otrok, restavratorka pohištva. Njena ambicija je posvojiti otroka.

In v čem je težava? Luis ima ljubečo mamo (Bernadette Lafont) in pet ljubečih sestra, ki so se za-

Prête-moi ta main

Zvrst: komedija

Režija: Eric Lartigau

Scenarij: Alain Chabat, Philippe Mechelen, Laurent Tirard, Grégoire Vigneron in Laurent Zeitoun

Produkcija: Amandine Bilot, Alain Chabat

Igrajo: Alain Chabat, Charlotte Gainsbourg, Bernadette Lafont, Vladimir Yordanoff, Grégoire Oestermann, Véronique Barrault

Premiera: 26. 7. 2007

Distribucija: Fivia

sko, ki bo očarala njegove, zaročila se bosta, potem pa ga bo nesojena nevesta zapustila na poročni dan.

Ker bo zelo prizadet, se mu nobena ne bo več upala omenjati poroke. Po srečnem naključju spozna Emmanuelle, sestro svojega najboljšega prijatelja, ki je pravkar prispela v Pariz in išče službo. Vse kaže, da bi bila to obojestransko ugodna pogodba, a se tudi najboljši načrti zakrknjenih samcev lahko izjalovijo.

ka res očara vse Luisove sorodnice (tudi njegovih dvanajst nečakinj), z bodočo taščo izbirata poročno obleko, določijo datum poroke.

Ko socialna delavka izve, da se bo Emmanuelle poročila, ji tudi možnosti, da bo lahko posvojila brazilskega fantka Sandra, naglo poskočijo. Ko so že vsi svatje zbrani na magistratu, solznih oči od ganjenosti, njeno sporočilo udari kot strela z jasnega: žal se je premislila, ne bo se poročila. Mama

omedli od šoka, odpeljejo jo v bolnišnico, ubogega Luisa pa sestre napadejo, da je on kriv, da mu je nevesta ušla. Kaj bo zdaj plan B?

Luis se ne da zmeti: Emmanuelle prepriča, da – za dodatno plačilo seveda – postane tako odurna, da jo bodo njegove najdražje zasovražile in ga rotile, naj za božjo voljo zapusti to čarovnico. Načrt vžge, mama in sestre so ogorčene nad to podivjano ženščino. Vse bi bilo v najlepšem redu, če ne bi Luis in Emmanuelle ugotovila, da si morda le nista tako zoprna. **D**

rotile, da mu ne bodo več kuhale, prale, likale in ga vsestransko učkale. Poiskati si mora primerno ženo, sicer mu jo bodo one.

Luis se domisli, kako jim bo ustregel in hkrati ohranil svojo zlato svobodo: najel bo popolno žen-

Na začetku gre vse kot po maslu, no, skoraj vse. Emmanuelle je zelo trda pogajalka in izsili zajeten honorar. Tudi sindikalnim pravcam se ne namerava odpovedati: ne bo delala več kot osem ur zdržema in zahteva odmor za malico. Zaročen-

CD ČAROVNICA ČIRIMBARA

iz zbirke pravljic in pesmic za otroke

Torek, 31. julij
za 4,15 EUR ob nakupu Večera

V zbirki CD-jev z otroškimi pravljicami in pesmicami so še:

Bambi (19. 6.)✓, Žabja svatba (26. 6.)✓, Pepelka (3. 7.)✓, Sto kosmatih kakšna scena (10. 7.)✓, Boter Petelin (24. 7.)✓, Guliver (24. 7.)✓, Tri muce (7. 8.), Bedak Jurček (14. 8.), Martin Krpan (21. 8.).

DARILO ZA NAROČNIKE ZBIRKE: CD JURI MURI V AFRIKI

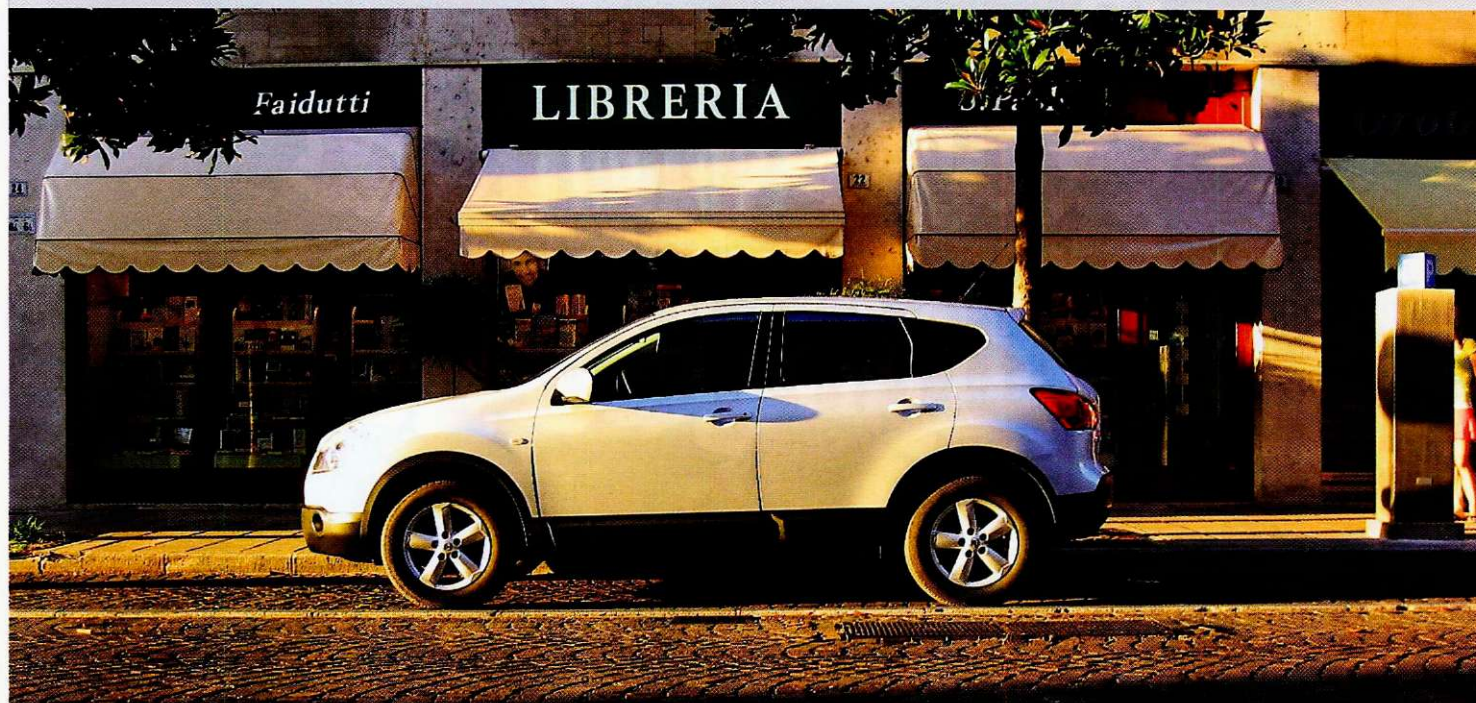
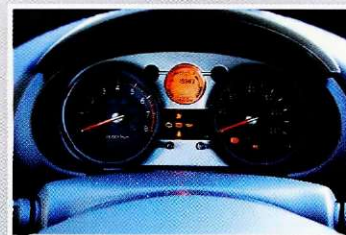
Naročniki Večera lahko naročite posamične CD-je ali celotno zbirko. Ob nakupu zbirke desetih CD-jev boste brezplačno prejeli CD Juri Muri v Afriki. Cena zbirke je 41,50 EUR. Naročila sprejemamo po telefonu 02/23 53 326, 02/23 53 322 ali 02/23 53 500, e-pošti knjiga@vecer.com, internetu www.vecer.com/trgovina ali po pošti na naslov ČZP Večer, 2504 Maribor. CD-je vam bo raznašalec prinesel na dom. Plačilo bo po položnicah za Večer. Zaloge so omejene.

VEČER

Zmes različnosti

Tekst in foto: Pavel Furlan, SAGA Institute

Nissan qashqai 1,6 16V tekna

Če lahko kateri izmed avtomobilskih znamk pripišemo pridih popolne drugačnosti, je prva izmed njih zagotovo Nissan. Zato, ker je veliko ljudem njihov koncept izdelovanja avtomobilov v vseh pogledih všeč. Morda zato, ker je krojenje pločevine pri njihovih vozilih precej samosvoje, a hkrati zelo privlačno. Morda zato, ker s predznim postavljanjem novih avtomobilskih razredov privabljajo v svoje hiše zainteresirane kupce.

Privlačen Zagotovo pa zaradi tega, ker izdelujejo dobre avtomobile. Eden izmed zares dobrih

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	NISSAN QASHQAI 1,6 16V
vrsta motorja	bencinski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1598
moč v kW (KM) pri vrt./min	84 (115) pri 6000
največji navor v Nm pri vrt./min	156 pri 4400
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4315 x 1873 x 1606
medosna razdalja v mm	2631
prtljajnik v litrih	352
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1390 (440)
največja hitrost v km/h	175
pospešek 0-100 km/h v s	12,0
poraba (po normah EU) v l/100 km	8,4/5,7/6,7
poraba na testu v l/100 km	9,5
cena vozila v EUR	19.400

je nissan qashqai, ki je posebna zmes nenavadnih sestavin iz različnih avtomobilskih segmentov. Sestav je pobran prav iz vseh avtomobilskih razredov. Podvozje si na primer deli s kombilimuzinskim Renaultovim novim meghanom, ki šele prihaja. Kroj pločevine posnema po hišnem SUV-bratu muranu. Notranjost pa se neprefinjeno spogleduje s tisto iz kupejevskega brata z oznako Z. Prav takšna kombinacija se zdi zelo zelo posrečena. In če se še zapeljete z njim ... Qashqai že na prvi pogled zapelje z obliko. Trendovsko oblikovana, skladna in agresivna, v slogu ta čas najbolje prodajanega razreda

SUV, čeprav pri Nissanu trdijo, da gre le za bolj uporabno kombi-muzino nižjega srednjega razreda. Zajeten, strmo odsekan nos sledi željam po masivi, gubi na pokrovu motorja pa daje občutek trdnosti. Robotost polnijo navzven napihnjene široke obrobe iz grobe plastike, ki obdajajo celoten spodnji rob avtomobila. Kot zaščita, a bolj kot šminka. Vse skupaj je, če je treba ali ne, postavljeno na velika 'terenska' kolesa povsem cestnega profila, ki polnijo zajetne blatnike. No, in še 5 centimetrov večja razdalja od tal vpliva na psiho kupcev tako dobro, da so ti avtomobili vnaprej razprodani.

Odlično počutje Če qashqai z vsemi do sedaj naštetimi dejstvi ne bi prepričal, pa bo gotovo, ko boste sedli vanj in se z njim zapejlali. Ja, že vstop v kabino je prijazen, saj je zaradi višje nasajene karoserije sedež na ravno pravšnji višini za najudobnejše posedanje; ne gor ne dol, le naravnost noter. Pri tem pa moramo opozoriti na dokaj ozke sedeže, ki so, čeprav ni videti, konkretno školkasti in odlični za trdno vpenjanje teles, pri tem pa še vedno precej udobni.

Moti edino premalo podpore kolenskega dela. Počutje, čeprav ne ob prvem stiku, je za volanom enkratno. Sploh med vožnjo. Tako kot pri vseh drugih nissanah je tudi pri qashqaiu voznost enkratna in po mojem mnenju zagotovo najboljša v tem razredu. Odlična odzivnost, natančnost vođenja, smerna stabilnost, dobro požiranje neravnin ter komunikativnost volanskega obroča z asfaltno oblogo pod kolesi postavljajo referenco med takšnimi vozili. Kljub motorizaciji ter mehanizaciji, ki je v testnem primeru osnovna; torej bencinski agregat z 1,6 litra gibne

prostornine in s 84 kilovati (115 KM) moči, ki se prenaša na petstopenjski ročni menjalnik in poganja le prednji kolesni par, je avtomobil pri malo konkretnem priganjanju motornih vrtljajev presneto živ. Glasen pa tudi. Že skoraj dirkaško. In za nekoga prav zaradi tega tudi moteč. Sploh ker je izolacija kabine prek armaturne plošče siromašna. Moteča pa bo tudi njegova poraba, saj je 9,5 litra na sto normalno prevoženih kilometrov le preveč, ob polni obremenitvi pa še naraste za volumen šestih velikih vrčkov piva. No, nekaj problemov ima qashqai z oprijemom vozišča prav zaradi prednjega pogona, saj se kolesa rada zavrtijo v prazno, ESP pa tu ni. Zato gre makadamske klance kar takoj odpisati.

Mestno uporaben Tako je veliko bolj uporaben v običajnem vrvežu. Prostornost kabine je zadovoljiva, uporabnost s povprečno velikim prtljažnikom ter več odlagalnimi mesti tudi, opremljenost pri paketu 'tekna' s serijskim dvokanalnim reguliranjem prezračevanja, povezavo bluetooth in drugimi varnostnimi dodatki dobra. Tako kot je dobro počutje v zračni kupejevski notranjosti z visokim sedenjem za monotono črno in klasično japonsko pospravljenost armaturne plošče in dobrim razgledom naprej. Ta skupek drugačnosti zna biti privlačen in uporaben za marsikoga, ki mu je SUV že preveč, običajen avtomobil pa premalo. Prikrte držnosti ima qashqai ravno dovolj, da si bo Nissan z njim pri prodaji odtrgal večji kos palačinke. Upravičeno. Z drugačnim, zelo dobim avtomobilom. S pravo zmesjo, ki mami kupce. **D**

Novici

GARMIN 200W Garmin je obogatil linijo z novima modeloma 'widescreen' nūvi 200W in nūvi 250W, ki sta izjemno kompaktna in lahka z diagonalno zaslonu 4,3" (10,9 cm). Izredno tanek navigator GPS je prav zato primeren za prenašanje, z lahkoto se prenaša iz avtomobila v avtomobil, nosite ga v žepu ali torbici in celo med sprehodom po mestu. V izjemno tankem ohišju ponuja vse možnosti vgrajenih avtomobilskih navigacij po dostopni ceni s preprostim uporabniškim menijem. Modela bosta na prodaj konec julija za 299 evrov (nūvi 200W) in 349 evrov (nūvi 250W). Nūvi 200W vsebuje prednaloženo kartografijo ene evropske regije, nūvi 250W pa popolno cestno kartografijo Zahodne in nekaj Vzhodne Evrope (32 držav). Obe različici vsebujeta avtomobilski vakuumski nosilec, 12V napajalni kabel, disk za na armaturo in navodila v slovenščini.

HYUNDAI i30 V Hyundaijevih prodajnih salonih je že na voljo novo vozilo C-segmenta i30. Kupci bodo lahko izbirali med štirimi paketi opreme (Life, Comfort, Style in Premium). Vozila bodo na voljo z dvema bencinskima agregatoma (1,4 in 1,6) in tremi dizelskimi motorji (1,6-litrski LP in HP ter 2,0). Vstopni model i30 bo serijsko opremljen z zavornim sistemom ABS z EBD, s šestimi zračnimi blazinami, aktivnimi vzglavniki, klimatsko napravo s hlajenim predalom, potovalnim računalnikom, električnim pomikom stekel, daljinskim osrednjim zaklepanjem z alarmom, servovolanom, radijem s CD in predvajalnikom MP3 s kontrolami na volanskem obroču. Zanj bo treba odšteti 12.990 evrov. Najcenejša dizelska različica je 2.000 evrov dražja.

**SREDNJA
POKLICNA IN
STROKOVNA
ŠOLA
BEŽIGRAD
LJUBLJANA**

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Vpisujemo v programe: **AVTOŠOLA JEŽICA**

SPSŠB, Na produ 2, Ljubljana; tel.: 01 537 13 88

- prometni tehnik (PTI), voznik, učitelj vožnje
- pridobitev voziškega dovoljenja: A, B, C, D, E kat.

Premagovanje stranskih učinkov

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Strokovnjaki z Onkološkega inštituta v Ljubljani so se odločili izdati novo knjižico **Napotki za premagovanje stranskih učinkov sistemskega zdravljenja raka za bolnike in njihove svojce**. Knjižica je pred kratkim ugledala luč sveta.

Vitaminska dopolnila lahko zmanjšajo učinek zdravl.

Knjižico je uredila Bojana Pajk, pri nastajanju poglavij so sodelovali zdravniki internisti onkologi, med recenzenti pa so prvič bili tudi bolniki sami. Rak je bolezen sodobnega časa in lahko pričakujemo, da ga bo čedalje več. Na srečo se hitro in učinkovito razvijajo metode zdravljenja pa tudi odkrivajo ga že tako zgodaj, da ima zdravljenje že zato boljšo prognozo. Raka zdravijo kirurško, z obsevanjem in z zdravili; slednji način zdravljenja se imenuje tudi sistemsko zdravljenje. Sistemsko zdravljenje poteka z različnimi vrstami zdravil: s hormonskimi oziroma biološkimi ali s tarčnimi zdravili ter s citostatiki, ki so kemoterapija. Zdravljenje raka na žalost pogosto spremljajo stranski učinki. Nekatere je mogoče uspešno

lajšati ali zdraviti že takoj, ko se pojavijo, druge pa je mogoče preprečiti. V novi knjižici Onkološkega inštituta so opisi vrst zdravljenja, predvsem pa so opisani najpogostejši neželeni učinki in načini njihovega zdravljenja. Ker je v knjižici veliko tujk, je v njej tudi slovar tujih strokovnih izrazov. Bolniki lahko knjižico dobijo na Onkološkem inštitutu, pri zdravniku specialistu in na Društvu onkoloških bolnikov.

Težko soočenje Soočenje z rakom, s tem, da se bo treba dolgočasno zdraviti in da ga bodo spremljale še bolečine ter drugi neprijetni stranski učinki zdravljenja, še vedno ni lahko. Bolnike pogosto zajame strah, zato je izjemnega pomena podpora in interes njihovih svojcev. Največ o

svoji bolezni bolniki lahko izvedo iz pogovorov z zdravniki. Knjižico je najbolje začeti prebirati po pogovoru z zdravnikom, potem ko bolnik že ve, kakšno bo njegovo zdravljenje. Na pozitivni izid zdravljenja raka veliko vpliva zupanje v zdravnike in izbrani način zdravljenja. Zdravljenje raka je že tako napredovalo, da je odprta možnost usmerjenega, posameznemu bolniku prilagojenega zdravljenja. Sistemsko zdravljenje raka temelji na poznavanju bioloških lastnosti vsakega malignega tumorja posebej, ustrezno zdravljenje pa se določi tudi glede na lokacijo rakavega obolenja. Glede na to, kako hitro se rakave celice razmnožujejo, nekateri raki potrebujejo takojšnje kombinirano zdravljenje, drugi samo kirurško, obsevalno ali sis-

temsko zdravljenje. Zelo redke vrste raka, kot je na primer rak prostate, pa so počasne in je dovolj le skrbno opazovanje. Zdravljenje se v takih primerih začne le, če se pojavijo znaki za večjo agresivnost tumorja.

Zdravljenje raka Verjetno najbolj znan način zdravljenja raka poleg kirurškega je kemoterapija ali zdravljenje s citostatiki. Ta zdravila delujejo tako, da ustavljajo rast celic, s tem da jih zastrupljajo ali okvarjajo. V organizmu se celice glede na različne organe delijo različno hitro in citostatiki najbolj delujejo na celice, ki se delijo najhitreje – to pa so rakave celice. Še vedno pa delujejo tudi na zdrave celice, kar povzroča številne neželene učinke pri zdravljenju. Uporablja se od 30 do 40 vrst citostatikov, vendar z njimi ne zdravijo vseh bolnikov z rakom. Učinkoviti so za zdravljenje malignih limfomov, raka mod, jajčnikov in debelega črevesa ter nekaterih pljučnih rakov, neučinkoviti pa pri kožnem, ledvičnem in raku trebušne slinavke. V nekaterih primerih pa ne zdravijo citostatiki, ker bolnik zaradi nefunkcionalnosti organov zdravljenja ne bi prenesel.

Redno delajte vaje za krepitev mišic.

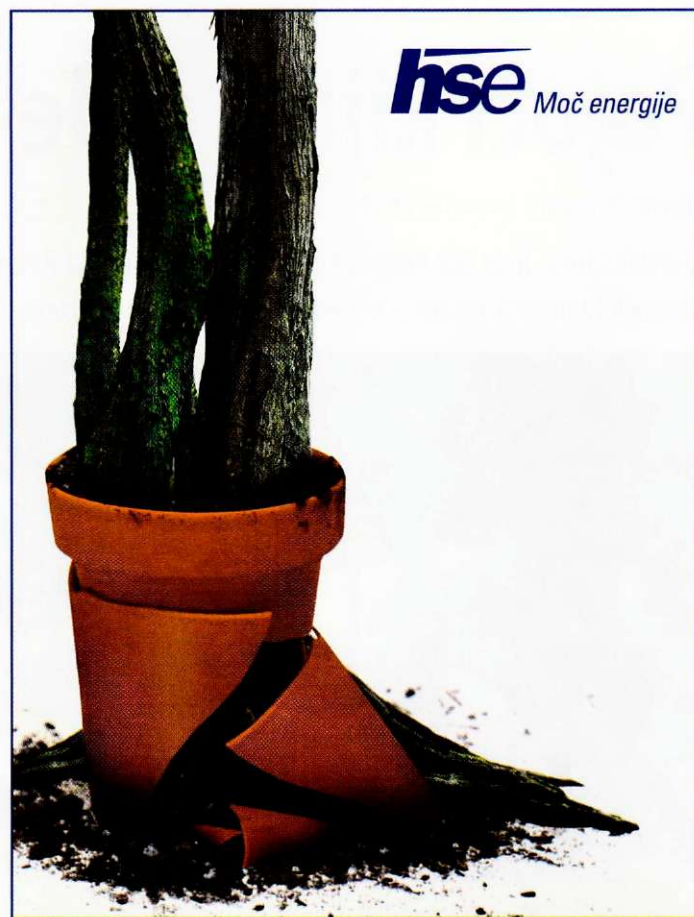
Ko greste med zdravljenjem na počitnice, vzemite s seboj dovolj zdravil.

Kemoterapijo uporabljajo kot dopolnilno zdravljenje po operaciji ali pri razsejani bolezni – pri raku z metastazami, saj pri tem samo zdravila dosežejo vse rakave celice. Neželeni učinki pri zdravljenju s citostatiki so izguba apetita, slabost, bruhanje, okvara sluznic in posledično sprememba okusa in vonja, neopornost na okužbe, izguba las, kronična utrujenost, depresija in drugi, ki so opisani v knjižici Onkološkega inštituta. Posamezni citostatiki imajo različne stranske učinke, poleg tega je treba vedeti, da se danes pogosto uporablja kombinirano zdravljenje s kemoterapijo in z biološkimi zdravili, zaradi česar pride do stranskih učinkov obeh vrst zdravljenja. Večina stranskih učinkov zdravljenja je danes blaga, saj so navadno predpisana še podporna zdravila, ki jih lajšajo.

Hormonsko zdravljenje Hormonsko zdravljenje raka temelji na znižanju ravni moških ali ženskih spolnih hormonov oziroma na zasedbi hormonskih receptorjev, na katere se vežejo spolni hormoni, kar zavre rast in zasevanje raka. Navzočnost hormonov lahko pospešuje rast in zasevanje raka na dojki ali na prostati. Samo izjemoma se s hormonsko terapijo zdravijo tudi druge vrste raka. Neželeni učinki nastanejo tudi pri tem načinu zdravljenja in so seveda posledica znižanja estrogenov pri ženskah in testosterona pri moških: vročinski oblivi, potenje in zmanjšana spolna sla. Nekatere ženske zaradi takšnega zdravljenja začasno ali dokončno izgubijo menstruacijo in imajo znake pre-

zgodnje mene: razdražljivost, depresijo, motnje koncentracije in povečanje telesne teže. Po dolgem zdravljenju s hormoni se lahko poveča tudi tveganje za osteoporozo. Zdravila za zdravljenje raka na prostati vsebujejo estrogene in lahko na primer povzročajo zadrževanje vode v telesu ter povečujejo tveganje za razvoj bolezni srca in ožilja. Nekatera zdravila proti raku prostate pri daljšem jemanju povzročajo trajne neželene učinke: motnje erekcije in zmanjšanje libida.

Biološka zdravila Gre za zdravila, ki spremenijo imunski odziv telesa, zavirajo razrast žilja. To so zaviralci angiogeneze ali tarčna zdravila. Neželeni učinki teh zdravil so zelo različni, lahko so takojšnji ali pa kasni. Pri zdravljenju z zaviralci angiogeneze lahko pride do žilnih zapletov, zvišanja krvnega tlaka, povečanja izločanja beljakovin s sečem in otekanja okončin. Zavirajo tudi celjenje ran. To zdravilo se lahko predpiše samo ljudem, ki niso utrpeli žilnih obolenj in imajo normalen krvni tlak. Najpogostejši stranski učinki pri zdravljenju z monoklonskimi protitelesi so alergijske reakcije: mrzlica, slabost, dušenje in srbeči izpuščaj. Navadno nastopijo med prvo infuzijo zdravila do nekaj ur po njej. Poleg ukrepov proti stranskim učinkom so v knjižici z napotki tudi odgovori na vprašanja glede pitja alkohola med zdravljenjem raka, kako je z uživanjem vitaminov in alternativnih zdravil ter s telesno aktivnostjo in počitnicami med zdravljenjem. **D**

hse Moč energije

Za energične meje ne obstajajo.

Električna energija povezuje svet. Z njo trgujemo daleč prek meja Slovenije. Z uresničevanjem naše razvojne strategije postajamo pomemben člen elektroenergetske oskrbe na področju Srednje in Jugovzhodne Evrope. Tak položaj nam omogoča dejavnejše sodelovanje pri oblikovanju tujih trgov z električno energijo in doseganje ustrežnejše strukture energetskih virov. S tem zmanjšujemo tveganje za uspeh poslovanja.

Pojoči kiji in trde žogice

Kristijan Stranščak, foto:arhiv ZBSS

Ameriška igra, ki je čez lužo del vsakdanjega življenja in v kateri igralci zaslužijo bajne vsote, je tudi v Sloveniji našla svoje mesto. Mladi si z njo že več kot 30 let krajšajo prosti čas.

Bistvo je dobro obvladovanje kija.

Mladi ali stari si s kiji, žogico in rokavico že več kot 30 let radi krajšajo prosti čas ter se v domačih ligah in z reprezentanco radi pomerijo z drugimi ekipami.

Zgodovina sega v Jugoslavijo

Zgodovina slovenskega baseballa in softballa je povezana z nekdanjo skupno državo Jugoslavijo. Začetek baseballa na tleh male deželice na sončni strani Alp sega v leto 1974, ko se je na Ježici v Ljubljani oblikovala prva ekipa, le dve leti za tem pa je bilo ustanovljeno še eno moštvo v prestolnici, Guncleje. Priljubljenost igre je iz leta v leto naraščala, kar je povzročilo, da sta se pionirjem baseballa v Sloveniji pridružili še dve ekipi. Ob slovesu od tedanjega predsednika Tita so na dan prijokali Zajčki, leto za njimi pa so se v igralске vode podali še člani ljubljanskega Golovca in Kranjskih lisjakov iz Škofje Loke.

Majhna Slovenija petim ekipam ni dopustila veliko manevrskega prostora, zato so ekipe začele igrati v italijanski ligi. To se je vsem akterjem obrestovalo, saj je bila to dobra podlaga za prihodnost.

Zviti Lisjaki in poskočni Zajčki

Slovenija ima v svoji 16-letni zgodovini le štiri moštva, ki so si priborila državno zvezdico.

Ob prvem pisanju zgodovine v samostojni Sloveniji so kot prvi lovoriko državnega prvaka

dvignili igralci Golovca, ki so naslov ubranili tudi naslednje leto. Največ jih je šlo do zdaj v roke Zajčkov, ki so bili med letoma 1994 in 1998 nepremagljivi. Poleg štirih zaporednih naslovov so v svojo bogato zbirko pokalov dodali še dva. Z odličnimi predstavami se lahko pohvalijo tudi Kranjski lisjaki, ki so nasledili Zajčke na prestolu, saj so bili najboljši med letoma 1999 in 2001. Štirime naloge državnih prvakov se imajo tudi Ježičani, vendar niso bili tako konstantni

in so naslove osvajali po "nepredpisnem" zaporedju.

Klubov kot gob po dežju

Sedanja situacija klubov baseballa je nekoliko bolj rožnata kot takrat, ko je bila igra še v povojih, čeprav je bilo leta 1988 v Sloveniji osem moštev. Zdaj Zveza za baseball in softball Slovenije šteje šest klubov. Lahko bi jih bilo tudi sedem, vendar se Zajčki, aktualni državni prvaki, zaradi pomanjkanja igralcev niso prijavi v ligo. Če je bil baseball v preteklosti skoncentriran na osrednjo Slovenijo, je zdaj drugače, saj ekipe domujejo tudi v Kopru, Novem mestu in Mariboru.

Kakovost iz leta v leto niha

Slovenska reprezentanca je dostojno zastopala državne barve. Leta 1994 se je na evropskem prvenstvu skupine B v Ljubljani prvič uvrstila v elitno skupino evropskega tekmovanja.

Slovenska izbrana vrsta je v skupini A nastopila v Harlemu na Nizozemskem, v Parizu in Bologni, na teh prvenstvih pa je vedno končala na zadnjem mestu in je bila zato ves čas na meji na med skupino A in B. Prihodnost je glede na čedalje večje število klubov in igralcev obetavna in velika želja je, da bi bila reprezentanca vsaj stalnica v skupini A, kdaj kasneje pa mogoče še več.

Prva slovenska ekipa iz leta 1974

Reprezentanca bi rada postala stalnica v skupini A.

Pitcher v elementu

Softball „zastrupil“ dekleta

Predstavnice nežnejšega spola so v Sloveniji prav tako našle svojo strast, in ker se niso zadovoljile le z gledanjem tekem, so se same podale na zelenico. Prvi ekipo v softballu, Ježica in Guncle, sta bili v Sloveniji ustanovljeni leta 1979, za uvod pa sta bili odigrani le dve tekmi.

Z leti je čedalje več deklet zadrželo v prstih, tako da je leta 1988 že potekalo republiško prvenstvo, nastopile pa so igralke Golovca, Zajčkov in Ježice. Tudi v samostojni Sloveniji so punce pridno tolkle in lovile žogice, na softballski sceni pa so se omenjenim igalkam pridružile še Ose iz ŠD Liga mladih (Ljubljana). Ženske ekipe so v vseh teh letih prihajale in odhajale, ta čas pa v državnem prvenstvu igrajo štirje klubi. Pred dvema letoma so v Novem mestu začele praskati Divje mačke, ki pa v letošnji sezoni ne nastopajo.

Softball

Nadomestile so jih novomeške Ose, ki se poleg Golovca, Ježice (obe Ljubljana) in Lisičk iz Škofje Loke potegujejo za državno zvezdico. Naslov iz lanske sezone branijo Golovčanke.

Pri softballu poznamo še eno disciplino, in sicer softball slowpitch. Posebnost te različice softballa je, da na igrišču lahko hkrati igra 5 punc in 5 fantov, to pa je edini ekipni šport, kjer lahko skupaj nastopajo moški in ženske. Med 23. in 26. avgustom 2006 je v Ljubljani potekalo evropsko prvenstvo v softballu slowpitchu mešanih ekip. Slovenija je zasedla 4. mesto, naslov prvakov pa so osvojili predstavniki Velike Britanije.

Kljub čedalje večjemu razvoju tega športa pa se vse skupaj odvijajo bolj počasi, saj je kot v vsakem drugem športu vse odvisno od zanimanja velikih pokroviteljev. To pa za zdaj ni tako, kot bi si organizacija baseballa in softballa v Evropi želela. Na roko jim ne gre niti dejstvo, da je Mednarodni olimpijski komite (MOK) na 118. zasedanju v Torinu odločil, da iz programa olimpijskih iger leta 2012, ki bodo v Londonu, črta softball in baseball. Zanimivo je, da sta to prva športa v 69 letih, ki sta izgubila olimpijski status. Zdaj si prizadevajo, da bi status dobila nazaj, a ker vemo, kako težka so pogajanja z MOK, jim lahko zaželimo vso srečo. ■

Poletno navijanje

Esad Babačić

Pred dnevi sem se sladko nasmejal nekaterim hrvaškim športnim forumom, na katerih se pojavljajo najbolj neusmiljeni kritiki svojih najljubših nogometnih klubov.

Tako sem lahko med drugim prebral, da jo je Dinamo dobro odnesel proti anonimnemu klubu iz Azerbajdžana. Najbolj všeč so mi forumovci s smislom za humor in zdravo distanco do snovi. Takšnim se vedno posreči kakšna takšna, kot je bila tista, da ni lahko igrati v Azerbajdžanu, še posebej če imaš tako slabe igralce. Moram priznati, da me je tovrsten cinizem od nekdaj navduševal, še posebej je bil primerno zasoljen. Seveda je nekaj drugega, ko jih začnejo zmerjati z vzdevki, kot so »lopate« in podobno, a tudi to je dokaj legitimen odraz počutja navijačev, ki živijo za barve svojega kluba. Ko govorimo o zagrebškem Dinamu, so takšne reakcije še toliko razumljivejše, saj je težko iz leta v leto poslušati obljube o evropskem Dinamu, ki bo že pokazal vsem in se končno vrnil na pota stare slave. Toda kaj ko so se ta pota že zdavnaj zarasla in na njih raste le še plevel, ki meče slabo luč na tradicijo najboljšega hrvaškega kluba. Navsezadnje gre za člana velike četverice, ki je dal nekaj nogometnih biserov in ima v svojih vitrinah tudi pokal Mednarodne nogometne zveze. Seveda je težava tudi v hrvaških medijih, ki se pred začetkom vsake sezone zelo ogrejejo za nov koncept in nehote dvignejo napetost do te mere, da se zdi vse skupaj kot tempirana bomba. Zaradi vsega tega so forumi pravcata alternativa in poživitev medijskega dogajanja na Hrvaškem. Prvi pogoj za takšen forumski razcvet je velika pripadnost hrvaških športnih navdušencev, ki vidijo v navijanju za svoje klube in reprezentanco veliko več od potrošniškega užitka. Njihov patriotizem je postal zaščitni znak, s katerim se postavljajo v Evropi in svetu, zaradi česar so neuspehi njihovih »sinov« še toliko bolj boleči. Tudi kadar je Dinamo na samem dnu, so navijači tisti, ki ne pustijo, da bi bila zastava njihovega kluba spuščena na polovico droga. Prav zaradi tradicije, ki je prepojena s krvjo, ne sme biti vdaje in to je tisti eliksir, ki drži klub tudi v največjih krizah pri življenju. Seveda je tu tudi politika, ki se zaveda, da gre za volilno telo, ki ne oprošča. Zato vedno poskrbi za nove in nove injekcije optimizma v takšni ali drugačni obliki. Za vsem skupaj stoji vsaj približen konsenz o tem, kaj so prioritete v hrvaškem športu. Nogomet v prestolnici je gotovo ena od njih in temu se ne da oporekati.

Nekdanji funkcionar na begu

Bogdan Sajovic, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Nekdanji državni sekretar na ministrstvu za gospodarstvo Boris Šuštar je bil v odsotnosti obsojen na šest let zapora. Pred izrekom kazni je namreč pobegnil v Kanado in tam zaprosil za azil.

Dve leti je trajalo, da je končno prišlo do prvostopenjske sodbe v primeru Šuštar.

Prišlo je do zgodovinskega dogodka. Prvič v samostojni Sloveniji je bil človek na visokem položaju obsojen (sodba še ni pravno močna) zaradi gospodarskega kriminala. Nekdanji sekretar na ministrstvu za gospodarstvo Boris Šuštar je bil pred dnevi obsojen na šest let zapora. Zgodba pa je zgodovinska še iz drugega razloga. Šuštar je namreč do sedaj edini nekdanji visoki uradnik v državi, ki je zaradi sodne grožnje pobegnil v tujino in tam zaprosil za azil.

Boris Šuštar je bil nekoč priznan strokovnjak, ki je predaval na ljubljanski ekonomski fakulteti. Zaradi njegovega strokovnega znanja in dobrih političnih zvez so ga konec devetdesetih let prejšnjega stoletja imenovali za držav-

nega sekretarja na ministrstvu za gospodarstvo. Bil je celo na tako dobrem glasu, da je obdržal mesto državnega sekretarja tudi med kratkotrajno Bajukovo vlado.

Aretacija v lokalu Potem pa je sledil šok. Šuštarja so nekega večera aretirali v ljubljanski gostilni Petrina zaradi suma izsiljevanja. Stvar je bila skoraj neverjetna, saj so ga celo vklenili in ga, potem ko ga je zaslišal preiskovalni sodnik, poslali v pripor.

Obtožnica mu je očitala, da je kot državni sekretar zlorabil svoja pooblastila in izsiljeval več podjetnikov. Skupaj z znančema Stanislavom Droljcem in Boštjanom Šobo naj bi bil sklenil interesno skupnost, ki je dodobra služila z državnim denarjem. Droljc in

Šoba, oba podjetnika, sta imela široko paleto znancev med podjetniki v Sloveniji. Droljc je imel mimogrede še nekaj političnih zvez, saj je bil svoj čas visok občinski uradnik v tedanji ljubljanski občini Vič-Rudnik. Igra pa je bila preprosta. Šuštar je bil po svoji funkciji na ministrstvu predsednik komisije, ki je iz državnega proračuna dodeljevala nepovratna sredstva podjetjem v težavah. Le-ta naj bi denar porabila za prestrukturiranje. A Šuštar si je stvar zamislil nekoliko drugače. Sredstva je podjetjem sicer dodelil, vendar je pri tem zahteval polovico kolača. Denar od svoje polovice pa je spet delil na pol z Droljcem in Šobo, ki sta mu napeljala stike s podjetniki.

Stvar je bila toliko lažja, ker je

imel ne le vsa pooblastila, ampak je užival tudi vse potrebno zaupanje. Na sojenju je nekdanja ministrica za gospodarstvo Tea Petrin dejala, da o Šuštarju kot strokovnjaku ni nikoli niti najmanj dvomila. Do aretacije seveda. Čeprav je tudi sama doktorica ekonomskih znanosti, ni nikoli spraševala, koliko denarja gre iz proračuna v te namene niti katero podjetje ga bo dobilo. Omenila je, da se ji zdi, da je bilo za pomoč podjetjem določenih nekaj čez sedemsto milijonov tedanjih tolarjev. Se pravi okoli tri milijone evrov. Šuštar je imel pri dodeljevanju sredstev popolnoma proste roke, je tedaj rekla ministrica, skupaj je spravil vso potrebno dokumentacijo, ona je na slepo podpisala. Zadeva je bila tako uradno požegnana in iz pro-

računa je pritekel dodeljeni denar. Zapletlo pa se je, ko eden od direktorjev, ki bi moral dobiti denar in ga potem seveda deliti, tega ni bil pripravljen storiti. Ker mu je Šuštar prek Droljca grozil, je obvestil policijo. Stekla je akcija, prišlo je do aretacij in preiskave.

Dve leti sojenja V letih, ki so sledila, so bili Šuštar, Droljc in Šoba že enkrat obsojeni, potem pa se je po pritožbah zadeva vrnila v prvotno stanje. Bila pa je tudi ustrezno razširjena. Pred sodnim senatom se je poleg omenjene trojice zvrstilo tudi več direktorjev, ki jih je obtožnica bremenila, da so sodelovali pri nepravilnostih z državnim denarjem. Tako so se na zatožni klopi znašli Jože Praznik, direktor

Boris Šuštar

Inter tob, d. d., iz Novega mesta in Boštjan Plaznik, direktor Iskre relejev iz Makol. Sledila sta Milan Roškarič iz Lenarta, direktor družbe Trgoprevoz, d. o. o., in Prevaljčan Iztok Vaukan, direktor Kal-ko-prema, d. o. o. Poleg njih pa še Aleksander Hatlak, direktor sevniškega Stillesa, in Robert Černe, direktor ljubljanske Vege International.

Sojenje, ki se je začelo pred dvema letoma, je imelo kup zapletov. Najprej je v neznano izginil Boštjan Šoba. Šele čez nekaj časa so odkrili, da se je pred roko pravice umaknil v Kanado. Slovenija ima s to državo diplomatske odnose, nima pa sporazuma za izročitve. Šoba je zato sodišče izločilo iz postopka in proti njemu poteka drug postopek. Nato so se začele mance s

Šuštar mora vrniti denar.

pričami. Sodišču oziroma tožilstvu je le s težavo uspelo spraviti v dvorano vse priče. Paleta izgovorov je bila široka. Končno tudi grožnje z bombami. Kot za čudež (čeprav se za sedaj tega ne da dokazati) se je večina lažnih bombnih alarmov, ki so v zadnjih mesecih vznemirjali ljubljansko sodišče, zgodila prav v dneh, ko so sodili Šuštarju in soobtoženim. Posledice so znane: izpraznitve sodišča, velikanska izguba časa in prestavljanje obravnav na druge dneve, ko je bil spet problem pripeljati priče pred sodni senat.

Po skoraj dveh letih natezanj pa se je sodišče odločilo, da je pridobilo dovolj dokazov in da je nastopil čas za izrek sodbe. A

glej ga, zlomka, izginil je glavni obtoženec Boris Šuštar. Tako kot njegov kolega Šoba je tudi nekdanji državni sekretar pobegnil v Kanado in tam zaprosil za azil. Sodišče je zaradi pobega izreklo sodbo v odsotnosti. Boris Šuštar je bil obsojen na šest let zapor. Plaćati bo moral dvanajst tisoč evrov povprečnine in vrtoglave stroške postopka. Poleg tega naj bi mu zasegli tudi okoli dvesto tisoč dolarjev, kolikor naj bi si jih bil protipravno prilastil s svojimi grehi. Njegov glavni pomočnik Stanislav Droljc bo moral, ko bo sodba postala pravnomočna, za leto in pol za rešetke, štirje direktorji pa so bili obsojeni na pogojne kazni. Boštjan Plaznik in Iztok Vaukan vsak na leto in pol zapor, Milan Roškarič na leto dni in Jože Praznik na deset mesecev zapor, ki pa jim ga ne bo treba odslužiti za rešetkami, če v roku treh let ne bodo storili novega kaznivenga dejanja. Za Aleksandra Hatlaka in Roberta Černeta sodišče ni našlo dovolj dokazov za morebitno krivdo, zato je oba oprostilo. **D**

Polepšajte si dan s svežimi testeninami!

Grande sveže testenine so prava izbira za zaključek poletnega dne. **Kapeleti z zelenjavo, Fagotini z dimljenim sirom in Lunete z gobami** so odlične testenine iz najboljših sestavin, ki potešijo najbolj zahtevne sladokusce. Tudi vas bodo. Dober tek!

NOVI OKUSI! NOVA PODOBA!

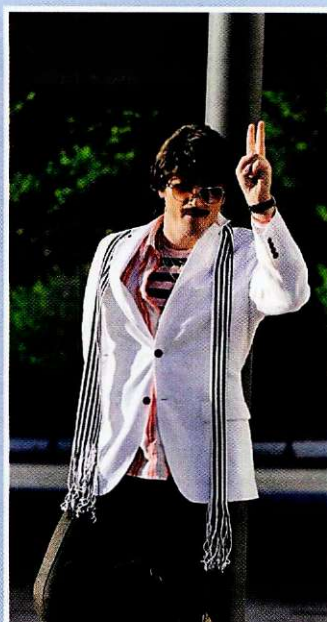
GRANDE

Ko še Italijani obmolknejo.

www.zito.si

Najbolj iskana na internetu

Iskan in zaželen

Najbolj iskani

Največji slovenski spletni brskalnik Najdi.si je objavil podatke o najbolj iskanih osebah v prvi polovici leta 2007. Po njihovih podatkih je v rubriki najbolj iskani glasbeniki in glasbene skupine na prvem mestu zasluženo Saša Lendero, ki zaseda tudi 2. mesto v rubriki najbolj iskane Slovenke. Priljubljena pevkica si je mesto najbolj priljubljene glasbenice zaslužila zaradi zadnjega nadvse uspešnega albuma *Ne grem na kolena*, katerega prodaja se že bliža zavidljivim 15.000 izvodom, in kajpak zaradi svoje ljubkosti. Med najbolj iskanimi glasbeniki in skupinami je tudi Lepi Dasa, ki v rubriki najbolj iskani Slovenci zaseda odlično 2. mesto, takoj za Jonasom Žnidaršičem. Lepi Dasa je na to izjemno ponosen. Ob tej priložnosti je izjavil: »Priznati moram, da me je podatek presenetil. Saj vem, da me mnoge 'iščejo', vendar sem jaz bolj seznanjen z iskanjem

prek telefona ali v živo. Pogosto se namreč zgodi, da pred vrati mojega doma postopa kakšna lepotička, ki me je iskala in tudi našla ... Seveda sem ponosen, da me iščejo tudi prek spleta. Prav zato obljubljam, da bom za vse ljubitelje interneta odslej bolj poskrbel. V teh dneh bo zaživela moja nova spletna stran www.lepidasa.si, na kateri bom imel tudi svoj blog. No, še računalnik si moram omisliti, pa bo!« Za konec naj dodamo, da so se med 10 najbolj iskanimi glasbeniki in glasbenimi skupinami znašli še: Žana, Atomik Harmonik, Siddharta, Turbo Angels, Rebeka Dremelj, Jan Plestenjak in Alya.

Hollywood v Bovcu

V Posočju, natančneje v Bovcu, se je končalo dvotedensko snemanje Disneyjevega filma *Princ Kaspijan*, ki temelji na otroški fantazijski zgodbi izpod peresa C. S. Lewisa. Dogodek je za Bovec ogromna publiciteta, saj je za snemanje filma veljalo izredno zanimanje. Tako so se obiski na internetni strani občine Bovec, čeprav v Bovcu samem skoraj ni bilo zaznati, da bi se tam dogajalo kaj posebnega, v zadnjem času precej povečali, kraj se je kot kraj snemanja filma pojavil na številnih internetnih forumih filmskih navdušencev in filmskih novičkah. Disneyjeva ekipa je v Sloveniji

posnela za le konec filma, večino filma pa so že prej posneli na Novi Zelandiji. Najbolj spektakularen je bil nedvomno množičen beg 300 vojakov in 30 konjenikov čez most ter njegovo končno uničenje v hollywoodskem slogu. Most, ki ga je s pomočjo lokalnih tesarjev, ki še obvladajo tovrstno tehniko, zgradilo Primorje iz Ajdovščine, naj bi bil sicer replika mostov, ki so jih gradili Julij Cezar in njegovi legionarji v času galskih vojn.

Vila v Bohinju

Britanska manekenka in nekdanja zakonska partnerica Paula McCartneyja Heather Mills je za okroglih 610.000 evrov kupila Vilo Pršivec, nekdanji protokolarni objekt pri Bohinjskem jezeru. Vlada je leta 1952 zgrajeno vilo v idiličnem okolju Triglavskega narodnega parka prodala, ker naj ne bi bila več primerna niti za sindikalni turizem niti za protokolarne

Se bo preselila v Slovenijo?

namene. Generalni sekretar vlade Božo Predalič je dejal, da so z izkupičkom zelo zadovoljni, saj je kar 60.000 evrov večji od izklicne cene. Poleg slavne Millsove se je za nakup vile potegoval velenjski Vegrad, ki pa je bil zanjo pripravljen odšteti le 570.000 evrov. V Slovenijo prihaja čedalje več tujcev. Po vstopu naše države v

Evropsko unijo so ti pri nas kupili že 2.157 nepremičnin. Na prvem mestu so državljani Velike Britanije, ki so doslej kupili 880 nepremičnin, sledijo pa jim Italijani, Avstrijci in Nemci.

Biološka ura glasno tiktaka

37-letna Naomi Campbell še vedno išče svojega sanjskega moškega, vendar je kljub temu prepričana, da si želi postati mati. Črna gazela, ki še vedno zbujajo veliko občudovanja na modnih stezah, je za modno revijo *Amica* dejala, da "je ženska šele tedaj prava ženska, ko doživi porod". Priznala je, da išče

kreativnega, uspešnega in razumevajočega moškega in da bi se rada poročila najkasneje do 40. leta. Išče nekoga, ki bi se znal spoprijeti z njenimi grehi in njeno službo. Manekenka je imela v preteklosti veliko težav z mamilami, marca letos pa se je znašla celo pred sodiščem zaradi grdega ravnanja s hišno pomočnico.

Išče očeta za svojega otroka.

Pozdravljena, Amerikal!

Ne moremo mimo tega, da ne bi napisali nekaj besed o eni večjih senzacij na rumenih straneh. Ljubljenčka rumenega tiska David in Victoria Beckham sta se namreč končno preselila v Novi svet. Svoje korake glede selitve v ZDA sta skrbno načrtovala, zato sta med drugim dejanje začinila s pomenljivim fotografiranjem. Slavni angleški par je zelo razgaljen poziral za naslovnico revije W. Poleg tega se je spet dejavna Victoria že dogovorila za gostovanje v najmanj dveh pogovornih oddajah, sodelovala je na podelitvi nagrad MTV, postala ženska leta revije Glamour Magazine, svet pa so obkrožile tudi številne fotografije iz prestižnih restavracij, trgovin in zabav. Posh Spice je dejala, da je zelo vznemirjena zaradi selitve v Los Angeles, vprašanje pa je, ali so tudi sosede tako navdušeni nad prihodom še ene zvezdniške družine. Družina se je preselila, ker je nogometni zvezdnik David Beckham podpisal pogodbo z losangeleškim nogometnim klubom Galaxy. Pa Amerika resnično pozna Victorio? Čez lužo naj bi bila nekdanja spajsica še dokaj neznana. Večina Ameri-

čanov je sicer že videla njene fotografije, vendar pa je niso še nikoli slišali govoriti. Melanie Bromley, ena izmed urednic US Weekly Magazine, je dejala: »V Ameriko prihaja kot superzvezda z velikim pompom, Američane pa zanima, zakaj je tako. Za nas je to dobrodošla novica, saj bomo tako dobili še eno zvezdnico, o kateri bomo lahko pisali, vendar pa jo bo moralo ameriško občinstvo bolje spoznati.« Gary Morgan iz losangeleške fotografske agencije Splash je dejal, naj bi se Victoria preselila čez lužo, da bo stala ob strani svojemu možu. »V resnici je njen namen samopromocija. Victoria hoče osvojiti Ameriko in tako postati svetovno prepoznavna,« dodaja. Kakor koli, mi jima želimo prijetno bivanje in veliko pozornosti, ki jo tako iščeta.

Minuli konec sta Beckhama poletela čez lužo.

NAJBOLJŠI GLASBENI
MIKS
ZA VSO SLOVENIJO

*Dajte radio
na glas ob 7:07*

102.4, 103.7
RADIO CENTER

RADIO CENTER
 Najboljši glasbeni miks za vso Slovenijo

WWW.RADIOCENTER.SI

Vera in strpnost

Magični gledalec

Oddaja Jasno in glasno na nacionalki o veri in strpnosti je pokazala, da si mladi želijo več izvedeti o verstvih in tako zmanjšati nestrpnost v zvezi z njimi.

Pred dnevi smo lahko zvečer na nacionalki spremljali kontaktno oddajo Jasno in glasno. Tema večera je bila vera in strpnost. Vsekakor zelo aktualna tema, saj je dandanašnji strpnosti vse manj, tako med različnimi verami kot med verniki in neverniki.

Gostje oddaje so bili gimnazijci 1. gimnazije v Celju. V bistvu so bili vsi enotnega prepričanja, da bi morali biti strpnosti veliko več, kot je sedaj. Kot prvi pogoj za povečanje strpnosti so omenili, da bi morali biti v šoli veliko bolje poučeni o verstvih nasploh. Načelno so se sicer izrekli proti klasičnemu verouku, a vendar so pokazali veliko željo po dodatnem znanju s področja religij. Menili so, da bi bilo vsekakor koristno, če bi se lahko kot gostje udeležili verskih obredov. To bi jim še bolj pomagalo pri razumevanju religije in s tem bi bil seveda dosežen tudi glavni cilj – zmanjšanje ali odprava nestrpnosti.

Pravzaprav so fantje in dekleta pokazali kar veliko stopnjo znanja, kar pomeni bodisi dobro temeljno izobrazbo, bodisi to, da so se na gostovanje v oddaji dobro pripravili. Bila je namreč velika razlika med njihovim znanjem in znanjem njihovih vrstnikov, ki so jih avtorji oddaje intervjuvali na ljubljanskih ulicah. Slednji namreč večinoma niso imeli pojma niti o temeljnih razlikah med katoliško in protestantsko vero.

V oddaji so se seveda križala mnenja, kajti del sodelujočih je bil neverujočih, bilo pa je tudi nekaj res vernih.

Voditelja sta izvrstno opravila svojo nalogo in sta živahno spodbujala svoje goste k izražanju mnenj. Tako so se večinoma strinjali, da lahko vsak človek obiskuje verske obrede, če ga to veseli. Prav tako ima pravico nositi

verske simbole, če je to njegova želja. Nihče ga zaradi tega nima pravice zasmehovati ali zaničevati, so menili mladci. Poskušali so tudi razložiti nestrpnosti med verami skozi zgodovinske dogodke, pri tem pa so se opirali v glavnem na protikatoliške polresnice. A njihova vnema pri sodelovanju v oddaji je bila vseeno občudovanja vredna. Voditeljema je pri vodenju oddaje pomagal frančiškanski pater Miran Čepič, ki je, čeprav tudi sam gost, pomagal spodbujati debato, odgovoril pa je tudi na marsikatero vprašanje, ki se je porodilo med oddajo.

Glede na to, da je bila oddaja tudi kontaktna, so se oglasili trije gledalci. Žal se je pri dveh glede na napadalnost njunih vprašanj začutilo, da je njuna strpnost na bolj nizki ravni. Po glasu obeh omenjenih gledalcev, moškega in ženske, se je čutilo, da sta malce starejša od mladine, ki je sedela v televizijskem studiu. Morda bi se lahko glede strpnosti zgledovala po omenjenih najstnikih ne glede na to, da sta neverujoča oziroma Cerkev in vernikom nasprotna. Voditelja sta spretno preprečila, da bi oddaja prešla v navijaštvo za to ali ono stran. **D**

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Vedno morate biti glavni, in to vam kdaj pa kdaj pošteno škoduje. Potrudite se, premislite in kdaj prepustite prednost še komu drugemu, boste videli, da boste vsem naredili veselje. Poletje je toplo, uživajte ga brez zadržkov.

Bik
21.4.-21.5.

Dobro, da imate trden značaj, sicer ne bi zdržali vsega, kar se vam dogaja. Nekateri ljudje vam bodo v veliko pomoč in vse, česar se boste lotili te dni, se vam bo posrečilo. Bodite zelo dobre volje in si ne dajte pokvariti razpoloženja.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Če boste ta teden na dopustu, vam bo zelo lepo in zanimivo. Uživali boste zlasti tisti, ki imate otroke. Ti bodo v teh dneh nenavadno potrpežljivi in pridni. Dvojčki, ki se boste mučili s službo, boste ves teden imeli veliko obveznosti.

Rak
22.6.-21.7.

Rake bo zanimal samo lastni interes in tudi prav bo tako, saj namesto vas ne bo nihče poskrbel za vas. Budno spremljajte dogajanje okoli sebe in se ne dajte motiti zaradi malenkosti. Nikakor ne popuščajte zaradi nepomembnih stvari.

Lev
22.7.-21.8.

Dela boste imeli čez glavo, saj vas bodo opravi zasipali z vseh strani. Jezili se boste na sorodnike, zadeve pa se bodo obrnile v vaš prid. Ker se boste veselili življenja, boste dvignili razpoloženje še marsikomu, ki bo poleg vas.

Devica
22.8.-21.9.

Nekoliko se boste dolgočasil, vendar je priporočljivo, da se ne zaposlite preveč, saj vas utegne presenetiti kakšen nepričakovan sprehod. Spoznali boste nekaj zanimivih ljudi. Nikakor se ne pustite motiti v načrtih.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Tehtnice boste spet tehtale in premišljevale o stvareh, ki bi jih lahko brez težav pustile pri miru. Rojene v prvi dekadi se boste na žive in mrtve sprle s svojimi nadrejenimi, če vam bodo preveč nasprotovali. Potrudite se boste za spravo.

Škorpion
23.10.-21.11.

Imeli boste nekoliko preveč časa zase, zato boste postali sitni do ljudi, ki niso absolutno nič krivi za vaš položaj. Situacija bo lahko precej zoprna, če se ne boste zadržali in obrzali svojega razpoloženja. Popravilo se bo, če boste tihi.

Strelec
22.11.-20.12.

Vsakdo ima kdaj slab dan in vsak takšen dan tudi mine. Prišli boste k sebi in si uredili življenje, kot je treba, in tako, kot ste si vedno želeli. Bodite brez skrbi, tudi za vašo drobna veselja vam bo ostalo dovolj časa in sredstev.

Kozorog
21.12.-19.1.

Starejši kozorogi boste delali obračun za nazaj in z grozo ugotavljali, da vaši postopki nikakor niso bili vsi pravilni. Toda za obžalovanje lastne neobjektivnosti zdaj ni več časa. Požreli boste morali, kar ste si zakuhali.

Vodnar
20.1.-18.2.

Še dobro, da imate na razpolago toliko dopusta. Delo vam bo napredovalo po pričakovanjih in s svojim uspehom boste nadvse zadovoljni. Odprite se dobronamernim nasvetom, ki vam bodo koristili v zasebnem življenju.

Ribi
19.2.-20.3.

Po določenem času se vedno ves med polže. Tako se bo pri svežih parih zgodilo, da se boste prvič močno sprli in razjezili drug na drugega. Bodite pripravljeni na kričanje pa tudi na pogovor, ki bo zelo konstruktiven.

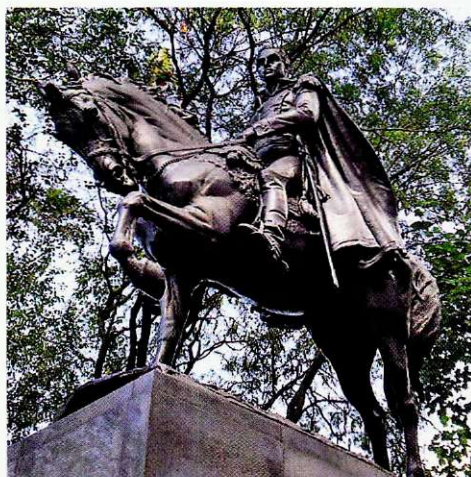
VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- **23.7.1799** so v Angliji zagrozili s smrtno kaznijo za vsako razbijanje strojev.
- **23.7.1811** je Valentin Vodnik poslal francoskemu guvernerju Ilirskih provinc posebno spomenico, v kateri je poudaril, da se »jezik Ilircev deli na srbsko in slovensko narečje«.
- **24.7.1897** se je rodila ameriška letalka Amelia Earhart, prva ženska, ki je sama preletela Atlantski ocean.
- **24.7.1991** je predsedstvo Jugoslavije sprejelo odlok o odpustitvi slovenskih vojakov iz JLA.
- **25.7.1934** je bil v neuspešnem poskusu nacističnega državnega udara v Avstriji ubit kancler Engelbert Dollfuss.
- **25.7.1946** so na atolu Bikini v Pacifiku Američani izvedli prvi jedrski poskus.
- **25.7.1990** je vodstvo milice slovenskega sekretariata za notranje zadeve izdalo zamisel več različic vojaškega posega JLA v Sloveniji.
- **26.7.1856** se je rodil irski književnik George Bernard Shaw. Ko je razlagal soprogi, da moški bolje presoja od ženske, mu je odgovorila: »Seveda. Konec koncev si ti izbral mene, jaz pa tebe.«
- **26.7.1920** je bila uradno uveljavljena trianonska mirovna pogodba, s katero je bilo Prekmurje priključeno Kraljevini SHS.
- **26.7.1945** so bile v Veliki Britaniji volitve, na katerih je bil poražen Winston Churchill, simbol britanske neupogljivosti in poguma.
- **27.7.1929** so v New Yorku prikazali prvo barvno televizijsko oddajo.
- **27.7.1956** je egiptovski predsednik Gamal Abdel Naser razglasil: »V imenu egiptovskega naroda podpržavljam Sueški prekop.«
- **27.7.1988** je vojaško sodišče v Ljubljani obsodilo Ivana Borštnerja na štiri leta, Janeza Janšo in Francija Zavrla na poldrugo leto ter Davida Tasiča na pet mesecev zapora.
- **28.7.1858** je bil prstni odtis oziroma odtis celotne dlani prvič uporabljen kot sredstvo identifikacije.
- **28.7.1947** se je v Ljubljani začel Nagodevov proces. Med 15 obsojenimi so prevladovali izobraženci in predvojni politiki, ki so bili s stališča oblasti potencialni opozicijski voditelji.
- **29.7.1944** je Edvard Kardelj v pismu slovenskemu partijskemu vodstvu pojasnil, da je bil sporazum med Titom in Šubašićem sklenjen izključno iz zunanjepolitičnih razlogov in da ne predvideva nikakršnih sprememb na notranjepolitičnem prizorišču.
- **29.7.1958** je ameriški kongres sprejel zakon o veselju, ki pomeni rojstvo Nase.

POGLED NAZAJ (OD 23. 7. DO 30. 7.)

Simon Bolivar

Južnoameriški revolucionar in voditelj Simon Bolivar se je rodil **24. julija 1783**. Po njem so imenovali državo Bolivijo. Prisegel je, da bo osvobodil ameriške dežele, ki so bile pod špansko oblastjo. Od leta 1812 je sodeloval v raznih vstajah. Z zmago pri Boyaci se je Kolumbija otresla španske oblasti, dve leti kasneje, junija 1821, pa je v bitki pri Carabobu premagal španske rojaliste in zagotovil neodvisnost Venezuele. Potem je vkorakal v Ekvador in pregnal Špance. Sešel se je z drugim bojevnikom za neodvisnost Josejem de San Martinom, ki je prepustil Bolivarju, da

je pregnal Špance še iz zadnje kolonije, Peruja. Ko je Bolivar zagotovil neodvisnost Južni Ameriki, je sprejel položaj predsednika konfederacije Velike Kolumbije, v katero so bili vključeni Venezuela, Kolumbija, Ekvador in Panama. Ker ni mogel preprečiti njenega razpada, je aprila 1830 odstopil.

Izgredi ob konkordatu

Jugoslovanska Stojadinovičeva vlada je **23. julija 1937** predložila skupščini v potrditev konkordat s Katoliško cerkvijo, ki so ga podpisali že dve leti prej, 25. julija 1935. Ob zasedanju skupščine je prišlo v Beogradu pred parlamentom do demonstracij, pretefov in spopadov s policijo. Vodstvo Pravoslavne cerkve je zagrozilo z izobčenjem poslancev, ki bi glasovali za sprejetje konkordata. Konkordat je bil vseeno sprejet, vendar ni bil nikoli predložen v potrditev senatu, iz Pravoslavne cerkve pa so izključili nekaj poslancev in obrambnega ministra. S konkordatom naj bi bilo med drugim rešeno vprašanje verouka v šoli, izboljšali naj bi se

odnosi med Katoliško cerkvijo in centralno vlado, uredilo vprašanje financiranja Katoliške cerkve. V Srbiji so konkordatu očitali, da privilegira Katoliško cerkev, posebno pa jih je motilo določilo o pravici, da lahko ustanovi novo škofijo v Srbiji. Moteče je bilo tudi to, ker je določal narodnim manjšinam pravico do rabe maternega jezika v bogoslužju.

Gospodarska reforma

Številne gospodarske reforme v socialistični Jugoslaviji predstavljajo danes zabavno branje. Tako je bilo tudi **24. julija 1965**, ko je jugoslovanska skupščina sprejela novo gospodarsko reformo, katere osrednja osebnost je bil podpredsednik ZIS Boris Kraigher.

Med temeljne gospodarsko-politične cilje so uvrstili vključevanje na svetovne trge, konvertibilni dinar, realnejše gospodarsko napredovanje ter večje pristojnosti republik, bank in podjetij. Od julija do septembra 1965 je zvezna skupščina sprejela 29 zakonskih predpisov, ki so bili pravna podlaga za izvedbo gospodarske reforme. Največ pozornosti je bilo namenjene predpisom, ki so se nanašali na denarno reformo. Znižana je bila vrednost dinarja, in sicer v razmerju 1:100 in s tem uveden tudi »novi dinar«.

Že februarja 1966 je po Jugoslaviji začela krožiti šala, da se je reforma zaradi mraza in različnih zamrzitev že skrčila za prvi dve črki, torej na »formo« – obliko. Ukrepi in posegi, kot so bili devalvacija dinarja, omejitev proračunske porabe, zmanjšanje davčnih obveznosti države, administrativno zvišanje cen in njihova prilagoditev zunanjim cenam, so bili večidel politične narave. Konec leta 1967 se je v državi že začelo krepiti mnenje, da je treba reformo končati. Reformna načela so bila tudi uradno opuščena leta 1971.

Nov terminal je odprt, letališče čakajo že nove investicije

Aerodrom Ljubljana

Na Letališču Jožeta Pučnika Ljubljana so 9. julija odprli 1. fazo novega potniškega terminala. Pogodbo o graditvi sta Aerodrom Ljubljana, d. d., ki upravlja z letališčem, in izvajalec gradbenih del SCT, d. d., sklenila junija lani. Projekt 1. faze novega terminala vključuje adaptacijo obstoječega terminala, prizidek k obstoječemu terminalu in postavitev prvega nadstropja, v katerem so odhodne čakalnice in mejni prehod. Nadstropje bo kasneje povezovalo obstoječi terminal z novim terminalom T2, ki se bo začel graditi leta 2008. Površina čakalnic za potnike se je povečala z 800 na 5.000 kvadratnih metrov. Zgrajena je nova razgledna terasa, terminal pa je opremljen s štirimi aviomostovi za direkten vstop potnikov v letalo.

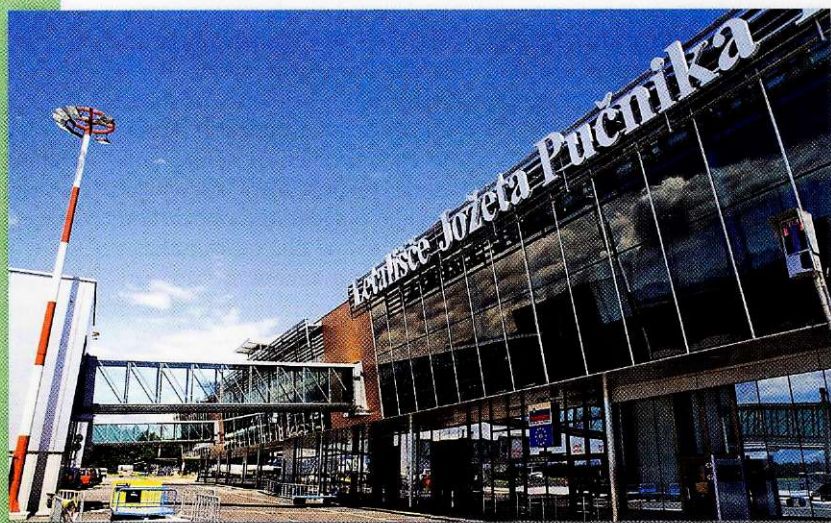
Novi terminal prinaša veliko spremembo tudi v tehnologiji dela letaliških delavcev. Po novem bodo letala na ploščadi parkirana z nosom proti terminalu, in ko bo letalo pripravljeno za vzlet, ga bodo s posebnim vozilom potisnili vzvratno. Štirje aviomostovi bodo začeli delovati 30. julija, pritličje novega dela in letališko teraso pa potniki lahko uporabljajo že od 10. julija.

Objekt je arhitekturno zasnoval in projektiral biro Eko Art pod vodstvom arhitekta Vladimirja Koželja. Izvedbeno je bil izjemno zahteven, saj je letališče med graditvijo obratovalo nemoteno, prav tako pa so morali biti kljub graditvi izpolnjeni vsi standardi varovanja potnikov in prtljage. Objekt je stal 14 milijonov evrov, h katerim je treba prišteti še 3 milijone evrov za aviomostove in opremo. Od skupno 17 milijonov bo dobre 3 milijone prispevala Evropska unija iz sredstev za zagotovitev schengenske meje.

Novi terminal izpolnjuje zahteve, ki jih slovenskim mejnim točkam nalaga schengenski pravni red. Infrastrukturno je letališče pripravljeno na ločevanje potnikov na domače (iz držav članic schengenskega območja) in tuje (iz držav nečlanic), izvajati pa ga bodo začeli marca 2008.

Odprtje objekta je prvi korak k cilju, ki so si ga v Aerodromu Ljubljana postavili do leta 2015, in sicer postati vodilno letališče na območju. To bodo po besedah Zmaga Skobirja, predsednika uprave Aerodroma Ljubljana, d. d., dosegli z nadaljevanjem rasti potniškega in blagovnega prometa, z zgraditvijo novega potniškega terminala in pripadajoče letališke infrastrukture ter s postavitvijo letališkega mesta, ki ga delovno imenujejo Airport City. Letališko mesto bo po ocenah do leta 2015 zagotovilo delovna mesta vsaj 3.000 ljudem.

Po končani prvi fazi gradnje bo Aerodrom Ljubljana začel graditi potniški terminal T2, ki bo lahko pri 36 okencih za prijavo na let v eni uri sprejel 850 potnikov pri prihodu in 850 pri odhodu. Terminal bo predvidoma v celoti zgrajen leta 2009, potnikom pa bo takrat na voljo 40.000 kvadratnih metrov novih površin. Naložbena vrednost drugega dela projekta presega 40 milijonov evrov.

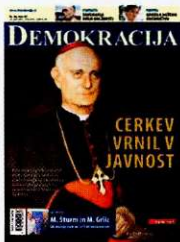
Podoba ljubljanskega letališča, katerega cilj je, da se v prihodnjih 15 letih razvije v vodilno regijsko letališče, se bo popolnoma spremenila. Sočasno z zgraditvijo terminala bo ob letališču nastajal tudi poslovno-logistični center, t. i. Airport City, cesta Kranj-Mengeš bo pomaknjena proti severu, v načrtu pa je tudi dograditev vozne steze ob vzletno-pristajalni stezi, ki bo povečala varnost in zmogljivost vzletno-pristajalne steze. Na območju letališča bodo zgrajeni tudi novi objekti za poslovno-upravne programe s parkirišči, hotelski kompleks, rekreacijski in športni objekti, proizvodno-ekonomski objekti ter objekti za vzdrževanje letal in vzdrževalno dejavnost letališča.

Foto: Gorazd Kavčič

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pism, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 28/22

Z vsemi topovi proti ministru (1)

V članku z naslovom Z vsemi topovi proti ministru je novinarka Vida Kocjan zapisala, da Cveta Zalokar Oražem ni zadovoljna z ničimer, niti »s pripravljenim zakonom o pacientovih pravicah, čeprav naj bi bila z njim soglašala tudi varuhinja človekovih pravic Zdenka Čebašek Travnik«.

Sporočam vam, da je navedena navedba netočna, saj takšne izjave nisem nikoli podala. Nasprotno, dne 27. 6. 2007 sem skupaj s sodelavci pripravila spisek 15 pripomb na besedilo osnutka zakona o pacientovih pravicah in ga poslala ministru Bručanu. V osebnem telefonskem pogovoru z njim sem izrazila le strinjanje s tem, da ne potrebujemo posebnega varuha pacientovih pravic. Ocenjujem, da je pomembnejše to, da imajo pacienti možnost za pritožbo neodvisnemu organu (ki ni izvajalec niti plačnik zdra-

vstvene storitve). Tega zakonski predlog predvideva v 50. členu in ga imenuje zastopnik pacientovih pravic. V pripombah predlagatelju smo tudi napisali, da status zastopnika v samem zakonu ni dovolj jasno opredeljen, kar lahko močno vpliva na njegovo delo.

Glede zakonodaje, ki jo pripravlja ministrstvo za zdravje, pa ima varuh človekovih pravic RS še nekaj resnih pripomb, na katere smo že večkrat opozorili. Posebno žgoč problem je sprejemanje zakona o duševnem zdravju, ki se kljub dolgoletnim opozorilom ne premakne dlje od osnutka. V zvezi s tem zakonom kot varuhinja na svojo pobudo od marca letos vsak mesec kontaktiram z državnim sekretarjem Janezom Remškarjem, dr. med.

*Dr. Zdenka Čebašek Travnik,
varuhinja človekovih pravic RS*

št. 29/5

Odgovor ASK in M. Potrču (2)

Andrijana Starina Kosem ve, da se je s klicem na uredništvo Demokracije zaletela in da je z grožnjami meni kot uredniku želela preprečiti objavo članka o (ne)posledicah njenega ravnanja na slovenski politični in gospodarski prostor. Kot prva nadzornica časopisne hiše Delo je poskušala vplivati na Demokracijo. Napako poskuša zdaj nekako popraviti in omiliti. To, kar sem napisal v predzadnji

Demokraciji glede njenega ne- navadnega klica in vsebine, drži. In za zapisanim stojim. Ker smo že v prejšnjih številkah revije citirali njeno razvpito pismo in premierjev odgovor nanj, smo tokrat s pomočjo znanih slovenskih publicistov želeli analizirati njeno ravnanje in njegove morebitne (ne)posledice na slovenski politični in gospodarski prostor. In tako smo v Demokraciji poleg članka objavili komentarje o tem izpod peres dr. Mihe Kovača, dr. Milana Balazica, dr. Mateja Makaroviča in dr. Matevža Tomšiča, uglednih publicistov različnih svetovnonazorskih prepričanj, kar priča, da smo temo korektno obdelali.

Poslancu Miranu Potrču pa sporočam, da sem objavil samo tisto, kar mi je rekla Starina Kosmova. Sicer pa kot novinar in urednik nisem član nobene politične stranke.

*Metod Berlec, urednik
Demokracije*

Ukradeno otroštvo

Po osamosvojitvi leta 1991 je pri založbi za alternativno teorijo v Mariboru izšla knjiga Ukradeno otroštvo avtorja Ivana Otta, ki je na lastni koži okušal grozote te-

harskega taborišča in taborišča pri Petričku. Veliko je že objavljene, kaj vse so »osvoboditelji« z rdečo zvezdo počenjali s svojimi rojaki; to, kar so počenjali z otroki v omenjenih taboriščih, pa dobiva nove dimenzije zločinske okrutnosti komunističnih »osvoboditeljev«. Tu je šlo za pravo fizično in psihično mučenje otrok – po kazni seveda. In te kazni so na primer bile: da niso dobili pripadajočega obroka sicer borne hrane, da so jih topli, da so jih zapirali v dimnico (prostor za sušenje mesa) in vanjo spustili dim iz dimnika. Tukaj se jasno vidi neskladje med tem, kar so »rdeči osvoboditelji« govorili, in tem, kar so počenjali. Kazen s tepežem je sledila že, če so se otroci iz vernih družin pred jedjo pokrižali, kot so bili navajeni od doma. Komunistični »osvoboditelji« so res vrgli v javnost parolo, da se otrok ne sme tepsti, kako lepo se sliši, a so sami celo dojenčke v teharškem taborišču trgli materam iz naročja in jih za vselej »osvobodili« ljubečega objema staršev, ko so starše poslali v mučeniško smrt. V taborišču pri Petričku so otroke na razne načine mučili.

In kakšna je oblast, ki se s fizično in vsakršno silo spravi nad najbolj nemočna in tudi najbolj nedolžna človeška bitja? Kakšni so v svoji duši ljudje, ki še danes, ko je skoraj vse znano in dokumentirano, slavijo komunistične »osvoboditelje«, ki so našemu narodu nadel verige lažne svobode? Tega se je smiselno spominjati zato, ker še dandanes – v demokratični Sloveniji – v demokrate preimenovani komunisti in skojevci poskušajo v svojih glasilih in trobilih zavajati in poneumljati slovensko ljudstvo. Njihovim medenim besedam sledijo popolnoma drugačna dejanja. Odkar pa so v opoziciji,

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

večino svoje energije, svojega časa in medijskega »streliva« porabijo zoper predsednika vlade in za rušenje zakonito izvoljene vlade, ki dela dobro in se uspešno trudi za gmotni, kulturni, duhovni napredek in za skupno blaginjo našega naroda in vseh državljanov Slovenije (zmanjšuje se brezposelnost, razlike med bogatimi in socialno šibkimi se manjšajo, gospodarska rast je ugodna).

Je že prav zapisano v knjigi življenja in modrosti, v Svetem pismu: »Po njih delih jih boste spoznali,« kot se tudi drevo po sadovih spozna.

Ivan Glušič, Mozirje

Velik ugled

Upam si trditi, da je šolski sistem zavožen, in bom tudi utemeljil zakaj. Deset let sem bil učitelj in sem zato razmere v šoli natančno preučil ter pazljivo analiziral.

Problematika sodobne šole je seveda večplastna in tukaj ne morem osvetliti vseh njenih vidikov. Najprej pogledjmo material, ki ga učitelji dobijo v »obdelavo« v tovarni, ki ji pravimo šola. Ta »material« (naši otroci) je nekaj skrajno neprijetnega, trdega in upornega. Ni težko ugotoviti zakaj. Človek se najprej in najbolj usodno oblikuje v družini, vzgoja v družini pa je zavožena predvsem zato, ker starši svoje otroke razvajajo do skrajnosti in do absurda, ker se jim smilijo (tu se spet ne morem spuščati v razpravo, zakaj se jim smilijo). K temu moram dodati še moralno krizo družbe: nered, kaos, življenje brez slehernih etičnih temeljev, številne neurejene in razbite družine, kriza

duha in odtujenost ter brezciljno življenje brez smisla (posledica materializma), pa bomo za silo spoznali dejavnike, ki so ustvarili material, s katerim se naj potem ukvarjajo učitelji. Učiteljem, ki jih je ta družba močno razvrednotila, sistem v tem spopadu (kjer gre za to, kdo bo koga) ne daje v roke nobenih učinkovitih sredstev, s katerimi bi obvladovali »razpuščeno mularijo«, predvsem zato ne, ker sistem naglašala zlasti pravice učencev, mnogo manj pa dolžnosti. Logično pa je, da staršem ta sistem ugaja, ker takšna šola še naprej razvaja njihove scrkljane ljubljence. Bolni in zavoženi družbi ugaja zavožen in bolan sistem – razumljivo!

Minister pravi, naj bi si vsak učitelj s svojim delom in zgledom ustvaril avtoriteto. Treba je priznati, da nekaterim učiteljem to uspe, večina pa nima takšnih osebnostnih in značajskih lastnosti. In tako so prisiljeni delati v katastrofalnih razmerah s poraznimi rezultati. Moram priznati, da me je desna vlada glede tega nekoliko razočarala: ministrstvo za šolstvo se ukvarja z nebitvenimi spremembami in se ustavlja pri kozmetičnih popravkih. To si razlagam z dvema dejavnikoma: vlada se boji medijskega pogroma s strani tranzicijske levice, ki ima še vedno v rokah večino medijske moči in ji je močno pri srcu, da šolski sistem ostane takšen, kot je, ker se še predobro zaveda, kakšne »polomljene« osebnosti tak sistem proizvaja (to bodo njeni prihodnji volivci!), hkrati pa se vlada noče zameriti staršem – volivcem in učencem – prihodnjim volivcem. Tudi desna vlada mora skrbeti za to, da čim bolj ugaja čim širšim množicam, sicer ne bo več izvoljena. S tem smo naleteli na eno velikih slabosti demokracije: tisto, kar je vseh večini, ni nujno, da je najboljše (najbolj modro, pametno, moralno), a politiki morajo (vsaj poskušati) ugajati čim širšim množicam. Tako se družba, ki gradi na načelih demokracije, vrti v začaranem krogu povprečnosti – ne, tudi ta raven se nujno in nenehno znižuje, gre za neko peklenko spiralo.

Franč Bešter, Besnica

Desant na Bručana

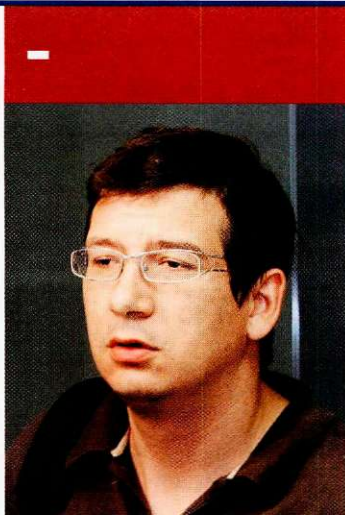
Marija Vodišek

Parlamentarna SNS je 11. julija vložila interpelacijo proti ministru za zdravje Andreju Bručanu. Kot je bilo pričakovati, so se Jelinčiču med drugimi pridružili SD-jevci s prebežniki oz. »priskledniki«. Zanimivo, pa prav oni so imeli največ pripomb na imenovanje Saša Pečeta za podpredsednika parlamenta. No, v naši politiki nas ne sme nič presenetiti. Plen je tukaj in plenilci se bodo najprej znesli nad ministrom, potem pa še drug nad drugim. Kdor poslušaja seje DZ in posameznih poslancev, predvsem socialno delavko Tavševu iz SNS in Cveto Zalokar Oražem, nekdanjo domžalsko županjo, dobi občutek, da je na kravjem sejmu. Zalokar Oražmova očita podeljene koncesije zdravnikom, ker menda ne delajo dobro, medtem ko so tisti, ki jim je ona kot županja podelila koncesije, O.K. Nas ima kot še nekateri drugi za popolne bedake? Govorjenje Tavševe, Oražmove in združenih napadalcev je bolj podobno »šankovskemu« klevetanju. Sedanji minister za zdravje je kriv za vse. Za onkološki inštitut, za vsako okno, ki se ne odpira pravilno. Kriv je za vsako napako, ki se ob navalu pacientov pripeti v eni ali drugi bolnišnici. Mar tistim, ki delajo v zdravstvu, jemljemo njihovo znanje in odgovornost? Povsod v normalnem svetu so za vsako gradnjo odgovorni gradbinci. Vzrok za interpelacijo SNS zoper zdravstvenega ministra tiči drugje. Menda pri Vzajemni, kjer ima SNS svoje interese. Prepričana sem, da bo Andrej Bručan prepričljivo odgovoril na utemeljena vprašanja in ovrgel številna podtikanja, ki so glavni del interpelacije. Prav je, da se novinarjem, ki iščejo samo senzacije, ne pa resnice, prepreči brskanje po stvarih, ki jih ne razumejo in jih razglajajo za edino resnico. Vsega obsojanja vredno pa je, če jim pri tem pomaga celo zdravnik. V predrzno sramotenje nedvomno spada izjava novinark Nataše Štefe, izrečene pred dnevi na Valu 202, kjer je s povsem določenim namenom primerjala »pojem« J. Janša s psom.. Direktor Radia Slovenija Vinko Vasle je storil prav, da je nesramno novinarko odpustil, napako pa, da je na izsiljevanje Mirka Štularja to preklical. Še dobro, da je generalni direktor RTVS Anton Guzej to popravil in Mirka Štularja razrešil. To je tisti Val 202, ki je v času prve Demosove vlade vsako jutro pozdravil: »Dobro jutro, žalost« in ki še danes izkoristi vsako priložnost za pljuvanje po premierju in ministrih. Se mar da v treh letih popraviti, kar so »šuštrali« dvanajst let? Pa še o farsih, ki jo je pred kamerami uprizoril predsednik parlamentarne komisije za nadzor Sove Pavel Gantar s pomočjo SD-jevega Dušana Kumra. Vedela sta, da nekdanjega direktorja Sove Iztoka Podbregarja ne bo na napovedano zaslišanje, ker je njegov odvetnik Aleksander Čeferin nekje na dopustu. Ha, ha! Da se zarota proti premierju Janezu Janši zaradi izrečene laži Antona Ropa plete na vseh opozicijskih in novinarskih nivojih, je vsem popolnoma jasno. Tudi ali še prav posebno v SD. No, predlagani kandidat te stranke za predsednika države Danilo Türk se je zahvalil Borutu Pahorju, rekoč, da je to »najboljši politik« v Sloveniji. Je potemtakem on šele drugi najboljši?

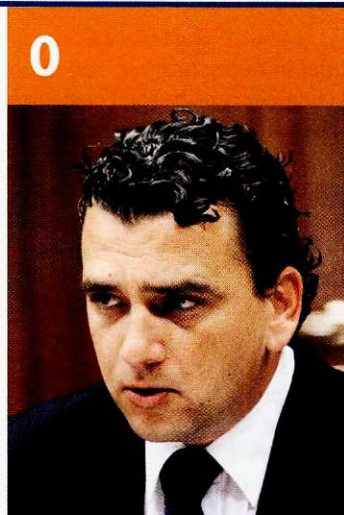
88.3 & 105.1 MHz
ALPSKI-VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
† 05 38 11 674

Politični semafor

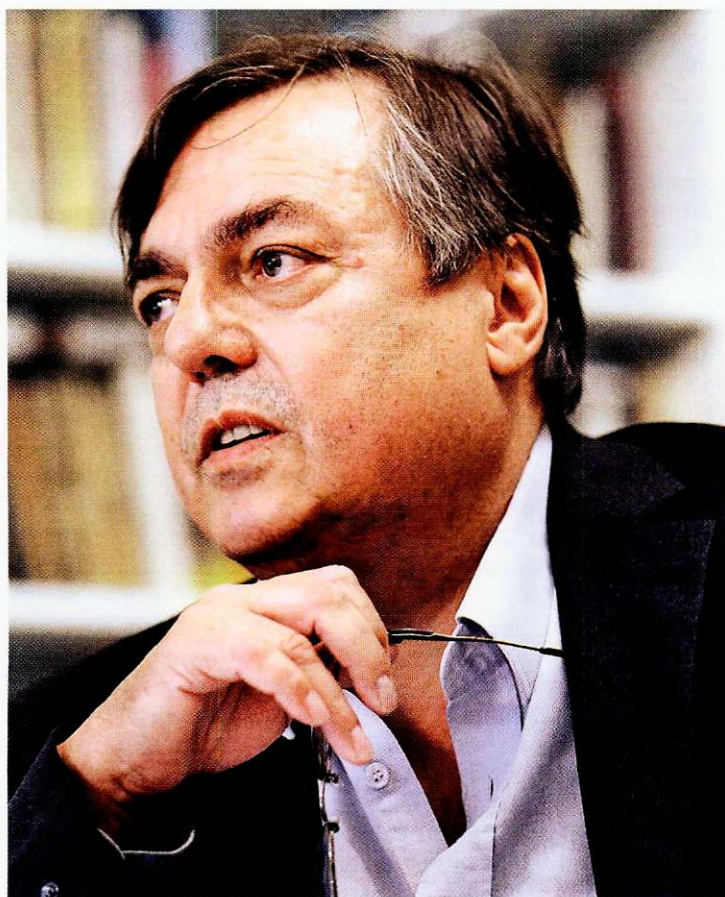
Kaj čaka? Društvo novinarjev Slovenije in njegov predsednik Grega Repovž nadaljujeta z neodzivanjem na pritiske, ki jih doživljamo nekateri mediji. Ni se odzval na grožnje, ki jih je našemu uredniku izrekla Delova nadzornica. Do zdaj se je izgovarjal, da se na tovrstne pritiske ne odziva zato, ker večina naših novinarjev ni članov društva. Kaj bo naredil zdaj? Naš urednik je član DNS, je pa res, da iz protesta do politike društva ne plačuje članarine.

Muč ga Cerkev Poslanec SNS Sašo Peče znova dokazuje, da sovraži Cerkev. Potem ko se je nekaj časa ukvarjal s t. i. cerkvenim davkom, ga zdaj muči cerkveno premoženje. Tako je na vlado naslovil poslansko vprašanje, ali spremlja finančne tokove Cerkve, koliko premoženja ima in koliko davkov plačuje. Zakaj ga to zanima, ni navedel, le ugibamo lahko, da ga zanima zato, ker se njegov »plemeniti«
strankarski predsednik pripravlja na nove podvige.

Arbiter Zunanji minister Dimitrij Rupel se je v zadnjem času nad vse angažiral pri reševanju prihodnjega statusa Kosova. Tako je v začetku preteklega tedna v Ljubljani najprej gostil srbskega zunanjega ministra Vuka Jeremića, konec tedna pa še albanskega zunanjega ministra Lulzima Basho. Kakšen učinek bosta imela oba obiska, bomo še videli, je pa prav takšno posredništvo tisto, kar si Slovenija kot majhna država sredi Evrope od nekdaj želi.

V birokratskih mlinih

Slovenski pisatelj Drago Jančar, ki je uspešen tudi v tujini, v zadnjem času ni človek, ki bi ga spremljala sreča. Pred časom je na ministrstvo za kulturo naslovil prošnjo za subvencijo za knjige, ki naj bi jih izdala Slovenska matica (SM), katere urednik je, vendar so na ministrstvu njegovo vlogo zavrnil. Kot so mu pojasnili, so to storili zato, ker je prosil za preveč subvencije. Po pravilih bi lahko zaprosil za največ 3,5 milijona tolarjev, on pa je to številko presegel za 24.000 tolarjev, kar je bilo dovolj, da so mu birokrati, ki bi lahko odobrili pač najvišji mogoči znesek, vlogo zavrnil. Sreča je Jančarju obrnila hrbet tudi nedavno, ko so se nekateri mediji razpisali, naj bi bil kulturni minister Vasko Simoniti SM s posebne, t. i. ministrove postavke dodelil 109.775 evrov državne pomoči, česar menda ne bi bil smel storiti, ker naj bi bila ta postavka namenjena samo izrednim primerom. Jančar je v svo-

jem nedavnem zapisu v Sobotni prilogi Dela priznal, da vse skupaj izvira iz njegove napake (ker je napačno napisal znesek na vlogo) in neprizanesljivosti birokratov, ki onemogočajo, namesto da bi omogočali. Zanimivo je, da Simoniti v resnici ni storil nič spornega. Nikjer v zakonu namreč ne piše, za kakšne namene mora iti denar ministrovega sklada. V resnici je šlo za izreden primer. SM je namreč ena redkih slovenskih založb, ki v zadnjih letih ni podlegla komercialnim pritiskom, in če ji Simoniti denarja ne bi odobril, bi se ji prvič po 140 letih obstoja zgodilo, da bi izdala samo tri knjige.

Seveda pa je birokracija neusmiljena. Slednje je na lanskem razpisu za sredstva medijskega sklada občutila tudi Demokracija, ki ji je ministrstvo zavrnilo vse nove vsebinske projekte samo zato, ker dokumentaciji nismo priložili lista z opisom dejavnosti podjetja Nova Obzorja, ki izdaja naš tednik. A. K.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	35,46 EUR
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	20,44 EUR
☐ NOVO Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni	32,00 EUR
☐ NOVO Silvin Eiletz: Skrivnost komiterne	23,96 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	16,29 EUR
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	27,16 EUR
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	4,13 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	16,02 EUR
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	10,43 EUR
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	8,34 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite
na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

*Poštino po veljavnem ceniku Pošte
Slovenije plača naslovnik ob prevzemu.
Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.*

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" +
knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Vzemite si čas za brezplačen klepet.

Vsak dan od 19.00 do 7.00 ter vse vikende in praznike v družbi več kot 1.400.000 uporabnikov Mobitelovega omrežja.

Vklop storitve »Večerni in vikend pogovori« naročnik potrdi s podpisom obrazca Naročilo dodatnih storitev, uporabniki storitve Monitor pa lahko izpolnijo e-obrazec. Več informacij na www.mobitel.si, na telefonski številki Centra za pomoč naročnikom 041 700 700 ali v najbližjem Mobitelovem centru.

**Za samo
5,99 €**
doplačila na mesec

